

V I E N Y B Ė

REC'D AUG 3 1976

90th Anniversary Year—1886-1976—90-ieji Sukaktuviniai Metai

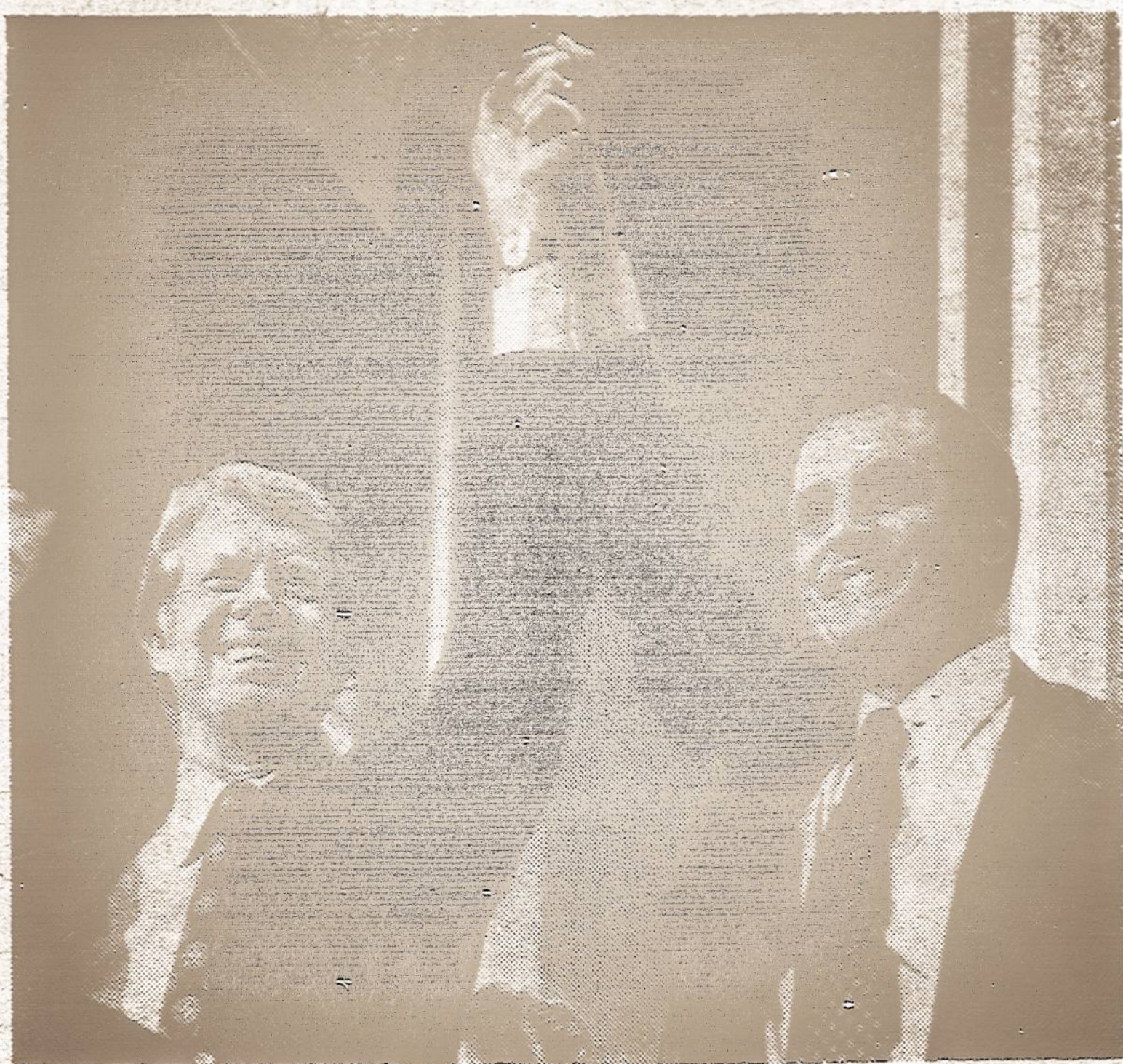
90 M. 11 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1976 M. LIEPOS [JULY] 23 D.

Telephone
APplegate 7-7257

30 CENTU

Demokratų Konvencijoje nominuoti kandidatai Jimmy Carter ir JAV prezidentus ir Walter Mondale ir vice prezidentus.

Demokratų Konvencija

Demokratų Konvencija, užsitęsusi Madison Square Garden, New Yorke keturias dienas (nuo liepos 12 iki 16), baigėsi didžiausiu triumfu, delegatams vienbalsiai nominavus kandidatus Jimmy Carter, buvusį Georgia gubernatorių ir JAV prezidentus ir Senatorių Walter (Fritz) Mondale iš Minnesota ir viceprezidentus.

Abu kandidatai savo kalbose stipriai pabrėžė savo nusistatymą — pravesti eilę socialinių ir ekonomi-

nių reformų gyventojų gerovei, būtent: suteikti darbą visiems, kas tik nori dirbti; plačios apimties sveikatos programa; pravesti taksų — mokesčių pagrindines reformas ir kt.

Nuo Rooseveltto laikų Demokratų Partija nebuvo tokia vieninga, kaip dabar. Rinkiminė kampanija, kaip matyti iš Senatoriaus Mondale pareiškimų, bus intensyvi. Jam daugiausiai plojo, kai paminėjo nelem-

[Nukelta į 11 psl.]

Pildomoji Taryba gieda Amerikos ir Lietuvos himnus. Iš k. į d. Ona Indrelienė, dr. Algirdas Budreckis, Konsulas Antanas Kalvaitis, SLA viceprezidentas Aleksandras Chaplikas, 6-osios Apskritis pirminin-

kas, seimo rengimo pirmininkas Kazys Mačiukas, SLA prezidentas Povilas P. Dargis, sekretorė Genovaitė Meikūnienė, SLA išdininkė Euphrosine Mikuziūtė, išdo globėja Josephine Mileriūtė. Valaičio nuotrauka

TEN, KUR PRASIDĖJO NEW YORKAS . . .

LIETUVIŲ INAŠAS, AMERIKOS BICENTENNIAL SUKAKTĮ MININT

SALOMĖJA NARKĖLIŪNAITĖ

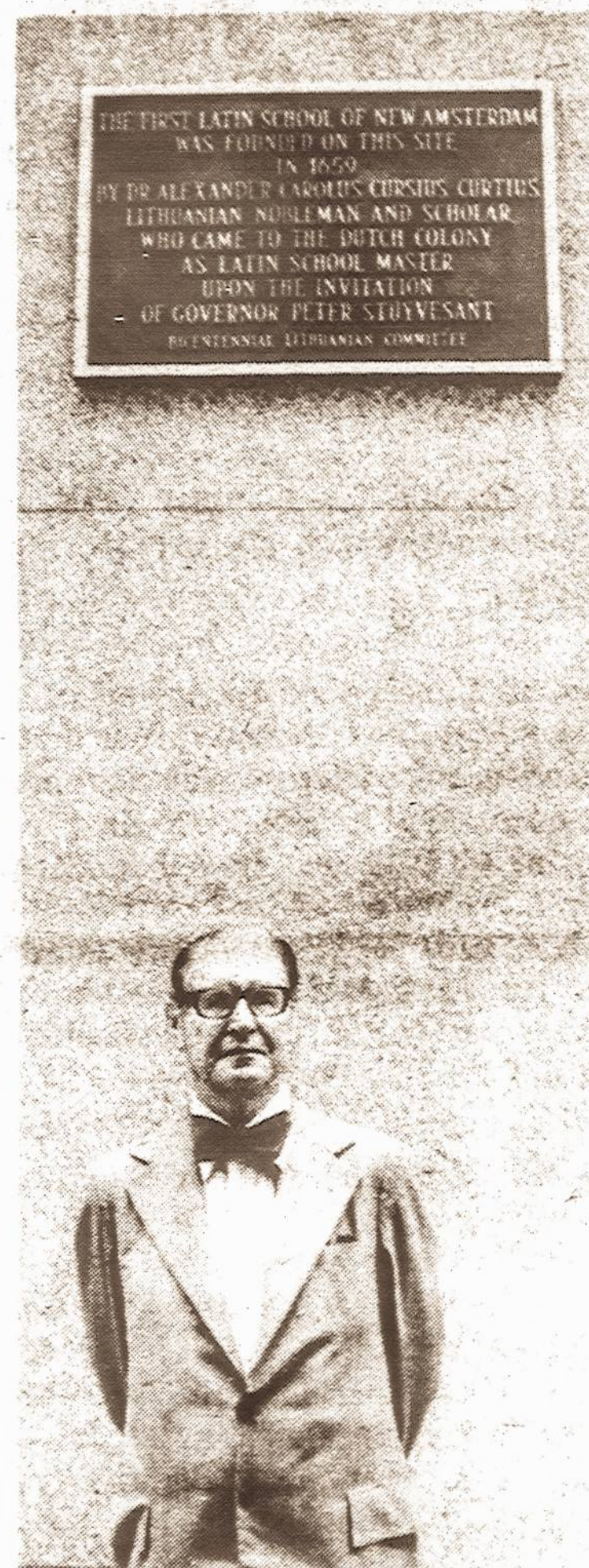
Jungtinėms Amerikos Valstybėms minint savo 200 metų gimtadienį, šių metų liepos 4 d. išsipildė senas New Yorko lietuvių veikėjų troškimas, kad pačiame Manhattane, tenai, kur beveik prieš 300 metų mokytojavo pirmas lietuvis, atsirado memorialinė lenta.

Jos atidengti atvyko pats miesto mēras, apsuptas savo gausios palydos, dalyvaujant lietuviams ir įvairių etninių grupių newyorkiečiams.

Patiko lietuviams mēras Beame, kai jisai kalbėjo apie lietuvių inašą ir kultūrinį New Yorko gyvenimą, kai jisai minėjo Aleksandrą Karolį Kuršį, 1659 m. pradėjusį aukštąjį mokslą to meto New Amsterdame, dabartiniame New Yorke. Kelis sykius karštais plojimais jie net nutraukė mēro žodžius, kai jis paliūdavo jautrius faktus. Pasisakydamas už laisvą Lietuvą, mēras tarė: "Man labai malonu atidengti lentą toje vietoje, kur prasidėjo šio miesto aukštesniojo mokslo sistema, vadovaujant pirmajam lietuviui Amerikoje".

Jis patraukė dvi virvutes, kurias laikė plastikinį uždangalą, ir atsidengė lenta, maždaug dešimties pėdų aukštume pritvirtinta prie namo, kurio adresas 20 Broadway.

Pasigirdo triukšmingas plojimas. Tuoju pat estradoje pasirodęs Lietuvos Gen. konsulas New Yorke Anicetas Simutis pasveikino mērą ir dar priminė dr. Kuršiaus ir lietuvių inašą New Yorkui. Prieš tai mērą buvo sveikinęs New Yorko

Liet. Gen. Konsulas New Yorke Anicetas Simutis

Alto pirmininkas Antanas Varnas, programos vedėja Regina Žymantaitė, bet nė vienas jų nebuvo taip džiaugsmingai nusiteikęs, kaip Anicetas Simutis. Ir kurgi nebus! Juk tai jis buvo iškasęs Karolį Kuršį iš pageltusių istorijos lapų ir per metų metus jo įtaigojami New Yorko Lietuvių Prekybos Rūmai rūpinosi, kad tokia lenta čia būtų prikulta. Tik tada nepavyko, miestas nesutiko, o dabar atsirado gera proga.

Kas gi tasai Aleksandras Karolis Kuršius, kuris dabar — beveik po trijų šimtų metų — suteikė New Yorko lietuviams tiek garbės ir pasididžiavimo? Apie jį jau susidarė net ištisa bibliografija, o Anicetas Simutis apie jį Lietuvių Enciklopedijoje paduoda visą istoriją.

Dr. Aleksandras Karolis Kuršius ar Kurcijus New Yorko miesto archyvuose sulotyninta pavarde žinomas kaip Alexander Carolius Curtius, former professor in Lithuania, o 1559 m. balandžio 25 d.

Nukelta į 9 psl.

VIENYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

was established in 1886 by Juozas J. Paukstys in Plymouth, Pa. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. **Vienybe** is published bi-weekly by Valerie Tyšliava and Joseph N. Tyšliava. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor: Valerie Tyšliava; Assistant Ann Wai-vada; Business Manager and Photo Editor Joseph N. Tyšliava; Senior Editor Vytautas Sirvydas. Contributing Editors: Demie Jonaitis, Juozas Kreivenas, Edvardas Sulaitis, Vytautas Zalatorius.

Subscription rates: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved. Editorial and Administrative Offices at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone: APplegate 7-7257.

mes

Vytautas Širvydas

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje iš širdies gilumos juto, kad jau išmušė istorinė valanda jam, taip sakant, "pajaunėti".

Amerikoje, pagal apytikrą valdišką statistiką, gyvena virš trys šimtai tūkstančių lietuvių, kurių tik 8 tūkstančiai tėra Susivienijimo nariai. Apie 255 tūkstančiai čia gimę. Juntama, kad šiuose čiagimiuose lietuviuose amerikiečiuose, ypač tuose, kuriems lietuvių kalba ir reikalai mažiau suprantami, auga skaičius norinčiųjų giliau pažinti savo tautinę kilmę bei istorijos amžiais sukurtą dvasinį lobį.

Pati Amerika jau net savo viršūnėse, pavyzdžiui, Kongrese, ima vis labiau domėtis bei rūpintis savo ateivių atsivežtais ir čia išlaikytais tautiniais palikimais, nes suprato, kad Ameriką ateiviai ne silpnina, bet stiprina.

* * *

Susivienijimo pajaunėjimas, aišku, tegali vykti masiniu — 18-45 metų amžiaus Amerikos lietuvių vyrų ir moterų įsirašymu nariais.

Susivienijimas jau turėjo du čiagimiu prezidentu: teisėją Vinčą Laukaitį iš Baltimore, Md. ir advokatą Kazį J. Kalinauską, Harvard universiteto auklėtinį iš Bostono. Ir dabar SLA Pildomojoj Taryboj beveik pusė Amerikoje gimę ir auge.

Reiktų padirbėti, kad pustrėčio šimto Susivienijimo Kuopų valdybose ateitų jauna pamaina pradžioj — pensininkų amžiaus sulaukusiems ištikimai pareigas per daugelį metų ėjusiems finansų sekretoriams ir pirmininkams padėti.

* * *

Per eilę metų energingų ir sumanių SLA Pildomųjų Tarybų vadovaujamas, Susivienijimas paruošė įvairios moderninės apdraudos pasiūlymų. Tačiau didžiausiu patraukimu į SLA įsirašyti — tegu būna idėja, kuri švyturiu šviečia trijų autorių parašytoje naujoje Susivienijimo Lietuvių Amerikoje istorijoje, būtent, kad Susivienijimas, tai Amerikos lietuvių tautinė lietuvių tvirtovė bei sargas, kurio vyriausioju gyvenimo uždaviniu, kaip pradininkas dr. Jonas Šliūpas prieš 90 metų pareiškė, yra: "Kelti mūsų tautystę". Esi lietuvis, reiškia, tavo pareiga yra būti Susivienijimo Lietuvių Amerikoje narių bendruomenėje!

* * *

Chicagoje vykęs 59-asis seimas nutarė 60-tąjį šeimą sušaukti Cleveland, Ohio, po trijų metų. Reiškia, delegatai davė tris metus Susivienijime įsisiūbuoti "pajaunėjimo vyksmui", kuriam reikia ne gyvybės eleksyrų, tik paraitytomis rankovėmis paprasto, eilinio, lietuviško darbo! Turime daug pensininkų, o tie pensininkai veik visi yra mūsų kolonijų seni veikėjai, kurie nesėdi rankas sudėję, kaip įrodo jų gyvi klubai bei parengimai. Tikimės, už trijų metų jie jaunesniems padės suruošti tokį priėmimą žymiai "pajaunėjusiam" Susivienijimo 60-ajam seimui, kad nei rengėjai, nei šeimnininkai visai nebus savo "senukų" amžiaus . . .

* * *

Pajaunėti eilė priejo jau ir Vienybei, sulaukusiai tokio pat amžiaus — 90 metų — kaip Susivienijimas. Apie Vienybę jau yra susitelkęs energingas būrelis 18-45 metų amžiaus Amerikos lietuvių. Tikimės, kad ir Vienybės "senimas" ir jos "jaunimas" ir toliau ištikimai palaikys laikraštį, kuris, kaip Susivienijimas, buvo ir tebėra Amerikos lietuviams lietuviybės bei tautinių reikalų jungimo tvirtovė. Ir vienybiečiai ir Susivienijimo draugai tegu amerikietiška kasdien taria: "Never say die!"

* * *

Amerikos lietuvių tarybos (ALT) istorijoj autorius Leonardas Šimutis rašo:

"1940 m. birželio 15 d. Sovietų Rusijai okupavus Lietuvą, tą pačią dieną Leonardas Šimutis sukviėtė Chicagos lietuvių veikėjų pasitarimą, kas darytina šią tragišką gyvenimo valandą".

Toliau sako, "Mintį organizuoti bendrą visų Amerikos lietuvių sąjūdį padėti Lietuvai išsilaisvinti iš žiaurios okupacijos L. Šimutis iškėlė savo draugų veikėjų tarpe".

Naujienos aną dieną pasakoja: "Dr. Pijus Grigaitis įtikino Leonardą Šimutį sudaryti galingą lietuvišką vienėtą".

IS KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

Girnakalis

REGISTRACIJOS BYLA

LB atskalūnai užsiregistravo valdžios istaigoje ir tariai turi lietuviškos veiklos pirmenybių. Betgi jau daug anksčiau registravosi ir LB. Nepriūnka abejiem būti užsiregistravusiems tuo pačiu vardu. LB kreipėsi į teismą, gina savo teises vadintis LB.

"Naujienos" paskelbė pasipiktinimą. Vaje, pasiryžo mus suvaryti į ožio ragą! Bet ką geresnio LB gali daryti?

O pagaliau — kam reikia dviejų Bendruomenių? Atskalūnai galėtų susirasti kokį kitą gražų vardą, pvz., "ALTo Bendradarbiai" (plg. — "Tėvų Marijonų Bendradarbiai"). O už tokius koncertus, kaip Chicagoje balandžio 25-ją, rengėjai vis tiek verti pagyrimo.

Gudru yra palaukti teismo sprendimo.

UWAGA! — JIE NESIRENGIA PAMIRŠTI VILNIAUS

Lenkams Vilniuje leidžiamas dienraštis Czerwony Sztandar turi 35,000 tiražo: Iš to skaičiaus 19,000 eina į Lenkiją. Eina Vilniuje ir lenkiška versija žurnalo "Tarybinė moteris", kurios į Lenkiją užsakoma 36,000. Vis tai rodo neužgęstančią viltį, kad Vilnius ateity bus lenkų miestas.

Iš Lietuvos į užsienį užsakoma ir lietuviškų laikraščių bei žurnalų. Per visus kontinentus tu užsakovu nei vieno leidinio užsieniui nesudaro net nei po pusantro šimto. Net ir "Komjaunimo tiesa", kurios eina rusiška versija, už Lietuvos ribų

turi užsakymų: rusiškoji versija — 238, lietuviškoji — 22.

Na, dėl "Komjaunimo tiesos" rusiškosios versijos gyventi dar galima, bet iš lenkų dėmesio Vilniaus lenkiškiems leidiniams reikia gal pasimokyti, gal susirūpinti, gal pasidaryti išvadų.

Šią žinią skelbiu visų pirma maloniam mūsų politinių veiksmų dėmesiui. Gal tiks ir į New Yorko ELTos informacijas? —

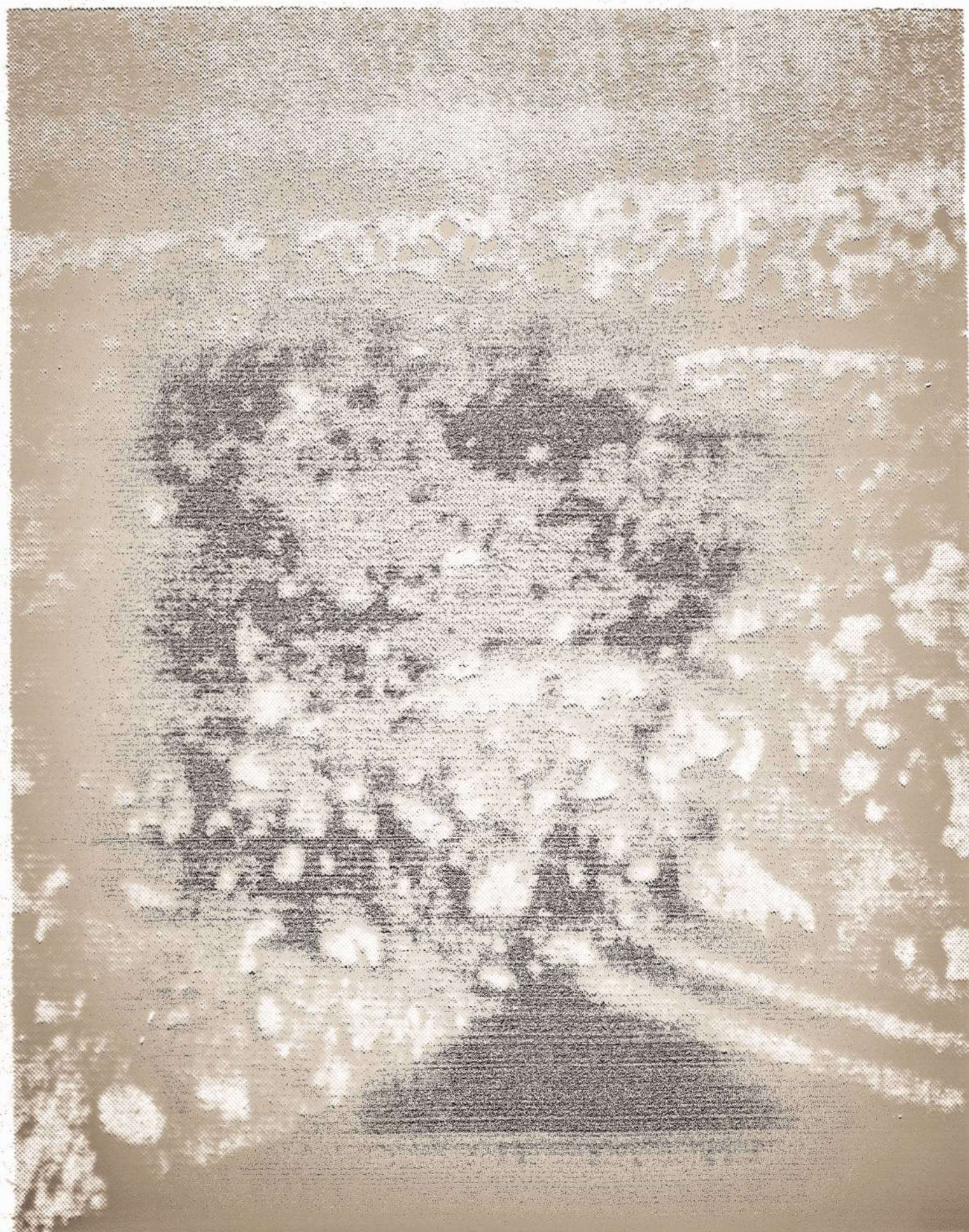
WASHINGTONAS APIE MASKVOS SKRIAUDAS

Pennsylvania kongresmanas Joshua Eilberg (dem.) atstovų rūmuose birž. 9 d. pasakė kalbą, pabrėždamas, kaip Sovietų Sąjunga laužo Helsinkio susitarimus: varžo emigracijos teisę, iššvykstančių reikalauja aukštų mokesčių, persekioja tuos, kurie pareiškia norą emigruoti.

Vakarų pasaulio gyventojai stengėsi taip skriaudžiamus paremti pinigais, bet Maskva uždėjo tokius mokesčius, kad pinigų nebeįmanoma siūsti.

Vakariečiai stengėsi padėti siuntiniais, bet nuo birž. 15 d. Maskva muitus pakėlė, darydama 8-10 k. didesnius negu siunčiamų daiktų vertė. Muitas už mėlynas kelnes ("jeans") pakeltas 1000%: nuo 1.8 rublio į 10 rubl. už porą. Pagal naują potvarkį, už pasiuntimą siuntinio, kur buvo mokama \$250, dabar reikalaujama \$600. Sov. Sąjunga 1975 m. rugs. mėn. sulaukė apie 8,000 siuntinių.

PIRMAS ŽVILGSNIS Į MARSĄ — SURADO KRŪVĄ AKMENU

Vienybe, 1976 m. liepos 23 d.

STEBĖTOJO PASTABOS

Seinų lietuviai dabartinėje Lenkijoje trokšta, kad Seinų katedroje, šiemet pakeltoje Bazilika, būtų ir lietuviškų pamaldų, bet vyskupas Sasinowski yra viešai pareiškęs, mieliau netektų 4 tūkstančių vietinių ir apylinkės lietuvių katalikų, negu tokias pamaldas leistų. Amerikos lietuviai seiniškimas galėtų padėti, parašydami po mandagų laišką adresu: His Excellency Bishop M. Sasinowski, Sadowa 3, Łomża, 180400, Poland.

Massachussets valstybėje Susivienijimas Lietuvių Amerikoje turi 27 kuopas ir 972 narių, katalikų 12 kuopų ir 244 narius, o Darbininkų Susivienijimas 8 kuopas ir 193 narius.

Rašytojas Vytautas Alantas atsilankė pas Toronto lietuvius Kana-doje ir nustebo jų Lietuvių namu, kur įrengta Vytenio, Mindaugo ir Gedimino vardais skoningos "menės" (saliukės). Namą pirko už \$140,000, o \$800,000 sudėjo remontui. Dabar turi gražią centrinę lietuviams užėigą pramogoms ir kultūrai.

Paryžiuje eina lenkų žurnalas "Kultura", kurio leidėju — redaktorium pasirašo Jerzy Giedroyc, be abejo, kilęs iš šeimos, kuri kada nors buvo Giedraičiai. Šių metų nr. 4 davė vietos pasisakyti dviem lietuviams abiejų tautų santykiais: istorikui J. Dainauskui ir profesorei Vandai Sruogienei, taip pat ties Kėdainiais gimusiam lenkų rašytojui, California Berkeley profesoriui, Czeslaw Milosz ir Didžiąją Lietuvos kunigaikštystę tyrusiam, Kauno rėdyboje 1890 m. gimusiam Kazimierui Okulicz. Bendras straipsnių tonas buvo noras pamiršti pikta praeitį ir paieškoti būdų ateityje kaip nors draugiškiau sugyventi.

Įdomių dalykų dedasi Lietuvoje. Lazdijų rajone 1974 m. Ignas Klimavičius ties savo namu pasistatė liaudies meno kryžių, net nepasirūpino iš anksto gauti komisaro architekto leidimą. Atvyko du vyrai iš vykdomojo komiteto ir įvykdė kryžiaus nuvertimą. Klimavičius kelis syk prašė architekto leidimo pasistatyti naują, bet šis, atrodo, yra beraštis, nes į prašymus nieko neatsako.

Palangoje veikia Gintaro muziejus, turįs jau 15,000 įvairių gintaro, žalio ir apdirbto, pavyzdžių. Pernai muziejų atlankė 300,000.

Australietis A. L. Laukaitis "Dirvai" praneša, Varšuvoje aptikęs Lietuvių klubą, kurio narių dauguma yra Punsko gimnaziją baigę lietuviai, kai kurie einą universiteto mokslus. Sveičią maloniai sutikę, padainavę per tris valandas naujų ir senų lietuviškų dainų ir prašę paskelbti, kad užsienietis lietuvis, užkliuvęs į Varšuvą, būtų klube mielas svečias. Punsko gimnaziją jau baigė 270 lietuvių. Daugelis jau užima įvairias žymias vietas Lenkijoje. Laukaitis atlankė vietinius ūkininkus ir sako: "Matosi aiškus

Vienybė, 1976 m. liepos 23 d.

kultūrinis skirtumas tarp lietuvių ir lenkų ūkių; lietuvių aukštesnio lygio".

Politiniais klausimais "Dirvai" rašius V. Meškauskas aną dieną pareiškė "vienybiską" pažiūrą, kad Bendruomenei ir pavieniams lietuviams reikia ieškoti "kitokių politikos", kai kalbame apie santykiavimą su Sovietijos valdoma Lietuva. Tas paspirgino vieną skaitytoją redakcijai laišku pareikšti šitą savo išmintį: "Ne nuo šiandien kitokią politiką bando įpiršti Vienybė ir Akiračiai, bet keista tai skaityti Dirvoje". Keista, ne keista, bet Maironis sakė: "Nesulaikysi upės bėgimo".

Šiemet Amerikos lietuviai turėjo du jaunuoliu, baigusius aukštąsias Amerikos karines mokyklas, West Point (kariuomenės) ir Annapolis (laivyno). Newyorkietis Saulius Siemaška gavo leitenanto laipsnį. West Pointe, o bostonietis Roy Balukonis baigė Annapolį. Kiek žinoma, pirmutinis Amerikos lietuvis Annapolybuvo Nashua, N. H. jaunuolis Mykolas Petras Bagdanavičius, pavardę rašęs Bagdanovich, o draugų vadintas "Bags". Jis į Annapolį įstojo 1924 metais. Kitas Nashua jaunuolis, Viktoras Verkauskas, pavardę jau mokykloje pakeitęs į Maston, pateko į West Point 1928 metais, bet ar buvo šioj mokykloj pirmutinis lietuvis, nežinoma.

V. Bobinas "pasibovino" straipsniu apie poetą Praną Vaičaitį (1876-1901) ir taip gudriai, kad išvengė priminti, kad Vaičaitis buvo Vienybės Lietuvininkų, dabartinės Vienybės bendradarbis, prikalbintas, taip pat, Sintautų valsčiuje gimusio V. L. redaktoriaus, Jono Kauno. Vienybė išleido ir pirmąją jo kūrinių laidą 1903 m.

Būrelis buvusios Lietuvos valstiečių liaudininkų sąjungos buvusių narių aną dieną Chicagoje tuščius šiaudus kėlė, svarstydami, kuo vadintis: sąjungos kuopa ar skyrius? Sąjunga buvo politinė partija nepriklausomoje Lietuvoje ir vargu statute numatė turėti užsienio piliečių, kad ir lietuvių kilmės, kuopas ar skyrius Amerikoje. Tapdami Amerikos piliečiais, buvę sąjungos išsižadėjo visų politinių saitų. Gal vilkas būtų sotus ir avis sveika, jei būrelis pasivadintų Friends of the Lithuanian Peasant Populist Association?

Įvairiais vardais "piliečių klubas" ar "tautinis namas" mūsų kolonijose, greta bažnyčios, būdavo lietuviškosios veiklos centru ir palaikydavo lietuvių. Daugelyje kolonijų, tie klubai ir namai arba išnyko, sunyko, ar ruošiasi sunykti. Pavyzdžiui, Rumford, Me. šv. Roko klubas, arba Nashua, N. H. šv. Kazimiero Lithuanian American Club, ir Manchester, N. H. Lithuanian Club. Dar sueina senimo, alaus pagurknoti ir buvusias dienas prisiminti, bet jaunimo, su naujomis, moderniškesnėmis idėjomis, nepritraukia ir ateitis neblizga. Hartford,

Pranas Brazinskas — Koreiva, su sūnum Algirdu, iš Turkijos išvykusieji į Romą.

Rudžių pastangos Brazinskių reikalui

Antano Rudžio Lietuvių Radijo Forumas Chicagoje turi sensacingų informacijų apie pabėgėlius iš Lietuvos Praną ir Algirdą Brazinskius, internuotus Turkijoje. Rudžiai, kurie šiuo metu kontroliuoja ir BALF'o veiklą, praėjusį sekmadienį pranešė, kad Brazinskai jau esą pasiekę Romą. M. Rudienė turi gerus ryšius Washingtone ir asmeniškai pažįstanti daugelį Amerikos politikų ir greičiausiai jų pagalba pajėgė Brazinskius išvežti iš Turkijos.

Chicagos Naujienų žiniomis Amerikos Lietuvių Tarybos pirmininkas dr. Kazys Bobelis per republikoną kongresmeną Edward Derwinski ir kitus paveikė Prezidentą Fordą, kad šis paskirtų vieną aukštą pareigūną sutvarkyti Brazinskių reikalą. Dabar JAV-bės, tvirtina Naujienos, pradėjo tvarkyti Brazinskių įvažiavimo į kitą valstybę reikalus. Brazinskai-Koreivos kaltinami tarptautiniu teroro aktu — kad jie pagrobė keleivinį lėktuvą Kaukaze ir privertę įgulą, sužeidę

Conn., sakoma, Piliečių klubui ir jo turimam Grove Hill parkui gresia "bankrotas". Bet susidarė grupė gelbėti. Norima pardavinėti šėrus po \$50 ar \$100 ir klubą pavadinti Tautiniu namu. Tikimės, planas pavyks ir Tautinis namas bus vienas lietuviškos veiklos centrų šioje kolonijoje.

Iš spaudos išėjo nauja prof. Br. J. Kaslo knyga The Baltic Nations. Išleido Euramerica leidykla. Pittston, Pa. Veikalas 332 psl., su 2 žemėlapiams. Knygoje Baltijos valstybių istorinė apžvalga, informuojama apie šių šalių politinę struktūrą, supažindinama su Baltijos valstybių pastangomis užtikrinti saugumą regionalinės integracijos keliu. Trečioje dalyje analizuojami antrojo pasaulinio karo padariniai jų valstybiname gyvenime ir tarptautiniame statuse.

Londone mirė, 61-erių metų sulaukęs vienas savo metu garsios Lietuvos didikų Radvilų šeimos ainių kunigaikštis Stanislavas. Jis buvo vedęs prezidento Kennedy žmonos seserį. Susituokė 1959 metais, išsiskyrė 1975.

pilotą ir nušovę patarnautoją, nusi-leisti Turkijoje.

Brazinskių byla gali tapti rinkiminiu žaisliuku

Kai republikonai, veikiami dr. Bobelio, inž. Rudžio, atstovo Derwinski, teisins sovietinio lėktuvo grobikus ir gal net įsileis į Ameriką kaip "laisvės kovotojus", tai demokratų konvencijoje griežtai buvo pasmerkti toki pat "laisvės kovotojai" palestiniečiai teroristai. Demokratų Konvencijoje buvo pareikšta: "Mes primename pasauliui, kad Jungtinės Tautos privalo laikytis savo statuto nuostatais, kuriais tautos privalo kovoti su tarptautiniu terorizmu..."

Minnesotos gubernatorius Andersonas pareiškė: "Jungtinės Amerikos Valstybės privalo išreikšti savo susirūpinimą valstybių vyriausybėms, kurios padeda teroristams ir prieš juos nesiima reikiamų priemonių". VLIK'as Brazinskams padėti išleido virš \$5,000.

VLIKO įkurtas ir vadovaujamas Tautos Fondas skelbia, pernai aukų gavęs \$94,824.64. Amerikičiai lietuviai sudėjo \$61,774.63, kanadiečiai \$25,000, australiečiai \$2,600, iš kitur gauta \$5,479.34. VLIKui suteikęs \$49,268, iš kurių išleista \$48,564.86.

Massachussets universiteto studentų leidinys The Alumnus praneša, kad lietuviška pavardė James L. Pilvinis valstybės loterijoje laimėjo \$101,000. Laimėjęs pareiškė: "Dabar man nereikės vasarą darbo ieškoti studijoms tęsti". Biografinių smulkmenų kol kas, neturime. Jis sako, laimikį suvartosias pasiieškoti nuolatinės vietos "kompiuterių" srityje. Jis mokosi biznio.

Lena Valaitis, 31 metų estradinė dainininkė, kaip rašo Deutsche Abend Post birželio 24, numeryje tebėra Europoje labai populiarai dainininkė. Jos repertuaras esąs labai įvairus — izraelitų dainos, amerikoniškos raudos ir vokiški šlageriai. Olandijoje netrukus įvyks "Lena Valaitis Festival", į kurį dainininkė atsiveža sūnų Marco, pusantrų metų amžiaus.

Bendras vaizdas iš SLA 59-ojo sukaktuvinio seimo Pick-Congress viešbutyje, Chicagoje, liepos 5-8 dienomis.

E. Šulaičio nuotrauka

SLA Sukaktuvinis Seimas Chicagoje

Liepos 5-8 dienomis didžiausioje lietuvių kolonijoje — Chicagoje Susivienijimas Lietuvių Amerikoje buvo susirinkęs savo 59-ojo seimo ir paminėjo savo gyvavimo devyniasdešimtą ir JAV dviejų šimtų metų sukaktį. Posėdžiai vyko Pick Congress Hotel.

Per keturias dienas SLA Seimas apžvelgė savo praeities veiklą, apsvarstė ateities klausimus ir nutarė sekančio seimo susirinkti Clevelande 1979 m. Iš 44 Kuopų buvo atvykę 102 delegatai iš Amerikos ir Kanados.

Šiame seime buvo patvirtinta šiemet naujai išrinktoji Pildomoji Taryba, kurios kadencija, pravedus SLA konstitucijos pakeitimą, dabar truks trejus metus, o ne du, kaip anksčiau būdavo.

Visa Pildomoji Taryba ir prieš du metus Bostono seime sudarytosios komisijos pateikė savo pranešimus. Juos seimo dalyviai priėmė, kai kuriuos pilnai ar dalinai išklausė, o kitus pasiskaitė Seimo Darbų knygoje, kuri buvo gana plati, apimanti visas SLA darbo sritis.

Savo pranešimus seimui pateikė prez. Povilas P. Dargis, viceprez. Aleksandras Čaplikas, sekr. Genovaitė Meiliūnienė, išd. Euphrozina Mikužiūtė, išd. globėjos Josephine Mileriūtė ir Christine Austin, daktaras kvotėjas Danielius Degėsys, MD, Tėvynės red. Jonas Valaitis ir įvairios komisijos.

Seimą atidarė komiteto narys Stanley Molis. Dariaus ir Girėno posto legionieriams įnešus vėliavas, JAV ir Lietuvos himnus sugiedojo Algirdas Brazis, akompanuojant konsului-muzikui Antanui Kalvaičiui. JAV kongreso atstovas Martin A. Russo pravedė priesaiką JAV vėliavai.

SVEIKINIMAI

Sveikinimus pradėjo Lietuvos Gen. Konsulė Juzė Daužvardienė, SLA priklausanti nuo pat savo vaikystės. Chicagos mero Richard Daley igaliojtinė Ms. Rose Farina sveikino mero ir Bicentennial komisijos vardu, kartu įteikdama SLA prezidentui Povilui P. Dargiui atžymėjimą, "Chicago Committee Honoring the American Revolution Bicentennial Certificate of Official Recognition Accorded to the Lithuanian Alliance of America". Mėras Daley vėliau sveikino ir telegrama.

Toliau sveikino ALTo pirmininkas dr. Kazys Bobelis ir BALFo vicepirmininkas kun. Anas Trakis. Legionieriams išnešus vėliavas, Seimui rengti komiteto pirmininko Kazio Mačiuko pakviestas SLA prezidentas Povilas P. Dargis atidarė seimą. Prezidentas iškėlė šio seimo reikšmę dviejų jubiliejų ženkle.

SUKAKČIU MINĖJIMAS

Sudarius seimo prezidiumą ir pa-

SLA Seimą sveikina Lietuvos Gen. Konsulė Juzė Daužvardienė. Kairėje — SLA prezidentas Povilas Dargis ir viceprezidentas A. Čaplikas.

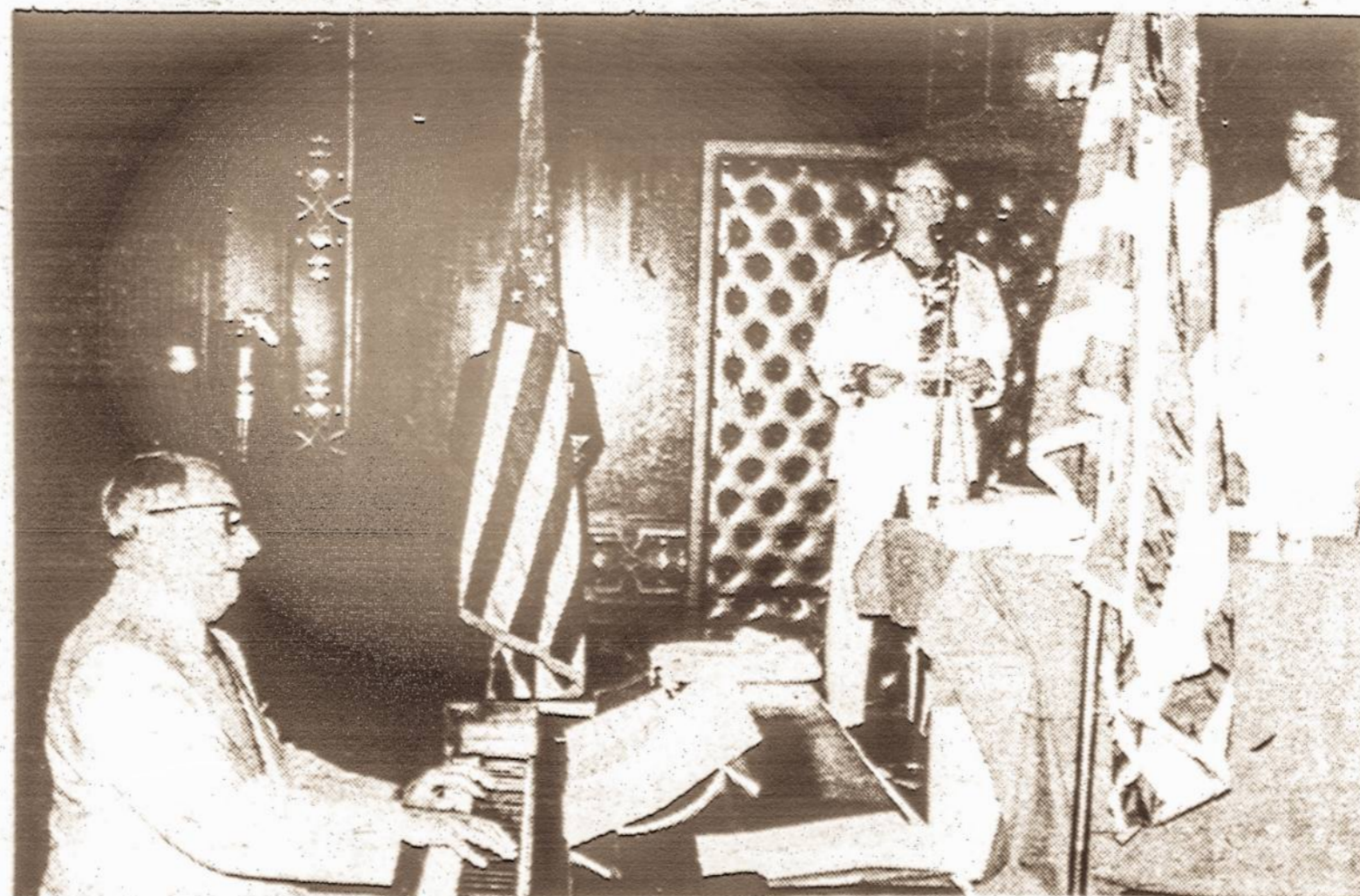
skyrus mandatų komisija, apie dviejų sukakčių — SLA 90-ies ir JAV 200 metų — minėjimą kalbėjo tai programai praversti pakviestas Seimo delegatas chicagietis 322 Kuopos pirm. Antanas Kalvaitis.

Algirdas Brazis, visiems pritariant, sugiedojo "America the Beautiful".

Kalvaitis pristatė vieną SLA istorijos autorių — žurnalistą Vytautą Širvydą, kuris savo paskaitoje supažindino dalyvius su SLA praeitimi. Pirmasis posėdis-minėjimas baigtas Algirdui Braziui atlikus "Lietuva brangi" ir "God Bless America". Kaip pradžioje, taip ir dabar dainininkui pianu pritarė Antanas Kalvaitis.

Popietinis tos dienos posėdis ir visi kiti posėdžiai, iš viso septyni, nagrinėjo SLA organizacinius ir veiklos reikalus, sekretoriaujant Algirdui Budreckiui iš Bostono, Onai Indrelienei iš Toronto ir Ant. Kalvaičiui iš Chicagos. Pačiam seimui pirmininkavo SLA prezidentas Dargis, pavaduojamas viceprezidento Aleksandro Čapliko ir dr. Algirdo Budreckio tada, kai jam pačiam reikėjo daryti pranešimus.

Seime buvo sveikinimų iš daugelio vietų. Jų tarpe kalbėjo ir sveiki-

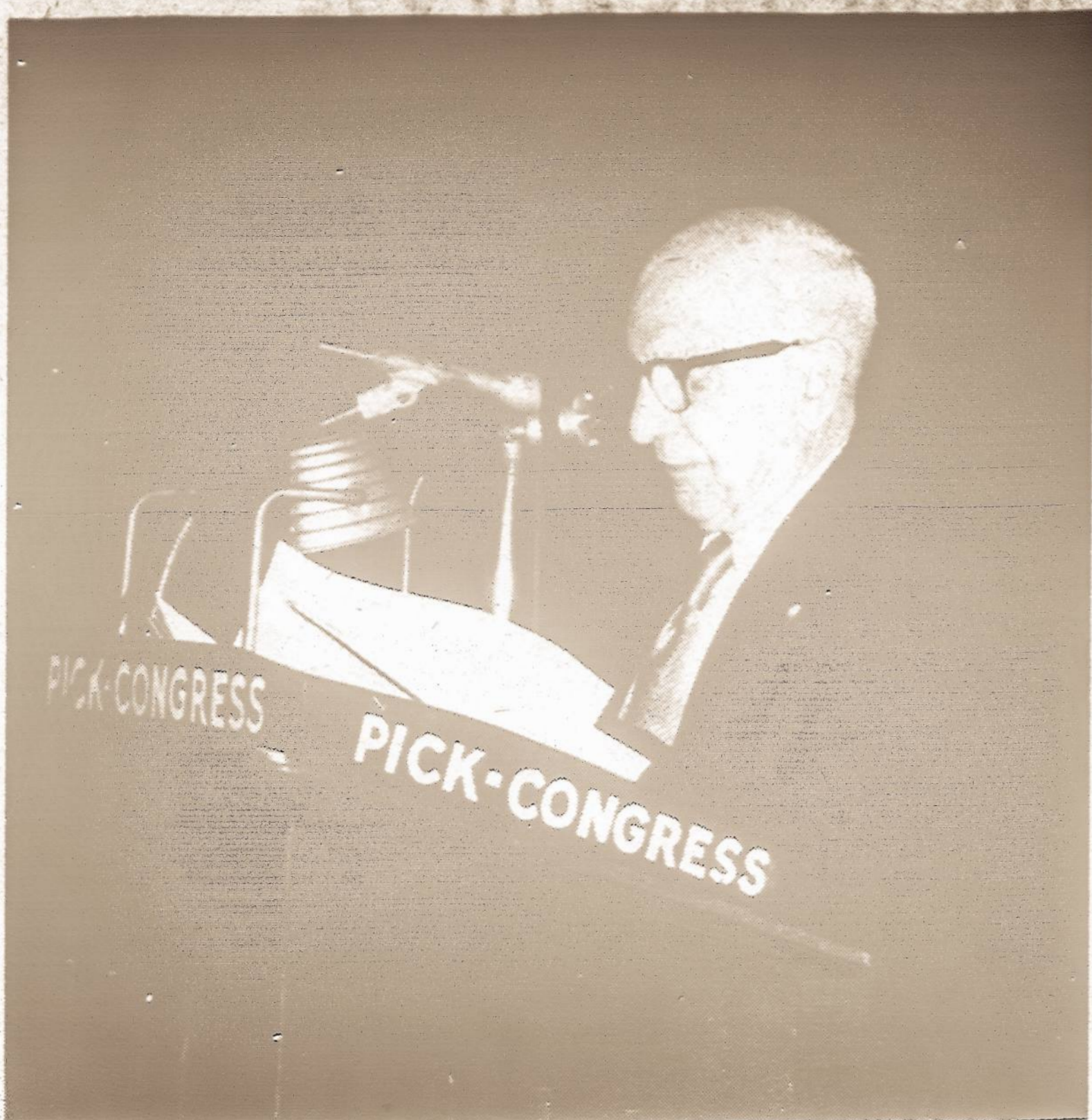

Solistas Algirdas Brazis gieda JAV ir Lietuvos himnus. Jam akompanuoja buv. Konsulas Antanas Kalvaitis.

E. Šulaičio nuotr.

[Nukelta į 5 psl.]

Vienybė, 1976 m. liepos 23 d.

Vytautas Širvydas, vienas iš Susivienijimo istorijos autorių, SLA Seime kalbėjo apie organizacijos praeitį. V. Zalatoriaus nuotrauka

Susivienijimo Seimas

atkelta iš 4 psl.

io Sveikatos komisijos pirm. dr. V. Dargis — JAV Reformuotos bendruomenės vardu, buv. Pild. Komisijos narė, veikia iš Kalifornijos, Elena Devenienė, buv. ALTOs pirm. inž. Ant. Rudis, LB veikėjas r. H. Brazaitis, BALFO darbuotoja iš Clevelando Ona Jokūbaitienė, kurios kvietimu vėliau dalyviai panaudojo ir nutarė sekančio seimo usirinkti jos atstovaujama mieste; Chicagos Lietuvių Vaizbos būto pirm. Jonas Bacevičius ir daugitų.

JAUNIAUSIAS IR SENIAUSIAS

Seimui buvo pristatyti ir du delegatai, kuriu jauniausias buvo Erie, Pa. Kuopos pirmininkas Antanas Matulevičius, Jr., ir seniausias, Mikas Balčiūnas, iš Detroito, neseniai sulaukęs 90 metų amžiaus.

Delegatai taip pat pagerbė ir savo garbės narius Albina Trečioką, Nalą Rastenį ir Jadvygą Tumavičienę, kurie negalėjo atvykti, pasiūsdami jiems sveikinimą. Buvo prisiminti ir mirę SLA nariai bei garbės narys Bronius Balutis, dr. kvotėjas Steponas Biežis ir kt. Nauju garbės nariu paskelbtas ilgametis veikėjas ir 260 Kuopos fin. sekretorius ir 6-osios aps. pirmininkas, Kazys Mačiukas.

Seimas prisiminė ir savo sergantį ilgametį narį, Sandaros redaktorių Miką Vaidylą, apie kurį kalbėjo viceprezidentas Aleksandras Čaplikas.

Buvo nutarta Vaidylai pasiūsti sveikinimą, kad jis veikia pasveiktų. Deja, jis tada jau gulėjo mirties patale, o dar nespėjus visiems delegatams sugrįžti namo, jau buvo pasklidusi liūdna žinia, kad Vaidyla mirė liepos 10 d. naktį.

Nusipelnusiems nariams, specialiu Pildomosios Tarybos nutarimu, buvo įteikti ženkleliai. Juos gavo Anna Vysther, Nellie Bayorienė, Ant. Gustus, Amelija Glemboski, Petras Polgimas, Petras Bružas, Bronė Spūdienė, Elena Čižauskienė. Vienių, 1976 m. liepos 23 d.

nė, Lionginas Kapeckas ir Juzefina Gulbinienė.

KULTŪROS KOMISIJA

Seimas vienbalsiai priėmė Eufrozinos Mikužiūtės pasiūlymą sudaryti naujai komisijai — SLA Lietuvių kultūros komisijai, kurios uždavinys būtų "skleisti lietuvių tradicijas per SLA Kuopas. Komisija paruoštų veiklos programą Kuopoms ugdyti liaudies meną, dainas, papročius, tradicijas, tautodaile".

Komisijos nariais seimas išrinko Lionginą Kapeką iš Hartford, Conn. Oną Jokūbaitienę iš Cleveland, Ohio ir Demie Jonaitienę iš Brooklyn, N. Y. Komisijos koordinatorium išrinktas newyorkietis Albertas Ošlapas.

Seimas priėmė eilę rezoliucijų. Jas parengė komisijoje dirbę Amelija Glemboski, Ona Zorskaitė, dr. Vyt. Dargis, Martynas Gudelis ir Jonas Valaitis, kuris jas perskaitė lietuviškai ir angliškai.

Šalia darbų, Seimo delegatai turėjo ir pramogų. Seimui rengti komiteto rūpesčiu įvyko susipažinimo vakaras Lietuvių namuose, viešbutyje buvo banketas, ir du kartus delegatus vaišino 228 vyrų Kuopa. Paskutinė pramoga buvo skirta pagerbti SLA prezidentą Povilą Dargį, tose pareigose jau dirbantį per 20 metų.

Vienybės redaktorių Joną Valaitį O'Hare aerouoste Chicagoje pasitiko Vienybės redakcijos nariai Chicagoje Vytautas Zalatorius ir Edvardas Šulaitis. Pasikvietė Juozą Kreivėną iš Cicero, Ill., Demie Jonaitienę iš Woodhaven, N. Y. ir Vytautą Širvydą iš Nashua, N. H. — Vienybės redakcines komisijos narius. Jie pasitarė Vienybės reikalais, svarbiausia, kaip paminėti Vienybės 90 m. sukaktį. Po posėdžio dalis svečių vaišinosi Vytauto ir Birutės Zalatorių namuose, Berwyn, Ill.

Nauja SLA Lietuvių Kultūros komisija. Iš kairės tos komisijos nariai: O. Jokūbaitienė iš Clevelando, Demie Jonaitienė iš Woodhaven, N. Y., L. Kapeckas iš Hartford, Conn. ir komisijos koordinatorius newyorkietis A. Ošlapas.

SLA Seimui pasibaigus, Amerikos ir Lietuvos himnus sugiedojo: konsulas Antanas Kalvaitis, pritardamas pianu, Juliana Comley, Christine Austin, Josephine Miller. Jiems pritarė seimo dalyviai.

SLA Seime pagerbiant ilgametį, SLA ir visos lietuvių išeivijos Amerikoje veikia dr. Steponą Biežį, programą pravedė konsulas Antanas Kalvaitis, kairėje velionio žmona Ona Biežienė, SLA prezidentas Povilas P. Dargis ir SLA sekretorė Genovaite Meikiūnienė. J. Valaičio nuotraukos

SLA bankete Pick Congress Hotel dalyvavo apie 300 svečių. Prie jaukaus stalo sėdi: iš k. i. d. adv. Antanas Valukas, kandidatas į Chicagos Apeliacinį teismą; Frank Žiogas, Midland Savings and Loan Association banko prezidentas; dr. Algirdas Budreckis, Massachusetts Apdraudos įstaigų pareigūnas, Vienybės redaktorių Jonas Valaitis; Bronė Kalvaitienė, konsulas Antanas Kalvaitis; Estelle Rodgers, Chicagos Vyčių choro pirmininkė ir buvusi Vyties žurnalo redaktorė Irena Sankus.

VIENUOLIKTOJI KRĖVĖS LITERATŪROS PREMIJA

Ateinantį rudenį Montrealyje bus iškilmingai įteikta jau vienuoliktoji Vinco Krėvės literatūros premija. Pagal premijos statutą, ji skiriama dvejų metų laikotarpyje išėvijoje išleistai knygai, negavusiai jokios kitos premijos. Iš tokių knygų vertinimo komisija atranka geriausią grožinės literatūros knygą, kurios autoriui tenka 500 dolerių vertės premija. Šįmet Krėvės premijai kandidatuoja 1974-75 metų laikotarpyje išėvijoje išleistosios, dar nepremijuotosios lietuviškos knygos.

Krėvės premiją įsteigė ir skiria Montrealio lietuvių Akademiniis sambūris, pats praėjusiais metais atšventęs savo 25-tąjį gimtadienį. Anuomet apie 30 sambūričių, natys dar neprasikūrę, neturtingi studentai, ryžosi — bent "realistiš" nuomone — beveik neįmanomam žygiui: įsteigti grynai literatūrinis kriterijais skiriamą premiją ir tai premijai surinkti 500 dolerių iš savo iš tiesų labai ribotų išteklių. Tada tai buvo nemenka suma, o, prisimenant, kaip dažnai literatūros premijos mūsųose buvo krautuvėliškos, pernelyg nestebina, kad anas Montrealio jaunujų akademikų žygis sulam anuometinio kultūrinio establiamento nariui dvelkė maždaug išdu akibrokštu. O šiandieną, po šiek tiek tokios laiko perspektyvos jau pasiskui, kad Krėvės premija niekaip neteko jos nevertam, menkam rezultojui. Štai, sąrašas Krėvės premijos laureatų (chronologine tvarka): Aistis, J. Mekas, M. Katiliškis, Ramonas, A. Mackus, K. Ostakas, A. Vaičiulaitis, K. Barėna, Kralikauskas ir Liūnė Sutema. Jie jau tvirtai įžengę lietuvių literatūros istorijon. Akademiniis sambūris, šiandieną apimās bene jau keturias studijozų kartas, dabar, be abejo, galėtų sutelkti premijai dar didesnę sumą, tačiau doleriai sambūričiams nėra principinis reikalas. Svarbiausia — neišvirsti krautuvėlę, išlaikyti premijos patikimą ir ją skirti tik literatūrinis kriterijais vadovaujantis...

Vienuoliktosios Krėvės premijos vertinimo komisiją sudaro Lietuvių rašytojų draugijos atstovas dr. Henrikas Nagys, Lietuvių bendruomenės atstovas Pranas Dikaitis, sambūrio valdybos pakviesti, — kritikas ir esėjistas Vytautas A. Jonynas, literatūros magistras Arūnas Staškevičius (jaunesniosios kartos atstovas). Vertinimo komisijai ex officio pirmininkauja Akademiniio sambūrio valdybos pirmininkė prof. dr. Ilona Gražytė-Maziliauskienė.

Krėvės literatūros premijos įteikimas įvyks Montrealyje lapkričio pabaigoje. Tolimesnės informacijos ir vertinimo komisijos sprendimas lauktinas spalio mėnesį. (z. a.)

Skėmos "Žvakidė" Rochesteryje

Rašytojas Jurgis Jankus entuziastiškai įvertino neseniai šiam mieste įvykusį Antano Skėmos spektaklį "Žvakidė". Pastatymą pravedė studentė aktorė Kristina Sabalytė.

Bendras Dainavos stovyklos vaizdas.

LONDON, ANGLIJOJ, LIETUVIŲ PARAPIJA PAMINĖJO 75 METUS

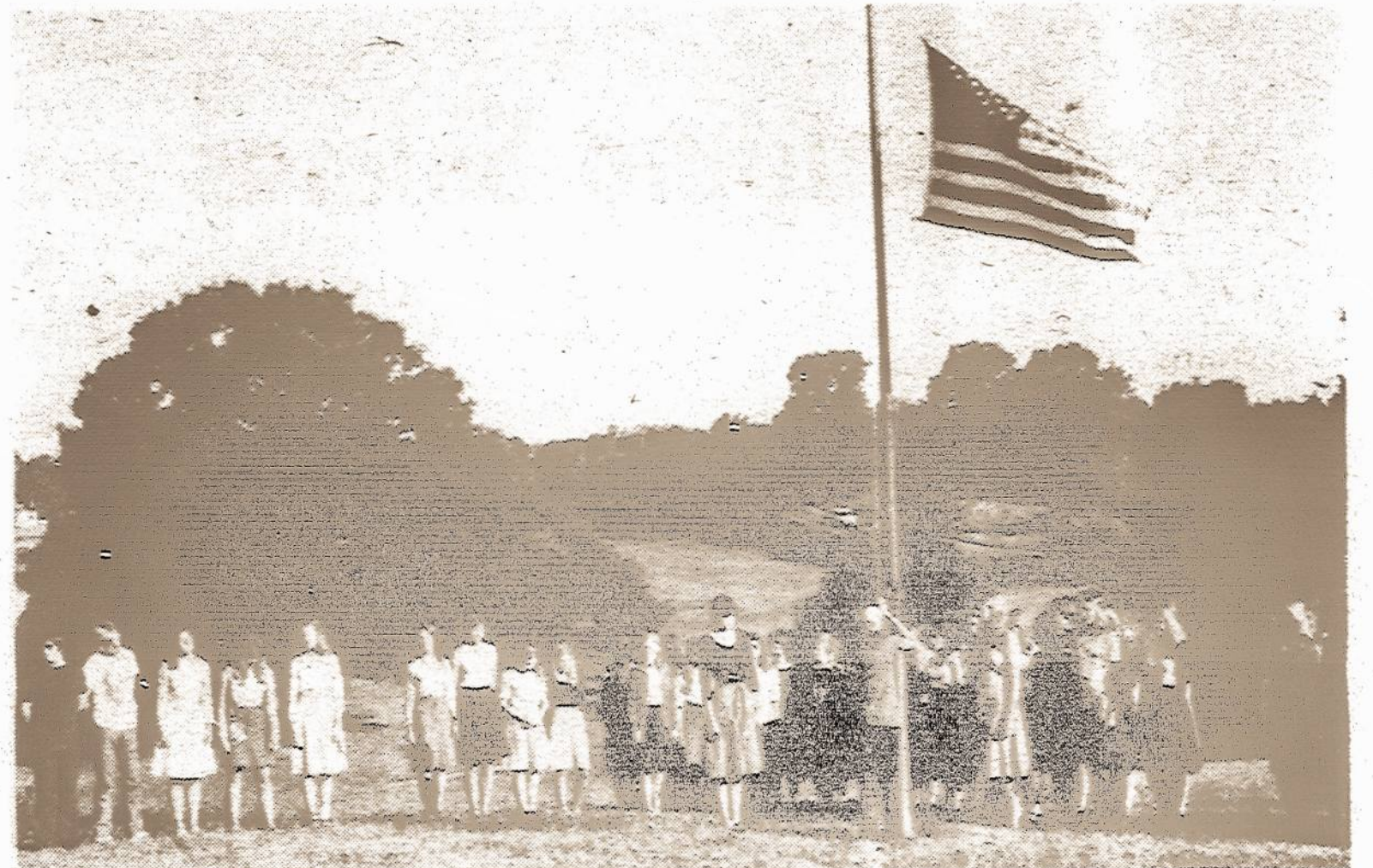
Londonė atostogavo D. Mamaitytė, Elizabeth, N. J., V. ir O. Mamaičių duktė, gyvenanti Kalifornijoje. Parsivežė gražių išpūdžių. Svarbiausias — gegužės 23 d. dalyvavo Londono lietuvių parapijos 75 m. sukaktyje. Toje parapijoje jos tėvelis Vincas Mamaitis prieš 16 metų buvo vargoninku, dabar vargoninkauja Elizabethport, N. J. lietuvių parapijoje. Mamaitis yra buvęs žurnalo Muzikos Žinios redaktorius ir Lietuvių Vargoninkų Sąjungos pirmininkas. Olga Mamaitienė — SLA Centro tarnautoja.

Londono lietuvių parapijos minėjime pamaldas atlikė Europos lietuviams vyskupas A. L. Deksnys, Pilnoje lietuvių bažnyčioje dalyvavo ir Lietuvos atstovas V. Balickas. Prie mišių asistavo — prel. J. Gutauskas ir kun. J. Sakevičius.

Vėliau lietuvių sporto ir socialiaime klube buvo banketas. Tarp sveikinimų skaitytas ir Kauno arkivyskupijos valdytojo vyskupo L. Pavilinio sveikinimas. Ganytojui, sulaukusiam 70 metų, sugiedota ilgiausio amžiaus. Minėjimas baigtas Lietuvos himnu.

Gegužės 28 Londono lietuvių parapija choristams ir jų vedėjui J. Černiui suruošė pagerbimą, kuriame prisimintas ir buvęs vargoninkas V. Mamaitis. Iškilo mintis, kad susitarus su Skotijos lietuviams būtų įmanoma ir Anglijoje suruošti Dainų šventę.

Gegužės 29 Lietuvių sodyboje buvo tradicinis Anglijos lietuvių sąskrydis. Jame dalyvavo vysk. Deksnys, Londono parapijos choras ir sodyboje suruošė gražų koncertą. Pianu skambino iš Australijos atvykusi V. Inkrataitė. Dainavos solo R. Liptrott, tautinius šokius atkūrė Londono ir Gloucester lietuvių jaunimas pašoko šokius, kurie bus šokami Šokių šventėje Chicagoje.

Dainavoje stovyklavo virš 100-to moksleivių ateitininkų. Čia jie kelia vėliavas.

Detroito "Švyturio" Jūros šaulių kuopos stovyklavietės prie Manchester, Michigan, "Pilėnų" stovyklos ženklų įkasimo darbai. Iš k. į d. vadovas A. Sukys, J. Rimkūnas ir A. Šurkus.

I moksleivių ateitininkų stovyklą Dainavą, Mich. buvo atvykęs dr. V. Vygantas su paskaita. Čia jis su stovyklos vadovais. Iš k. į d. P. Kisielius, J. Krokytė, V. Masonytė, dr. V. Vygantas, K. Ričiūnaitė, V. Lenkauskaitė, L. Stonciūtė, J. Nakas ir L. Rimkus.

V. Bacevičiaus nuotraukos
ienybė, 1976 m. liepos 23 d.

Vasario 16 gimnazijos praėjusių metų 5 klasės mokiniai: Audronė Langytė, Edita Gorskytė, Rūta Šakaitytė, Brigita Girskytė, Violeta Vasiliaukaitė, Dana Treimytė, Petras Ramanauskas. Dešinėje stovi Vytautas Svilas, auklėtojas — matematikos mokytojas. Kun. Dėdino nuotr.

IŠ VOKIETIJOS LIETUVIŲ VEIKLOS

Vasario 16 gimnazijos abiturientai

Šiomet Vasario šešioliktosios gimnazija baigė ir valstybinius egzaminus išlaikė 5 mokiniai: Giunteris Andrijaitis, gimęs Santakuose, su tėvais į Vokietiją atvykęs 1959 m.; Algirdas Grudzinskas, gimęs Kaune, į Vokietiją su tėvais atvykęs 1972 m.; Romy Piedaitė, gimusi V. Vokietijoje; Raimonda Šreifeldaitė, gimusi Kaune, su tėvais į Vokietiją atvykusi 1971 m.; Angelė Vilčinskaitė, gimusi Vokietijoje.

Visi studijuos universitetuose.

Vasario 16 gimnazijoje mokslo metai baigėsi birželio 26 d. Naujieji mokslo metai prasidės rugpjūčio 30.

Priimami prašymai naujiems mokiniams. Gimnazijos adresas: Priv. Litauisches Gymnasium, 6840 Lampertheim-Huettenfeld, W. Germany.

Gimnazijoje geriausios sąlygos lietuvių kalbai išmokti, Lietuvos praeičiai ir dabarčiai pažinti. Joje pagrindai dėstoma ir anglų kalba, tad, gimnaziją baigę, neturės jokių sunkumų ir Amerikoje įstoti į aukštąsias ar kitas mokyklas.

Tėvai, kurie rūpinasi savo vaikų geru išauklėjimu ir išmokslinimu, turėtų susidomėti Vasario 16 gimnazija ir joje leisti savo vaikams mokytis.

CONNECTICUT LIETUVIŲ VEIKLA

PAMINĖJO BAISUJŲ BIRŽELI

Birželio 20 New Britain lietuviai paminėjo 35 m. sukaktį, kaip Baisiam Biržely rusai-komunistai dešimtis tūkstančių lietuvių išvežė mirčiai ir tolimąjį Sibirą.

Prieš lietuviškas mišias į bažnyčia čia buvo įneštos vėliavos. Klebonas kun. Edvardas Gradeckas pamokslė pakalbėjo apie išvežtuosius, kaip rusai-komunistai gyvuliniuose vagonuose dešimtis tūkstančių išvežė kančioms ir mirčiai ir tolimąjį Sibirą. Baigė vieno eilėraštko žodžiais, kurio pradžia tokia:

— Vėjelis pučia, girelė šlama,

Išvežė rusai tėvelį mano . . .

Mišias atlaikė jaunas klebonas kun. Jonas Rikteraitis. Pabaigoje mišių Šv. Andriejaus lietuvių parapijos choras sugiedojo J.A.V. ir Lietuvos himnus.

Po mišių procesija nuvyko prie lietuvių kryžiaus, pastatyto žuvusiems už Lietuvos ir Amerikos laisvę. Čia klebonas kun. E. Gradeckas sukalbėjo maldas, o choras sugiedojo "Apšaugok, Aukščiausias".

Pabaigoje klebonas nusivedė visus į salę ir ten gražiai pavaišino.

HARTFORD, CONN.

L.A.P. KLUBO GEGUŽINĖ

Birželio 13 L.A.P. klubas surengė šiais metais pirmąją savo gegužinę. Vyko, kaip ir visada, Lietuvių Parke (Lighthouse Grove Park) High Str., East Hartford, Conn. Prasidėjo 12 val., tęsėsi iki sutemos.

Parkas atrodė labai gražiai, rūpestingą ranką aptvarkytas. Virtu-

vės šeimininkės veikė "išsiuosiūsios", nes buvo prigaminusios daug įvairių lietuviškų valgių. Buvo net bulvinių dešrelių . . . Vyrai prie baro vaišino svečius alučiu ir "aukštais sviedinukais" (highbolais).

Buvo ir loterija, tad daug kas išbandė ir savo laimę. Nuo 4 val. grojo Tery-Martino orkestras, todėl energingesnieji galėjo išbandyti ir kojų miklumą.

Lietuvių Parkas yra prie Connecticut upės, tad daug kas turėjo gerą progą paupiu pasivaikščioti, su pažistamu pasikalbėti, prisiminti senus laikus . . .

Atrodo, kad ši L.A.P. klubo gegužinė bus dar ne paskutinė, todėl lauksime ir vėl progos pasižmonėti.

PAGERBĖ TĖVUS

Hartforde veikia Šv. Trejybės Vyrų klubas. Jis kiekvienais metais pavasarį vis surengia savo narių bendrą šv. Komuniją ir šį gražų paprotį susieja su tėvų pagerbimu. Šio klubo pirmininkas Grigas; jau per keletą metų jam vadovauja.

Birželio 20 d. toks tėvų pagerbimas buvo ir šiomet. Po mišių visi klubo nariai su tėvais ir vaikais susirinko L.A.P. klubo svetainėje ir čia surengė gražius pusryčius. Prieš pusryčius maldą sukalbėjo Šv. Trejybės lietuvių parapijos klebonas kun. Juozas Matutis. Dar kalbėjo šio pokylio vadovas Pranas Mončūnas (Frank Monchun) ir dar vienas svečias angliškai.

Pusryčiai tikrai buvo skanūs ir gausūs: kiaušieninė, dešrelės, bulvienė, kava ir kita.

Jonas Bernotas

Trumpai iš visur

SOLŽENYČINAS PAS ALEKSI RANNITĄ

Amerikos spauda patyrė, kad Aleksandras I. Solženycinas birželio vidury lankėsi pas buvusį Vienybės bendradarbį, estų intelektualą, puikiai pramokusį lietuviškai pokario Lietuvoj, Aleksi Rannitą. Rannitas buvo vedęs Lietuvos operos solistę Gražiną Matulaitytę, su kuria prieš kelis metus išsiskyrė. Dar esant gyvam Juozui Tysliavai, Rannitas parašė Vienibei įdomų rašinį, tvirtindamas, kad katalikų garbinamas kryžius visai nesąs kryžius, ant kurio buvo nukryžiuotas Kristus.

Katalikai jį tada biauriai užsipuolė ir apšmeižė. Po to Rannitas su lietuviais mažai ką beturėjo bendra. Šiuo metu jis yra Yale Universiteto slavų ir rytų europiečių literatūrų kuratorius.

Iš Sovietijos ištremtasis Solženycinas Yale archyvuose rinkosi medžiagą savo rašomam veikalui.

TAUTINĖS MIŠIOS

Rugpjūčio pradžioje Philadelphijoje įvyksta tarptautinis katalikų kongresas, kuriame lietuviai katalikai planuoja išpūdingai pasirodyti. Jie dalyvaus įvairių tautybių parodose, V. Veselkos religinės skulptūros parodos atidaryme. Prof. dr. Vytautas Vardys, iš Oklahomos universiteto, dalyvaus simpoziume "Žmonijos alkis Rytų Europoje".

Rugpjūčio 7 d. visame mieste bus laikoma šimtai pamaldų, norint įrodyti katalikišką solidarumą ir universalumą. Tą dieną šv. Petro ir Povilo katedroje bus lietuviškos Tautinės Mišios, kurias celebruos vyskupas V. Brizgys, Europos vysk. Deksnys, Vatikano aukštas pareigūnas vysk. P. Marcinkus ir Michigano vyskupas Salatka. Jų metu mišias giedos ir gros pilnas Čiurlionio ansamblis, pirma kart atlikdamas Alfonso Mikulskio "Tautinės mišias už kenčiančią Lietuvą". Mikulskis su žmona Ona yra šio ansamblio ikūrėjai ir jam vadovauja per pastaruosius 30 metų.

LIETUVOS STATUTAS

Clevelando Centrinėje Bibliotekoje birželio 5 d. lietuviai savai publikai rodė ir demonstravo lietuvių indėlį į Amerikos kultūrą. Labiausiai įstrigo dr. Viktoro Stankaus paskaita "Lietuva ir Vakarų civilizacija". Jis nurodė, kad 1529, 1566 ir 1588 metais išleisti Lietuvos Statutai buvo pirmieji Europos žemyne teisės sukodifikavimo dokumentai po Justiniano penktojo šimtmečio įstatymų. Lietuviai 250 metų prieš anglus sugebėjo suformuluoti socialines, teises ir asmenines laisves-habeas corpus. Dr. Stankus pabrėžė Vilniaus Akademijos pionierišką darbą mokytojų paruošimo srityje.

AKTYVŪS ŽURNALISTAI

Amerikos lietuviai laikraštininkai, daugumoje mėgėjai, yra susiorganizavę Sąjungon kuri gan aktyviai veikia. Vyt. Kasniūnas yra pakviestas suredaguoti pirmą lietuvių išeivių žurnalistų metraščio tomą. Jis žada bazuotis istorine medžiaga. Grupė taip pat leidžia lietuviškai Lietuvos Žurnalistas.

NAUJA LITUANISTIKOS INSTITUTO PREZIDIUMO SUDĖTIS

Dr. Jurgis Gimbutas iš Arlington, Mass. buvo išrinktas Amerikos Lituanistikos Instituto valdybos pirmininku. Likusiais nariais išrinkti prof. Simas Sužiedėlis iš Brockton, Mass., prof. dr. Ina Užgiriene, iš Worcester, Mass., prof. dr. Romas Misiūnas iš Williamstown, Mass. ir Vincas Trumpa, istorikas — publicistas iš Washington, D. C.

PASISEKĖS APEIKYTĖS REČITALIS

Muzikė Giedrė Gudauskienė aukštai vertina pianistės Raimondos Apeikytės piano rečitalį, kuris įvyko Santa Monica Moterų Klubu salėje. Buvo skambinami šie kūriniai: Beethoveno Sonata Nr. 2, Bacho Fantasia Cromatica Fuge, Scriabino Etudas Op. 8 D minor. Antroji daly — Brahmsio Sonata Op. 2, taip pat Čiurlionio trys preliudai. Koncerto pabaigai Apeikytė paskambino Don R. George kūrinių Hollywood Premiere, dalyvaujant pačiam kompozitoriui.

Linus Kojelis, baigęs mokslus Californijos Universitete ir gavęs stipendiją studijuoti Princetono Universitete, vasaros pradžioje suruošė atsisveikinimo parodą. Kadangi universitete gausu kairiųjų, ateitininko Kojelio karikatūros prieš socializmą ir komunizmą buvo pasmerktos ir jis buvo apkaltintas fašistiniu propagandistu. "Progressive Labor Party" net išleido specialų lapuką, kviesdami kovon su Linu Kojeliu ir panašiais . . .

Jonas Vytautas Dunčia sėkmingai baigė University of Michigan — Dearborn universitetą, gaudamas bakalauro laipsnį iš chemijos. Kursą baigė pirmuoju. American Chemical Society, universiteto vadovybei rekomenduojant, jam paskyrė A.C.S. Award. Iš Princeton universiteto jis gavo stipendiją ir šį rudenį išvyksta tolimesnėm studijom.

Studijuodamas Michigan universitete, jis įsteigė lietuvių studentų klubą ir ilgesnį laiką jam vadovavo. Lietuviškai spaudai išsirutino kambarį — skaityklą ir piniginę pašalpą. Jo rūpesčiu universiteto biblioteka išgijo Lietuvių Enciklopediją anglų kalba. Priklauso Studentų ateitininkų organizacijai ir yra Moksleivių ateitininkų sąjungos centro valdyboje. Rašo amerikiečių ir lietuvių spaudoje. Jonas-Vytautas yra Jadvygos ir inž. Jono Dunčių sūnus.

Chemikas Jonas J. Dunčia skambina kartu su Jona Sidriū. Almus Foto

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

Jezuitas Kezys fotografavo Jimmy Carter

Jaunimo Centro Chicagoje energingas vedėjas Algimantas Kezys spėja laisvalaikiu daug fotografuoti. Jo darbai yra tiek aukšto lygio, kad juos naudoja Amerikos leidyklos ir spauda. Apie 20 Kezio nuotraukų randasi Thomas Collins knygoje apie Kennedy — "A People of Compassion". Autoriui ruošiant knygą apie demokratų Prezidentinį kandidatą, Kezys buvo pakviestas būti fotografijos redaktorium. Bet Algimantas tesutikęs paruošti tik menines nuotraukas.

Netrukus pasirodančioj knygoj apie Carterį skyriaus "Carters about Jimmy Carter" veik visos nuotraukos yra Kezio. Klausiamas žurnalisto Būtėno, ar klausęs Carterį kuo nors lietuviškais reikalais, fotografas menininkas pasiaiškino, kad tai nebūtų buvę taktiška. Bet fotografas su kandidatu praleidęs kelias valandas, kalbėdamasis įvairiomis temomis...

Kazė Brazdžionytė sėkmingai baigė Northern Illinois Universitetą ir gegužės 8 d. gavo du diplomus: Bachelors of Science in Biological Sciences ir Speech Communications: Radio-Television-Film. Ji yra įtraukta į Tarptautinį Radio ir TV Broadcasting garbės sąrašą.

Angelė Evaldaitė-Šimutienė, buvusio Draugo redaktoriaus ir ALTO pirm. Leonardo Šimučio našlė, mirė liepos 1 d. Buvo gimusi 1899 m. kovo 28 d. Chicagoje ir ten išėjusi mokslus ir reiškusi lietuviškoje veikloje bei talkinusi savo vyrui. Išaugino tris sūnus ir dukterį. Palaidota liepos 26 d. iš Evans-Mažeikos koplyčios šv. Kazimiero lietuvių kapinėse, po pamaldų šv. M. Marijos Gimimo par. bažnyčioje.

Chicago miesto taryba ir mėras Daley tam tikra rezoliucija pasveikino menininką Miką Šileikį, sulaukusį 83 metų amžiaus, 1923 metais baigusį miesto meno mokyklą; dirba Naujienose nuo 1916 metų.

Lietuvių Opera, pastačiusi trijų lietuviškų operų premjeras, mėnesiui praėjus nuo spektaklių, subalansavusi savo pajamas ir išlaidas, rado, kad turi nuostolių net apie 18 tūkstančių dolerių.

Operos valdybos pirmininkas Vytautas Radzius spaudai pareiškė, kad, dar nepakėlus uždangos, jau buvę aišku, jog busi nuostolių. Buvo pasiryžta duoti keturis spektaklius, bet, pasirodo, būtų užtekę ir dvejeta, geriausiu atveju, trejeta.

Chicagiečiai, nors ir sakoma, kad užpildo visas sales, bet neišperko visų biletų į operos spektaklius. Dabar Operos valdyba, atšventusi Operos gyvavimo 20 metų sukaktį, turės sukti galvą, kaip išbristi iš skolų. Tikisi, kaip ir visada, paramos iš lietuviškosios visuomenės, bus ieškoma naujų mecenatų. Šalia piniginių problemų, turėdama dar ir kitokių (trūksta gerų dainininkų, tiek solistų, tiek choristų) "Opera, pirmininkas sako, bus labai laiminga, jei sulauks 25 metų šventės".

Margutis, kurio radijo transliacijos buvo nutrauktos, radijo stočiai atsakius laiką, nuo liepos 4 d. atnaujintos ir transliuojamos iš stoties WEFM, banga 99.5. Transliuojama pirmadienį-pentadienį po pusę valandos nuo 5:30 iki 6 val. ryto ir sekmadieniais vieną valandą nuo 7:30 iki 8:30 val. ryto ir kitą valandą nuo 11 iki 12 val. priešpie. Turima vilties, kad po trejeta mėnesių galima bus gauti patogesnį laiką.

1918-1940 metų Lietuva Chicago Prekybos Parodoj

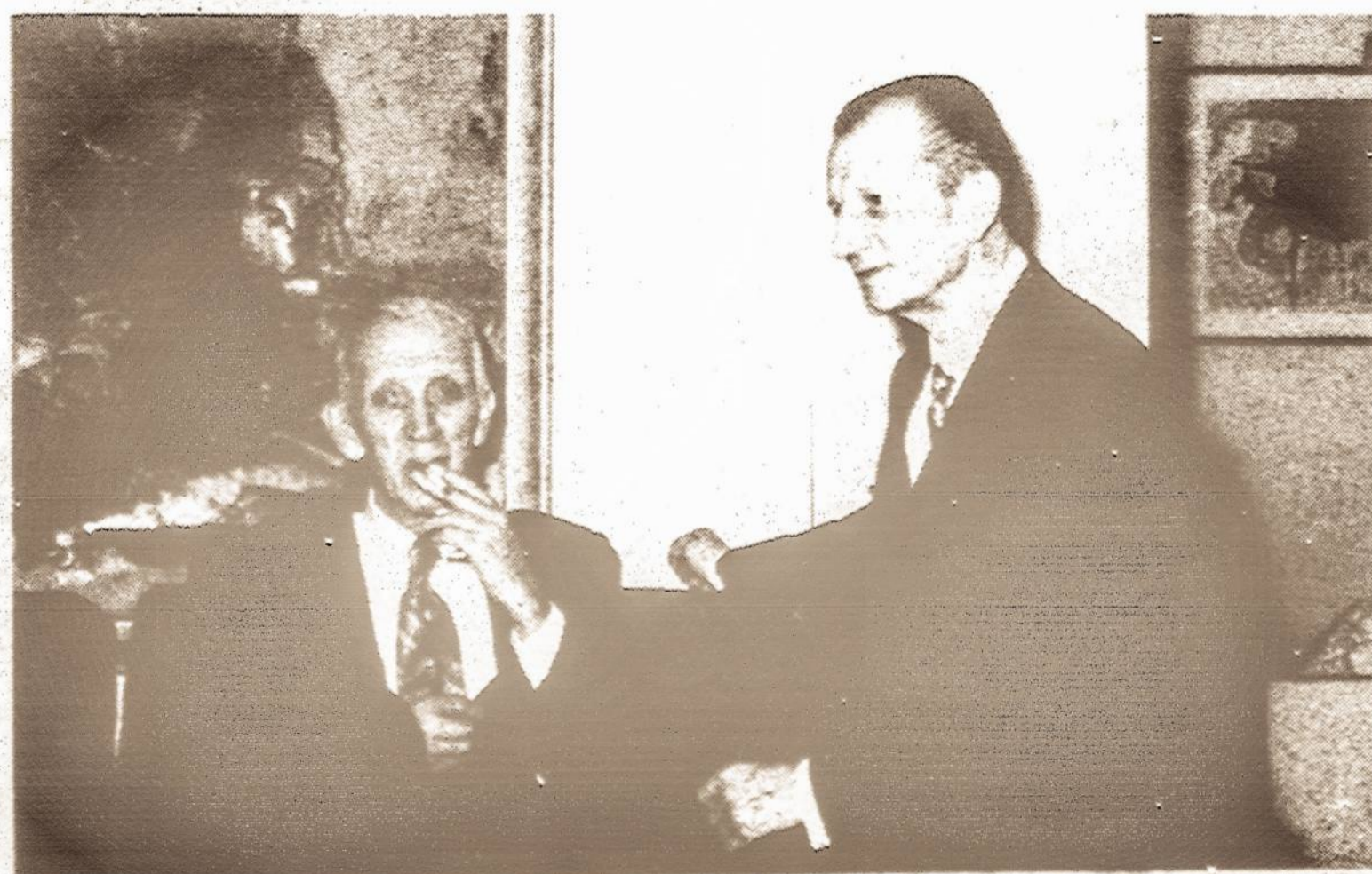
Chicagoje šiuo metu vyksta Tarptautinė Prekybos Paroda, kur 21 valstybė rodo savo prekybos pavyzdžius. "Lithuania" (Independent) — kaip užrašyta pavadinime — užima 10 pėdų ilgio — 5 pločio, "vienintelė iš visų mažųjų nuskriaustųjų, smurtu pagrobtų, jos laisvę ir nepriklausomybę gražinti reikalaujanti". Tai Illinojaus Lietuvių Prekybos Rūmų prezidento Bacevičiaus iniciatyva. Parodoj taip pat randamas "patikslinimas": "800 years Independent Lithuania" — Senukai Bacevičius ir Klemka už šią idėją sumokėję virš \$3,000.

Algis Taškūnas, Tasmanijos universiteto darbuotojas iš Australijos, šiuo metu lankosi Amerikoje, studijuodamas įvairių priemonių panaudojimą JAV universitetų ir kitų aukštųjų mokyklų vadovavime. Amerikoje jis lankysis San Francisco, Los Angeles, Chicagoje, Detroit, New Yorke, Buffalo ir Washington. Jis taip pat lankysis ir Kanadoje. Studijoms jis yra gavęs JAV valdžios Fulbright vardo stipendiją ir savo darbą numatęs atlikti nuo birželio 14 d. iki rugpjūčio 9 d.

NAUJAUSIA DARIAUS-GIRĖNO PAŠOVIMO VERSIJA

Darių ir Girėną, drąsiusius Amerikos lietuvius, norėjusius atkreipti pasaulio dėmesį lietuviams savo perskridimu per Atlantą prieš 43 metus, pagal Chicago Tribune bendradarbi M. Ver Meulen pašovė... patys lietuviai, palaikydami juos sovietų lakūnais (!).

Iš visų Chicago lietuvių klaidą tepastebėjusi konsulė J. Daudžvardienė ir paskambino lakūnui E. Jasiūnui, kuris sakosi laikraščiu pasiuntęs atitaisymą.

Akt. St. Pilką prisimenant. Chicagoje miręs akt. Stasys Pilka matomas su Paryžiuje gyvenančiu dail. Vyt. Kasiuliu, kuomet šis viešėjo Chicagoje.

S. Degučio nuotr.

SLA 90 m. sukaktuvinio 59-ojo Seimo rengimo komitetas.

Jono Valaičio nuotrauka

PENKTOJI TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖ

Tautinių šokių šventė įvyks Chicagoje rugsėjo 5 d.

Šventę globoja JAV prezidentas G. Ford, galimas jo arba jo žmonos dalyvavimas ir pačioje tautinių šokių šventėje.

Šventės metu prieš piet įvyks futbolo rungtynės. Rungtis New Yorko Atletai su Chicago Lituanika. Iš New Yorko ruošiamas plataus masto tautinių šokių šventę ekskursija.

Prieš šventę rugsėjo 4 d. 3 v. p. p. Playhouse salėje įvyks spaudos ir radio darbuotojų susibūrimas, kurį ruošia LZS centro valdyba.

Pagrindinis referentas bus rašytojas Vytautas Alantas, bus nagrinėjama dabartinės lietuvių spaudos aktualijos. Kviečiami vietos ir iš kitur atvykę spaudos darbuotojai.

KONFERAVO LIAUDININKAI

Liepos 4 Mackevičių ūkyje, Lockport, IL, įvyko buv. Lietuvos liaudininkų sąjungos veteranų suėjimas. Prof. Mackevičius, šeimininkas, pasakojo apie Lietuvos laisvinimo perspektyvas, liaudininkai laisvintojai Lazauskas, Mačys iš Mass, pasakojo nuotykius VLIKe. Buvo laukiami iš Santa Monicos gyd. Devenio žmona Alena Devenienė.

KANADOS LIETUVIAI

Dailininkų Tamošaičių kūryba bus įamžinta spalvotoje kino juostoje. Pirmieji filmavimo darbai atlikti birželio pirmojoje pusėje Kingstone, kur yra ir dailininkų Tamošaičių sodyba. Filme įjungti ir Hamiltono tautinių šokių "Gyvataro" šokėjai. Arch. Vytautas Petrulis rūpinasi filmo techniška reikalais, o režisuoja Ramūnaitė-Macdonald. Pini-giniais reikalais rūpinasi Kanados Lietuvių Bendruomenės krašto valdyba, kuri tam reikalui yra gavusi iš Kanados valdžios \$6,000.

Kanadoje išvystyta veikla už Kęstučio Jokubyno teises iš Vilniaus atvykti pas savo brolių į Hamiltoną apsigyventi. Vilniaus vizų skyrius pakartotinai yra atmetęs jo prašymą.

Su Kęstučiu Jokubynu birželio pabaigoje teko susitikti Vilniuje tuo metu viešėjusiai newyorkietei Salomėjai Narkėliūnaitėi. Žurnalistei jis papasakojo apie savo pastangas išvykti pas brolių ir pranešė, kad ką tik buvo gavęs dar vieną neigiamą atsakymą į savo prašymą. Klausiamas, ką toliau darysias, Jokubynas sakėsi vėl rašysias prašymą, bet dabar į aukštesnę instaciją.

Nors koncentracijos stovyklose praleidęs keliolika metų, Jokubynas atrodė žvalus, nebuvo nusiminęs dėl nesėkmės, ir turėjo viltį, kad gal ilgainiui ir pavyks jam išvykti pas brolių. Jis sakėsi koncentracijos stovyklose išmokęs net kelias svetimas kalbas, kurios jam praverstų užsidirbti duonos, jei eventualiai jam būtų leista išvykti. Šiuo metu jis dirba bibliotekoje.

Dail. Jurgio Račkaus kūrinių paroda nuo birželio 5 d. iki liepos 30 d. vyksta Kanados ambasados informacijos centre Briuselyje, Belgijoje. Toje parodoje išstatyti jo ankstesnieji antspaudai ir ši pavasarį Belgijoje sukurti alumininiai paveiksliai.

Hamiltono lietuviai Daugiakultūri-niame centre birželio 18 d. turėjo dideles iškilmes. Ten buvo atidarytas lietuvių skyrius, kurio centre yra lietuviška sodyba. Dalyvavo Kanados valdžios atstovai. Buvo ir meninė programa.

Vienybė, 1976 m. liepos 23 d.

LINCOLNAS IR RUSAI

Aleksandro Miliausko incidentas

ALGIRDAS BUDRECKIS

JAV ne visuomet buvo svetingos politiniams pabėgėliams. Ir praityje buvo atsisakyta principų politinio naudingumo sumetimais. Piliiečių karo metu (1861-1865 m) Prezidento Abraomo Linkolno vyriausybė skaitė carą Aleksandrą II draugu ir abejingai žiūrėjo į 1863 metų sukilimą Lietuvoje ir Lenkijoje. Šitokia Prezidento Linkolno ir valstybės sekretoriaus Sewardo laikysena turbūt atrodo keistoka, ypač kai Linkolnas tapęs laisvės kankiniu ir ypač, kai trys tūkstančiai lenkų ir pora šimtų lietuvių kovojo savanoriais Unijos kariuomenės eilėse.

Priežastis: Amerikos ir Rusijos tarptautiniai interesai susiderino. Vašingtonas bijojo, kad Anglija ir Prancūzija intervuos konfederatų pusėje, o Petrapilis bijojo, kad anglai ir prancūzai ateis iš lenkų sukilėliams į pagalbą. Vadinas, demokratija ir despotizmas turėjo bendrus priešininkus. Amerikos viešoji opinija buvo tuomet palanki "carui išlaisvintojui". Juk Aleksandras II panaikino baudžiavą 1862 m., už metų Prezidentas Linkolnas emancipavo juodžius vergus. 1863 m. antroje pusėje atplaukė du rusų laivyno eskadronai į Amerikos uostus (po 6 karlaivius į San Franciską ir į Niujorką). Amerikiečiai galvojo, kad caras noris parodyti solidarumą su Unija prieš galimą prancūzų ir anglų intervenciją konfederatų pusėj. Iš tikro, anot slaptų rusų laivyno archyvų, rusų admiralitetas, numatydamas galimą karą su jūrų galybe Anglija, norėjo turėti karlaivius atsargoje neutraliuose uostuose. Rusų laivai Amerikoje išbuvo nuo 1863 m. rudens iki 1864 m. pavasario (smulkiau apie JAV-Rusijos santykius žr. Kostas R. Jurgėla, Lietuvos sukilimas 1862-1864 metais, Bostonas, 1970, pp. 166-173).

1863 m. rugsėjo 24 admirolo laivas Aleksandr Nievskij ir Pierie sviet įplaukė Niujorkan, po kelių dienų atplaukė Variag ir Vitiaz, po

15 dienų Almaz ir ilgainiui Osliba. Per priėmimus rusai gėrė tostus į Prezidento sveikata, kalbėjo apie istorinę rusų ir amerikūnų draugystę, o nieko neminėjo apie Europos reikalus.

Tokiose aplinkybėse įvyko Miliausko incidentas...

Uteniškis Henrikas Korvinas Kalušauskas, buvęs 1831 m. sukilėlis, jau buvo gerai įsitaisęs Amerikoje. Užtat 1863 m. liepos 30 d. lenkų sukiliminę vyriausybę paskyrė Kalušauską savo įgaliotiniu Amerikoje. 1864 m. vasario 17 d. sukilėlių valdžia Varšuvoje jį paskyrė savo delegatu JAV-bėse "su teise naudoti antspaudą su trimis herbais: Lietuvos, Karūnos ir Rusios, ir su užrašu viršuje — tautinė vyriausybė, o apačioje — politinis agentas Jungtinėse Valstybėse". Kalušauskas atidarė būstinę Manhatane, kurios antrašas buvo "926 Broadway". (žr. Mieczyslaw Haiman, *Historja Udziatu Polaków w Amerykańskiej Wojnie Domowej*, Čikaga, 1928, p. p. 154-6). Kalušauskas su širdgėla ir moraliniu pasipiktinimu sekė rusų agentų veiksmus Niujorke ir kitur.

Savo laiške J. I. Kraševskiui Kalušauskas nusiskundė dėl rusų laivyno sukkelto entuziazmo: "Paskaitininkai, kurių rankas kada nors spaudė Gorčakovas, tie asmenys, kaip Bayard Taylor, keliavo iš kaimo į kaimą, iš miesto į miestą, šaukdami, kad sukilimas Lenkijoje tebuvo fanatizmo ir Čartoryskio partijos reikalas. Netrukus po to atvyko rusų laivynas ir auksas buvo gausiai pilamas, auksas, kuris galbūt buvo mūsų tremtinių Sibire iškastas..."

Stengdamasi neutralizuoti anglus ir prancūzus, JAV vyriausybė bandė užmegzti kuo draugiškesnius santykius su rusais. Štai, 1864 m. rusams buvo išduoti dezertyravęs Rusų laivyno jūreivis Aleksandras Miliauskas ir du lenkai dezertyrai iš Rusų kariuomenės. Pasirodo, kad ta trijulė pabėgo iš rusų laivų ir stojo savanoriais į Unijos kariuomenę kovoti prieš vergiją. Rusams protestuojant, Unijos armija juos susekė ir atidavė rusams. Rusai lietuvių Miliauską (Milewski) ir tūlą Ragočiną-Myklovskį čia pat Niujorko uoste pakorė ant stiebol!

Šitos neteisėtos egzekucijos JAV krantuose sukėlė protesto demonstraciją. 1864 m. rugsėjo 8 d. Manhatane demonstravo 200 lietuvių, lenkų ir čekų. Henrikas Kalušauskas išleido ta proga emociingą atsisaukimą "To the Land of the Free and the Home of the Brave" (aprašymai: Constantine R. Jurgėla, *History of the Lithuanian Nation*, Niujorkas, 1948, išnaša nr. 325, psl. 443; t. p. autorius, "Lietuviai Amerikoje prieš masinę imigraciją", *Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos Suvažiavimo Darbai*, V. Roma, 1964, psl. 476, ir Joseph W. Wiczerzak, *A Polish Chapter in the Civil War*, Niujorkas, 1967, pp. 188, 249, 253). Tokių incidentų daugiau nebuvo Linkolno prezidentavimo laikais.

New Yorko šokėjai šoka. Kepurinę New Yorko dangoraižių fone.

... kur prasidedo New Yorkas ...

[Atkelta iš 1 psl.]

laiške tuometiniam New Amsterdamo (taip tada vadinosi New Yorkas) gubernatoriui Stuyvesantui Olandų Vakarų Indijos bendrovė jį vadina Alexander Carolius Cursius.

Ir toliau Simutis rašo: Tai, manoma, yra pirmas žinomas lietuvis, atvykęs į Ameriką rašto ir lotynų kalbos mokytojas. Matyti, greičiausia politinis pabėgėlis iš Lietuvos. Dėl ginčų ir nesutarimų su kolonijos vadais Kuršius po poros metų grįžo į Europą ir matrikuliavosi Leydeno universitete Olandijoje, kur apie jį yra išlikusios tokios žinios: 1661 m. lapkričio 27 d. Carolus Alexandrus Curtius, Nobilis Lituanus, Juris et Medicinæ Candidatus.

Kad tais laikais vakarų Europoje buvo lietuvių pabėgėlių, patvirtina kad ir toks New Yorko gubernatoriaus Stuyvesant pareiškimas 1659 m. rugsėjo 4 d. laiške Olandų Vakarų Indijos bendrovei. Jame prašoma stengtis, kad kiek nors benamių lenkų, lietuvių, prūsų... ūkininkų būtų prisiūsta pirmaisiais laivais.

Tokia yra Kuršiaus praeitis. O dabar ta vieta, kur lietuviai susispietę apie Kuršiaus memorialinę lentą, vadinasi Lithuanian Plaza, viršuje namo plevėsuoja Lietuvos trispalvė, ir vėjyje juda dail. Česlovo Janušo pagamintas transparentas su Vytimi ir užrašu "Lithuanians". Policija atitvėrė aplinkui gatvę, ir joje lietuvių jaunimas šoka tautinius šokius.

Vienybė, 1976 m. liepos 23 d.

Pradžioje šoka Jadvygos Matulaitienės vadovaujama New Yorko grupė, o popiet — Birutės Vaičiūnaitės vadovaujama New Jersey grupė.

Publika, margaspalvė, iš New Yorko, kitų miestų, iš visos Amerikos slinko pro šalį, sustodavo, žiūrėdavo, klausdavo, iš kur tie lietuviai, plojo ir slinko tolyn, kitų įdomybių žiūrėti. Jų turėjo ir kitos New Yorko etninės grupės. O ši lietuviška dalis — tai tik viena iš daugelio, kas New Yorke nutiko liepos 4-tąją.

Jadvyga Matulaitienė, antra iš dešinės, stebi savo šokėjus. Už jos — Ant. Varnas ir Juozas Audėnas.

Remarks by Mayor Abraham D. Beame at the Lithuanian Festival on July 4th

It is very appropriate that we pay tribute today both to Alexander Carolus Curtius and to the nation's Lithuanian-American community.

For it was on July 4, 1659 — 317 years ago today — that Professor Curtius spent his first day as the Latin schoolmaster of New Amsterdam in a schoolhouse on this side.

He received a salary from the Burgomeisters and he also received tuition from the students; but, in a manner of speaking, one can say that New York City's system of higher education started right here, that our present City University originated on Broad Street.

Professor Curtius was the first Lithuanian on record to come to the New World. In the next three centuries, many more of his countrymen followed. The two largest waves of Lithuanian immigrants came before World War I, to escape from Czarist oppressions, and after World War II, from the displaced persons camps in Europe.

Most of them came to the United States through New York City and went to settle in almost every state of the Union. I understand there are about one million Lithuanian-Americans in the United States while about three and a half million still live in Soviet-occupied Lithuania.

It is fitting that, on this day of freedom, we note the fact that the United States does not officially recognize the Soviet occupation of Lithuania.

We are very proud of the Lithuanian-American Community in New York City which consists of some 40,000 persons. We are pleased to acknowledge that there are three Lithuanian-American parishes in Brooklyn, one in Maspeth and one in Manhattan.

We are also grateful for the Lithuanian contributions to our medical, architectural and engineering professions.

But it is the strong Lithuanian feeling for freedom that we commemorate today, a feeling that is well

expressed by the folk saying: "No matter what happens; there will always be free Lithuanians".

It is now my great pleasure to unveil this plaque which marks the place where the City's higher education system began under the direction of the country's first Lithuanian-American.

POETRY CONTEST

A \$1776 grand prize will be awarded in the Bicentennial Poetry Contest sponsored by the World of Poetry, a monthly newsletter for poets.

Poems of all styles and on any subject are eligible to compete for the grand prize or for 49 other cash or merchandise awards. There are ten first places of \$200 each.

Says contest director Joseph Mellon, "The initial response is gratifying. Even poets who never publish are sending their work".

Rules and official entry forms are available by writing to: World of Poetry, 801 Portola Dr., Room 211, San Francisco, California 94127.

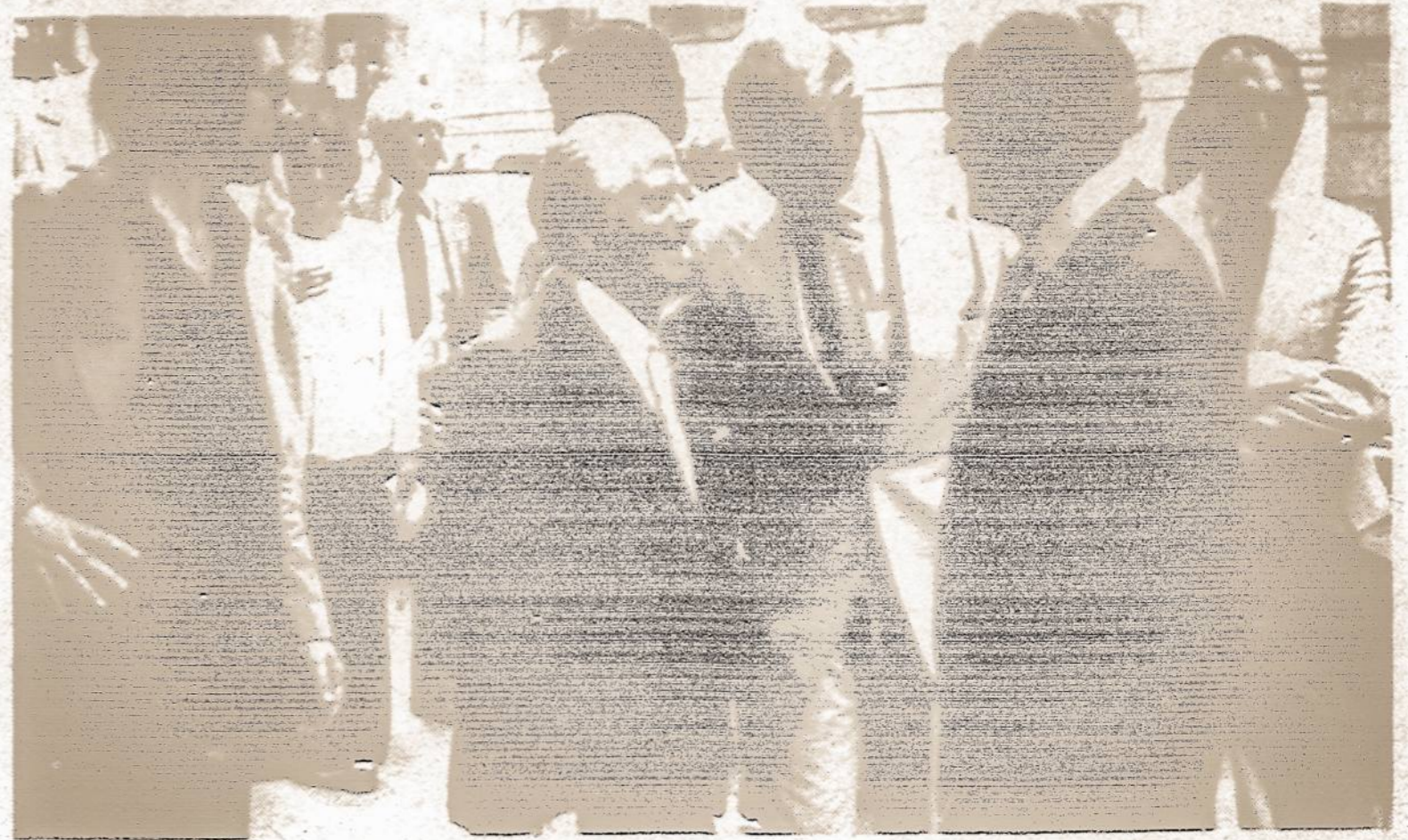
Contest deadline is July 31, 1976.

KNIGHTS OF LITHUANIA SUPREME COUNCIL

A straw cross, made by Ann Klem and loaned by the Knights of Lithuania, is in a showcase of religious articles in the Rockefeller Center Bicentennial Exhibit through Labor Day. The "Celebrate '76" exhibit features contributions made to New York City and the nation by immigrants.

Viktoria Ceceta, Helen Kulber, Regina Ruta Zymantas and Antanas Varnas attended the reception in the Outdoor Promenade Cafe. Alton G. Marshall, President of Rockefeller Center, Inc., welcomed the invited guests and Mayor Abraham D. Beame officially opened the exhibit.

At night, when the showcases are lit, the exhibit is particularly attractive.

After unveiling the plaque for Professor Curtius, Mayor Abraham D. Beame is greeted by Anthony Varnas [center], President of the New York Chapter of the American Lithuanian Council, and Dr. J. K. Valiunas, President of the Supreme Committee for the Liberation of Lithuania.

Lynn Sherr and Jurate Kazickas

"The American Woman's Gazetteer" (Bantam Books, \$7.95), the latest successful and indispensable exploration into the unknown of women's history, undertaken by Lynn Sherr and Jurate Kazickas, who have been bringing us "The Liberated Woman's Appointment Calendar" since 1971.

The large-size paperback is a state-by-state illustrated guide to more than 1,400 places where American women have made history. As with the calendar, the authors meld feminist fervor and justifiable pride in their foremothers with a good humored entertaining style.

Although the book is a bit weighty with monuments, memorials and graves (with few exceptions, the women chosen for the gazetteer are dead), the tone throughout is in

keeping with a celebration of women we either don't know at all or need to know more about.

"The American Woman's Gazetteer" easily passes the acid test for travel books — it's good reading for everyone.

New Chief for the Slavonic Division

Dr. Viktor Koressaar has been appointed Chief of the Slavonic Division of The New York Public Library's Research Libraries, effective June 1, 1976. Born in Tallinn, Estonia, Dr. Koressaar was educated at the Lycee Francais in Tallinn. After studies at the University of Helsinki, Finland, and at the University of Tartu, Estonia, he received the Doctor of Philosophy degree from the University of Tübingen, Germany, and a degree in library science from the Columbia University School of Library Service.

Dr. Koressaar's previous experience includes work with the Department of Foreign Affairs and the Department of Education in Estonia and work with the French Military Government in Germany after World War II. He came to The New York Public Library first as a staff member of the Preparation Services Division, later transferring to the Slavonic Division where he has served most recently as First Assistant.

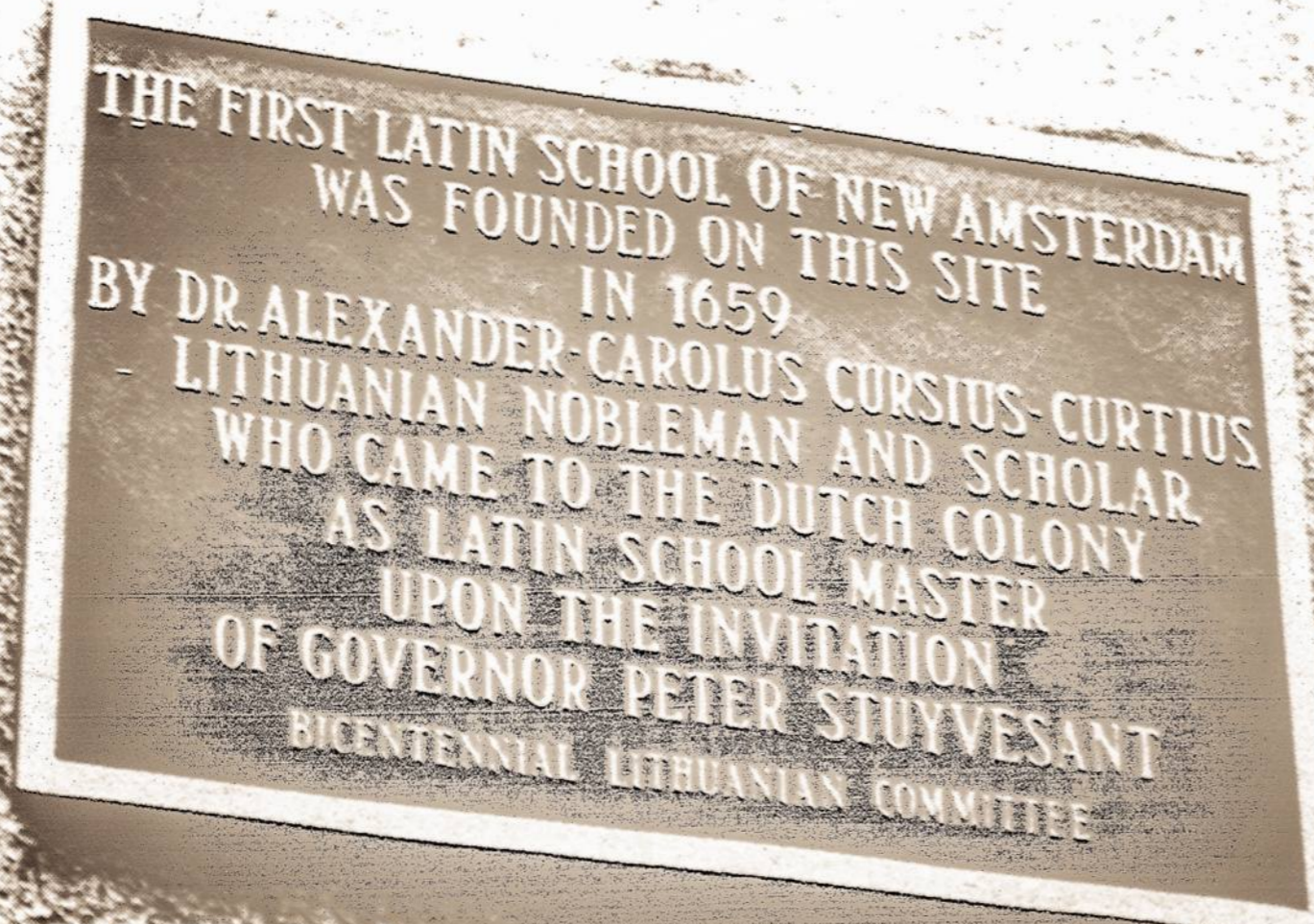
Dr. Koressaar is an Associate of *Current Anthropology* and a member of the Z-35 Subcommittee on

Transliteration of the American Standards Association. He is a member of the Estonian P. E. N. Club, Vice-President of the Foundation for Estonian Arts and Letters, New York, and President of the Estonian Learned Society in America. He has contributed a number of articles and reviews to the *Slavic and East European Journal* and various foreign language publications. He is editor of *Estonian Poetry and Language* (Stockholm, New York 1965).

POEMS WANTED

The New York Society of Poets is compiling a book of poems. If you have written a poem and would like our selection committee to consider it for publication, send your poem and a self-addressed stamped envelope to:

NEW YORK SOCIETY OF POETS
P. O. Box 727, Radio Station
New York, N.Y. 10019

The plaque at 20 Broad St., Manhattan, unveiled by Mayor Beame.

CHOOSING FREEDOM: THE TWO IMMIGRATIONS TO AMERICA

ADDRESS BY
DR. ALGIRDAS BUDRECKIS
IN PHILADELPHIA OVER
EDUCATIONAL TV

I was born in Lithuania, lived with my folks, I set out to wander, to search for fortune.

Thus sang the Lithuanian peasant going to the port of Bremen. From thence he took ship to America. The trip across the ocean was not always calm. Storms would arise.

A billow comes aroaring, it sets our ship a-rolling,
There is no fear greater, no death more fearsome.

And finally the traveler reaches America, that dreamed of land of freedom and gold. But, there is no gold in the streets. How will one live here? With patience, hard work, and with luck. How else? So pondered the bewildered newcomer. Over five hundred thousand Lithuanians made the crossing to these shores during the past three hundred years. Who are the Lithuanians?

No, they are not a Slavic or Scandinavian people. Lithuania is a nation about the size of Pennsylvania or Ireland. Situated on the southeastern shores of the Baltic Sea, it has Latvia as its neighbor to the north, on the east is Byelorussia, on the south and southwest it touches Poland; on the west is the Baltic Sea. The Lithuanians possess an ancient culture. They are descendants of an old Indo-European stock, and they will speak a language closely akin to Sanskrit, the tongue that was the ancestor of Persian, Urdu, Hindustani, Greek and Latin. There are four and a half million Lithuanians in the world. Over one and a half million Americans are descended from this folk.

Immigrants from Lithuania had settled in North America as far back as the first half of the seventeenth century. Lithuanians may have settled in the Dutch colony of New Amsterdam as early as 1651. It is well documented that one Dr. Alexander Carolus Cursius taught Latin from 1659 to 1661 in New Amsterdam. This Lithuanian doctor is credited with being the first secondary school teacher in America.

The Lithuanians have in many ways contributed to the settlement and development of the United States. Yet very little is known about them or their accomplishments, despite the fact that over one million six hundred thousand Americans can claim Lithuanian ancestry. One reason for this dearth of information in English is the inherent reticence of this ethnic group. Very few non-Lithuanians, for example, are aware of the fact that Chicago has a Lithuanian-speaking population which ranks second only to Vilnius, the capital of Lithuania. There are a quarter of a million persons of Lithuanian stock in the Windy City. Few Americans realize that there are over half a million citizens in Pennsylvania that are of Lithuanian stock. On the whole Lithuanians tend to be modest and practice poor public relations.

The topic for discussion which was suggested is "Choosing Freedom: The Two Emigrations to America". There is no dispute with the first part. Lithuanians, in truth, flocked to these shores in search of freedom from persecution, freedom from want, religious freedom, and economic freedom. However, it would be inaccurate to divide the immigration into two groups: old immigrants or greenhorns, and newcomers or displaced persons. The reason for this inaccuracy is quite apparent: each successive wave tends to view everyone "we and those who preceded us". It is

ironic that among so-called old immigrants, the pre-World War One immigration viewed with distrust and misgivings every Lithuanian who arrived in America between 1920 and 1940.

Lithuanian migration to these shores has gone through several periods or waves. Each wave was distinct in its motivation to come to America; its social composition varied from period to period. Thus, the first Lithuanian settlers were nobles, soldiers of fortune, artisans and would-be scholars, like Alexander Cursius. They were protestant in religion. They left the religious and national strife of mid-seventeenth century Lithuania to settle down in the tolerant Dutch and English colonies on the Atlantic coast. Almost all of these early colonists married into Anglo-Saxon families and in a generation lost their Baltic heritage. The second wave consisted of militant young gentry or nobles who flocked to the American revolutionary cause. They were influenced by the liberal French Enlightenment and like their Polish colleagues had fought unsuccessfully to rid their homeland of the encroachments of the Russians. Some of these volunteer Lithuanian soldiers, like Capt. Jonas Mečkauskas and count Michael Grabauskas returned to Europe with Thaddeus Kosciuszko, a fellow Lithuanian. Others like Leon Chodkiewicz and Feliks Miklaševičius found a permanent home in the United States.

The failure of the 1831 and 1863 rebellions in Poland and Lithuania once again brought several hundred Lithuanian nobles, former soldiers, and even patriotic clergymen to the United States. These newcomers were political emigres, devoted for the most part to the ideals of the old Polish-Lithuanian Commonwealth. The most prominent representative was Captain Alexander Bielaski, engineer and personal acquaintance of President Lincoln. Captain Bielaski or Beleckis met a heroic death in 1861 during the Battle of Belmont.

The fourth wave, spanning a period of nearly fifty years (1868-1914) saw the arrival of over three hundred thousand Lithuanians. Though peasants for the most part, these newcomers differed from the previous waves by the fact that they were not of a pro-Polish orientation. They were influenced by the Lithuanian National Renaissance and devoted much of their energy and resources to establish newspapers and cultural societies. They left their homeland to escape from tsarist reactionary oppression, famines, universal military conscription in the Russian Army and social unrest. Called Lith, Litvaks, Lugans, Polaners, Yaziks, Bluebellies or bluetails, Lutherans by punsters, they settled in Boston, in Brooklyn and Queens, New York; they dug hard coal below the rolling hills of the Wyoming and Shenandoah Valleys; they worked in factories and mills in Philadelphia and Baltimore, in the steel mills of Pittsburgh and along the Great Lakes; in Cleveland, Detroit and Gary, Indiana. It is no coincidence that Upton Sinclair depicted Lithuanian immigrant workers of the Chicago stockyards in his social novel, "The Jungle". These hardy peasants helped build the industrial might of America by toiling in the coalfields, by laying track, by sweltering in the foundries and by butchering livestock in the Chicago yards. Law-abiding and grateful to their new country, they raised their children to be good citizens, often at the expense of forsaking their unique ethnic heritage. They were a frugal and hard-working decent lot, noted for their hospitality verging on potlatches, and their inherent love of song, called dainos in Lithuanian. These immigrants founded over 150 churches, built with their own resources and oft by their own labor. They founded cultural and civic homes,

Dr. Algirdas Budreckis

set up and subscribed to over 100 newspapers and magazines in their native tongue between 1879 and 1940. They even published hundreds of books, brochures and manuals in the native language covering subjects as varied as anthropology, poetry, history, literature, and even zoology. They formed thousands of local clubs and societies as varied and distinct as their interests. They formed broad-based ideological organizations which boasted of tens of thousands of members organized in hundreds of lodges and chapters. Approximately half of their children spoke Lithuanian at home. By the second American-born generation the percentage dropped to 5%.

The next wave came in the interwar year (1920-1940). Though small in absolute numbers (30,000), this group provided intellectuals and cultural leaders to carry on the activities of the established communities of compatriots living in the Boston-Chicago-Baltimore triangle. Immigration to America had dwindled during the independence period of Lithuania because of improved conditions. Yet even then there were minor spurts of migration. During the postwar agricultural depression of 1924-28 a number of Lithuanians migrated to the New World. After 1926 a number left for political reasons — they were unwilling to live under a right-wing government. And, of course, many interwar immigrants came here at the beck and call of relatives and sweethearts already established in the United States.

THE DISPLACED PERSONS

The displaced persons or "newcomers" constitute a unique phenomenon in Lithuanian-American immigrant history. They are a tragic reminder of the uprooting and convulsive displacement of whole peoples as a result of total war and totalitarian dictatorship. The Lithuanians had experienced Soviet oppression, deportation of relatives to Siberia, police terror and economic exploitation in 1940-1941. The nation had experienced the horrors of modern total war, serving as an unwilling battleground between Nazi and Soviet combatants. Therefore, in 1944 over one hundred thousand Lithuanians fled westward in an attempt to escape a new Soviet occupation. Seventy-nine thousand found refuge in displaced persons camps in the three western zones of Germany.

The refugees were former government officials, military rank and file, professional people, educators, scientists. Among their number were many ordinary townspeople and farmers who feared the Soviets. The refugees were representatives of the educated and politically active classes of the Republic of Lithuania. They spoke and wrote the standard Lithuanian literary language. By western European standards they were a highly educated group. They held strong ideological views, which represented

the entire political spectrum from conservative Christian Democracy to Democratic Socialism. The vast majority of refugees had grown up in independent Lithuania and had enjoyed the fruits of national independence and personal freedom. They had fervent patriotic feelings. Exile intensified nationalism. For three years the displaced persons lived on their suitcases in crowded barracks awaiting the expulsion of the Russians from Lithuania. But the restoration of the prewar political order of Europe was never realized. However, these three years of camp life saw a flowering of artistic and literary work and an intensification of cultural life.

Many refugees turned to the United States and British Commonwealth nations for permanent resettlement. The best offers came from the United States where many Lithuanians had relatives and friends.

On June 28, 1948 the U. S. Congress passed the Displaced Persons Act granting 205,000 displaced persons permission to come to the United States by the end of 1950. In 1950 U. S. Public Law 555 extended the period until December 31, 1951. Between 1948 and 1953 85-87,000 Lithuanian refugees came to the United States.

The "newcomers" — as the refugees were called by their kinsmen here, had a tremendous impact on the civic and cultural organizations already in existence here. On the positive side they contributed editors, publicists, artists, literati to the Lithuanian American community. They provided new cadres of leaders and active imaginative and articulate members to the existing organizations. They introduced new periodicals and newspapers. They organized concerts and mass folk-song and folk dance festivals. They wrote and published not only works in all genres of literature, but also scientific, philosophical, religious and educational works in the Lithuanian language. In effect, they injected new ethnic awareness. They updated and refined Lithuanian language lore and expanded the appreciation of the national heritage of their American brethren.

However, problems quickly arose between the new arrivals and old immigrants. The old immigrants had imperceptibly developed a purely American outlook on life and the world. On the other hand, the newcomers had a European outlook and temperament. Problems arose between the new arrivals and old immigrants. The older immigrants came to America while Lithuania was still a Russian province; their memories of the homeland were not always pleasant or edifying. Their speech was archaic or dialectical, and replete with Slavisms and American jargon. Many of the old immigrants were not well educated and resented the new arrivals who due to superior education were able to adjust to the new country much quicker with less effort than had the earlier immigrants. Jealousies were aroused. Old civic leaders feared that the newcomers would try to replace them in prominent community positions. The newcomers often looked down on the old immigrants. The newcomers desired to carry on the fight for Lithuania's freedom and found the existing Lithuanian institutions and programs outmoded and inadequate.

The adjustment to each other and reconciliation was slow in coming. To this day many of the resentments between old immigrants and newcomers have not yet been resolved or alleviated. After a quarter of a century use the term to describe themselves as a sociocultural group. What is most encouraging is the fact that the children of both immigrant waves have learned to live together and appreciate the contributions and skills that each

group can offer the Lithuanian American community.

One can differentiate the Lithuanian immigrants into four sociological categories.

The settlers are immigrants who sever all ties with their mother country and actively strive to be assimilated into the culture and social milieu of their new land. They tend to forget their native language, they Anglicize their surnames and strive to Americanize their offspring. They are interested in being accepted in their environment. In all waves of Lithuanian immigrants one could find large groups of settlers.

The colonists are immigrants who feel that they must become an integral part of their new country. Yet, at the same time, they feel that their native tongue and cultural heritage are an essential part of their personalities. The colonists maintain ties with the homeland and with fellow nationals. They tend to cluster in ethnic communities or "colonies". They attend Lithuanian churches on Sunday, belong to Lithuanian American Citizens Associations. They comprise the rank and file of various civic, fraternal, cultural and radio societies. They subscribe to Lithuanian language newspapers and magazines, listen to radio programs in the vernacular, attend folkdance and choral performances. Their children tend to marry fellow Lithuanians although the language is lost in the second and third generations. The majority of Lithuanian immigrants belong to the colonist category.

The intellectuals are people who feel that their present surroundings are inconsequential. They are committed solely to preserving their national culture. All their intellectual and artistic endeavors are devoted to enhancing their ethnic culture. They are the writers, poets, editors and journalists, the clergy, artists, choir masters and folk dance instructors of the community. They are the articulate leadership dozens of nation-wide and hundreds of local organizations. Usually these people feel frustrated because they cannot work in their vocational callings. Some cases are tragic, as for example, former Lithuanian lawyers, army officers or writers, working as clerks or factory hands in the new country. These people lead a double life. Their existence has meaning only when they can lead or contribute to the life of the Lithuanian community. Among Lithuanian immigrants there were and are quite a number of intellectuals who found their way to American universities, colleges, artist associations and architectural societies.

And lastly, there are the political exiles. Political exiles are activists who consider the exile a transient stage. They are soldiers for a cause who have temporarily retreated to another country in order to prepare for a victorious return. Like the intellectuals, they are unable very often to adapt to their new surroundings. The Lithuanian participant in the American Revolution, the 1831 and 1865 rebels who found refuge here, the 1905 revolutionaries, and in our own age the majority of the senior and middle generations of the displaced persons belong to the political exile category.

In summation, probably the most significant cultural achievement of the Lithuanian Americans has been the compilation and publication in the Lithuanian language of the Lithuanian Encyclopedia in 36 volumes. This achievement surpasses the efforts of independent Lithuania where only ten volumes up to the letter G were completed before the War. The Soviet authorities in Lithuania have only come up with a condensed three volume compilation. Further, the "Encyclopedia

[Cont'd on page 15]

LIE TU VO JE

Paruošė
Vytautas Zalatorius

Su vienkiemiais nyksta ir senieji
gandralizdžiai.

Iš Lietuvos spaudos

VASAROS DARBAI

Šiomet Lietuvoje šienapiūtėje ir javapiūtėje dalyvauja 46 tūkstančiai traktorių, 20 tūkstančių sunkvežimių ir 15 tūkstančių kombainų. Tikimasi geresnio derliaus negu pernai, kai vietoje lauktų 200 milijonų tonų grūdų visoje Sovietijoje buvo gauta tik 140 mil., iš kurių daugiau kaip 2 mil. tonų buvo prikulti Lietuvoje. Amerikos grūdų derliai irgi sukasi apie 150 mil. tonų.

Birželio mėnuo praėjo, karštligiškai šienaujant laukus ir ruošiant pašarą žiemai.

Lietuva specializuojasi gyvulininkystėje, tad svarbu, kad ilga žiemą neužkluptų ūkių be pakankamo pašarų kiekio. Tada reikėtų skersti gyvulius, kaip pernai, kas vėliau atsiliėtų į gyventojų maitinimą ir jų nuotaikas kompartijos atžvilgiu. Šioks toks maisto trūkumas jaučiamas ir dabar.

Paprastas šienas iš pašarų pamazų nyksta. Dabar ūkiai iš žolės, rugių želmėnų, lubinų, dobilų specialiomis mašinomis gamina šienainį, silosą, žolės miltus. Jie laikomi specialiose duobėse, vadinamose tranšėjomis, o paskutiniu metu ir bokštuose, kurie iki šiol tebuvo charakteringi tik Amerikos ūkiams. Tiesa, čia juose daugiausia laiko kukurūzus bei javus ir rečiau apdirbtą žolę.

PO KOLCHOZŲ

Rusai ir amerikiečiai turi vieną bendrą dvasinę savybę — ir vieni ir kiti didžiujasi įvairių dalykų didumu ir to didumo siekia. Gal didelėse valstybėse ir turi viskas būti "super"? Suvarę milijonus žmonių iš miniatiūrinių ūkių į kolūkius ir tarybinius ūkius, komunistai tuo nesitenkina. Jų naujusias arkliukas "tarpūkinė kooperacija", kur keli milžiniški ūkiai susijungia į dar didesnius vienetus.

Partija jau nuo revoliucijos laikų kalba apie gyvenimo sąlygų išlyginimą tarp miesto ir kaimo. Tikimasi, kad šie nauji ekonominiai vienetai leis plačiau taikyti mokslo ir technikos pažangą žemės ūkyje. Susivienijimai liks finansiškai savarankiški, o juos valdys iš atskirų ūkių deleguota bendra valdyba. Štai, pvz., Panevėžio rajone įsteigti šeši teritoriniai tarpūkiniai susivienijimai. Į vieną iš jų, Krekenavos, įeina po du tarybinius ūkius ir kolūkius. Krekenavos tarybinis ūkis atėityje augins 2,000 karvių, o taip pat penės galvijus kartu su Naujarodžių tarybiniu ūkiu. "Tiesos" kolūkis susivienijimui augins veislines telyčias, o "Gintaro" kolūkis veislines kiaules.

Kaip taisyklė, iki šiol partijos žemės ūkio politika lauktų rezultatų neduodavo arba išėdavo tiesiog atvirksčiai — padėtis pablogėdavo.

Ekonomikoje kiekvienas gamybinis vienetas turi optimalų dydį. Ar

LIEPOS 13 suėjo 32-ji metai, kai rusai sugrižo į Vilnių. Anuo metu darytoje nuotraukoje sostinės gatvę žygiuoja "16-tos Lietuvosiosios šaulių divizijos" raudonarmiečiai.

rusai šio dydžio su susivienijimais neperžengia, parodys ateitis. Viena aišku, kad Amerikoje kaimo ir miesto gyvenimas suartėjo be kolūkių ir be susivienijimų. Pasiiekta tai buvo per transporto, komunikacijos priemonių ir žemės ūkio technologijos pažangą, mokant ūkininkams deramą kainą už jų gaminius. Tiesa, tam tikrą vaidmenį čia suvaidino ir ūkių stambėjimas.

VERTĖJAI

Nuo Petro Didžiojo laikų Rusija siekia pasivyti ir pralenkti Vakarus. Siekiant šio tikslo, komunizmas yra nauja priemonė. Pakeliui į jį pamėgdžiojimas ir kopijavimas yra lygiai taip pat svarbu, kaip kadaisė japonams. Todėl viena iš "komunistinės statybos" sričių yra rinkimas informacijos apie Vakarų pramonę ir jos gaminius.

Tarybų Sąjungoje veikia ištisa mokslinės literatūros vertėjų industrija. Ir Lietuvoje, prie Technikos namų, veikia Mokslinės techninės draugijos respublikinės tarybos techninė filologinė mokykla, kuriai vadovauja A. Mickis. Neseniai anglų kalbos vertėjų sekcija įsteigė visuomeninę mokslinę tarybą, į kurią įeina Prekybos-pramonės rūmų vertimų biuro vedėjas R. Gegužis, Kauno Politechnikos instituto užsienio kalbų katedros vedėjas C. Rimkus, vienas rusas ir vienas ukrainietis. Visuomeninė taryba aptarnaus respublikos įmones ir organizacijas.

Žodis "visuomeniškas" šiandieninėje Lietuvoje reiškia "savanoriškas, neapmokamas". Technikos namai yra Lietuvos mokslinių-techninių draugijų Respublikinės tarybos būstinė Vilniuje. Tokių draugijų priskaitoma bent 15. Jos jungia inžinierius, technikus, mokslo darbuotojus, žemės ūkio specialistus. Draugijų darbui vadovauja profsąjungos.

ORKESTRAS

Lietuvoje yra, ko Chicagos Lietuvių operai visuomet trūko — megiško simfoninio orkestro.

Šis orkestras neseniai koncertavo Vilniaus Paveikslų galerijoje (buvusioje katedroje), sugrodamas Vivaldžio, Bacho, Hendelio ir kitų kompozicijas. Orkestrui, kurio pavadinimas "Vilnius", vadovauja P. Berkeris.

O ką, jei tokį orkestrą atsikvietus Lietuvių operai į viešnagę! Jie, ko gero, už kelionę galėtų patys susimokėti, pastogę ir išlaikymą parūpintų čikagiečiai, būtų galima gražiai pabendrauti ir lietuvių visuomenei sutaupyti kokį 10 tūkstančių dolerių, kurie dabar atitenka kitaučiams profesionalams muzikantams. Net ir Clevelando rezoliucijoms nebūtų prasižengta, nes orkestras, kaip ir Lietuvių opera, veikia visuomeniniu pagrindu, be tiesioginės valstybės ir partijos kontrolės.

KNYGOS

Vertos dėmesio birželio mėnesyje iš spaudos išėjusios knygos. Tai V. Vitkausko sudarytas žemaitiškas "Šiaurės rytų dūnininkų šnektų žodynas", Knygų rūmų "Lietuvos TSR spaudos Statistika", propagandinė brošiūra "Nacionalumas ir internacionalumas", kur "daug dėmesio skiriama buržuazinių koncepcijų, antikomunistinių spekuliacijų... kritikai". Tam pačiam tikslui tarnauja ir E. Baltinienės parašyta "Buržuazinė 'Masinė kultūra' ir jaunimas". Šioje 120 psl. knygelėje Lietuvos jaunimas tendencingai supažindinamas su Vakarų jaunimo masiniais renginiais.

Tarp grožinės literatūros yra amerikiečių rašytojo G. Tinėjaus fantastinis romanas "Tarp dviejų epochų", kurį išvertė V. Čepaitis, ir kitos amerikiečių rašytojos, Joyce

Carol Outs, romanas apie eilinių amerikiečių gyvenimą "Žemės rojus". Vertėja S. Lomsargytė-Pukienė. E. Degutienė iš anglų kalbos išvertė anglų mokslininkų H. Morkormiko, T. Aleno ir V. Jango knygą "Šešėliai jūroje" apie ryklius.

Iš lietuvių autorių paminėtina jau kažin kelinta I. Simonaitytės romano "Aukštųjų Simonų likimas" laida. Pirmą sykį ši knyga apie Klaipėdos lietuvių gyvenimą vokiečių prispauodoje pasirodė 1935 m. Autorė tebėra gyva (g. 1897 m.) ir labai gerbiama.

Vaikams su spalvotais piešiniais perspaudinta M. Valančiaus pasakėlė "Mikė Melagėlis".

Anksčiau šiais metais jau išėjo arba planuojami išleisti "Lietuvių kalbos praktikos patarimai", kur nagrinėjamos dažniausios kalbos klaidos. Taip pat šiam tikslui skirti "Kalbos kultūros" sąsiuviniai 30 ir 31-mas. Tai gal labiausiai užsienio lietuviams reikalingas leidinėlis, išėinąs maždaug kas pusė metų. Jame nagrinėjami aktualūs dabartinės lietuvių kalbos leksikos, sintaksės ir frazeologijos klausimai. Štai, pvz., 29-tame numeryje paaiškinta žodžio "krimplinas" reikšmė, dėl kurio ne vienas amerikonas suko galvą, perskaitęs savo giminaičių laišką. Tai firminis poliesterinio siūlo pavadinimas, sudarytas iš anglišku žodžių "crimped" ir "terylene", kuris, kaip ir "nailonas" pateko į lietuvių kalbą, bet Amerikos lietuviams mažai žinomas.

Tarp kitų šiemetinių knyginių dovanų yra T. Juknos paruoštas "Nelietuviškų tikrinių vardų transkribavimas", kuris tiek rūpesčių sudaro mūsų redaktoriams. Su panašiais sunkumais susidūrė ir didžiosios enciklopedijos leidėjai Lietuvoje. Buvo priimtos anglišku, vokišku, prancūzišku ir kt. tikrinių vardų transkribavimo taisyklės, kurių reikėtų laikytis ir užsienio lietuviams, nebent jie čia nori sukurti kokią žargoninę lietuvių kalbą, kaip kadaisė vokiečiai Penssylvanijoje.

Enciklopedijos II tomas pasirodys lapkričio mėnesį.

Metų pabaigoje pasirodys V. Vaitkevičiūtės daugiau kaip pusantro tūkstančio puslapių "Lenkų lietuvių kalbų žodynas". J. Paulauskas paruošė "Lietuvių kalbos frazeologijos žodyną". Knygos lenkų kalba Lietuvoje gana populiarios. Jų išplatinama apie milijoną egzempliorių per metus, daugiausia per "Draugystės" knygyną Vilniuje, kuriame birželio pabaigoje buvo surengta lenkų knygos paroda. Tame knygyne pardavinėjamos ir kitų komunistinių kraštų knygos. Knygų iš Vakarų įvežimas griežtai kontroliuojamas.

Jau tradicija tapo kas keleri metai išleidžiami rinkiniai "Lietuvos TSR ekonomika ir kultūra". Tai platesnės apimties, maždaug 450 psl., statistiniai leidiniai savo pobūdžiu panašūs į kasmet Amerikoje leidžiamus "Statistical Abstract of the United States". Šių metų gale

[Nukelti į 18 psl.]

Vienybė, 1976 m. liepos 23 d.

KIENO TURI BUTI KIEMAS?

"Lietuva turi būti katalikiška"

— Simas Kudirka

Viename iš gražiausių žemės kampelių ūkininkas savo malonumui įkūrė ūkį. Jame priveisė nemažą kiekį įvairių paukščių. Buvo ten daugiausia vištų. Tarp jų sukinėjosi žąsys, antys ir nemažas būrys kalakutų.

Iš jų visų ūkininkas turėjo gražaus pelno. Kuriuos paukščius jis labiausiai mėgo, niekam apie tai nepasakojo. Atrodė, kad jis visais jais džiaugėsi, neteikdamas niekam jokių ypatingų teisių ar globos.

Idomu tai, kad tie paukščiai tarp savęs susikalbėdavo ir svarstydavo jiems rūpimas problemas. Man, suprantančiam jų kalbą, teko išgirsti jų pasikalbėjimą, kurį trumpai atpasakosiu.

— Kokia garbinga mūsų vištų giminė! — trepsėdamas kvaksėjo ūgterėjęs viščiukas. — Jokia kita paukščių rūšis nesusilygins su mumis. Man rodos, kad pats ūkininkas mus laiko pirmoje vietoje. Gaidys, jo įgaliojimas, pažiba mūsų veislės. Ir disciplina pavyzdinga mūsų tarpe: jokia vištelė neišdrįsta gaidžiui pasipriešinti, nors jis ją dažnai gerokai papurto. Aš, pavyzdžiui, jaučiuos labai laimingas, turėdamas jį savo rūpintoju ir mūsų giminės šeimininku. Nieks iš mūsų nėra toks protingas, kaip gražuolis gaidys. Paties ūkininko valia greičiausiai išikūnijusi gaidyje. Vadinasi, paklusdamos gaidžiui, mes garbingai tarnaujame pačiam ūkininkui, kuris padėjo mums užgimti, maitina mus ir sprendžia mūsų likimą.

Atidžiai klausėsi vištos įtikinančios viščiuko kalbos. Bet viena iš jų, jau gerokai senstelėjusi ir daug visko patyrusi, apie gaidį turėjo kiek kitokią nuomonę. Neiškentusi tarė:

— Vadas reikalingas, tiesa, bet jis turi būti tikras vadas. Štai vieną pavakarį visas mūsų būrys kapstėmės šiukšlyne. Jautėmės laimingos ir drąsios, nes gaidys išdidžiai sukinėjosi tarp mūsų. Staiga padangėje pasirodė vanagas. Sprukome, kur

kuri išmanydamos. Neatsiliko nė gaidys. Tačiau viena jauna vištaitė, nesuskubusi pasislėpti, pateko į vanago nagus. Ir ką jūs manot? Atgynė ją gaidys nuo vanago? Ne. Nė nebandė. Jis ramiausiai raudoną savo skiauturę slėpė aviečių krūmuose. Aš esu tikra, kad jis egzistuoja tik savo malonumui, o ne mūsų gerbūviui. Jis tik savo instinktą su mumis patenkina. Diktatorius šimtu procentų!

— O kas atsitiktų be gaidžio su mūsų gimine? — replikavo kita. — Iš kiaušinio neišsiritų nė vienas viščiukas. Jis mūsų giminės platinotojas.

— Taip, taip! — tvirtino ūgterėjęs viščiukas, jausdamasis galįs autoritetingai kalbėti. — Gaidys mūsų pasididžiavimas, užvėja ir garbė. Šiauštis prieš jį vištos negali. Jis yra mums ūkininko malonė. Kuri vištelė jaustųsi kuo nors nuskriausta, turėtų jį maldauti pagalbos ir jokiū būdu nereikalauti griežtai. Pabrėžiu — maldauti! Reikalavimas nėra įgimtas vištų prigimčiai. Tai kuklumo dorybė. Vištų dorybė.

— Ar tu ne perjauna filosofuoti? — šaipėsi senesnė višta.

— Mano žodžiais kalba vištos instinktas, — atskirto viščiukas. — Paimkim, pavyzdžiui, žąsį arba kalakutą. Jie neturi tų dorybių, kuriomis vištos gali didžiūotis. Kodėl? Todėl, kad jie apvogti. Višta niekuomet nešoks į akis šeimininkui. Žąsis gi drįsta įgnybti, prieštarauti. Kalakutas dar didesnis revoliucionierius. Tie paukščiai iš esmės nuskriausti. Vištos augame gaidžio priežiūroje, šeimininko globoje. Mes išauklėtos kuklumo bei klusnumo atmosferoje. Su tomis savybėmis mes ir mirsime. Mes vištos pačios geriausios ne tik gaidžio akyse, bet ir šeimininko. Turime stengtis, kad viščiukai, ką tik išsiritę iš kiaušinio, vištiškai būtų auklėjami. Nieko neturėtų mokytis iš žąsų, kalakutų ar ančių. Kitaip, mūsų giminė išsigsims. O dabar, kol mūsų dauguma, kol esame patys geriausios paukščiai šeimininko kieme, turime stengtis, kad visas ūkininko kiemas vištoms priklausytų. Kiemas turi būti vištiškas kiemas!

Seniausia iš vištų, kantriai klausiusi pokalbio, pasipurtė ir tarė:

— Tu tari esi esanti kukli ir išmananti, bet esi kvailesnė už kvailą. Nespėjai subręsti mūsų tarpe ir pažinti viso kiemo buitį, o jau sapalioji niekus ir kvailesnes už save klaidini.

— Kodėl? Kodėl tu rūstauji prieš mano teigimus? Aš ginu garbę ir reikalus vištų. Geriausių iš paukščių.

— Karšta tavo galva, vištele, — ramiai atsakė senė. — Gaila, kad nemoki plaukti. Praverstų šaltame vandenyje atvėsinti apkvaitusią galvelę. Mes, paukščiai naminiai, daug kuo panašūs, daug kuo skiriamės, bet likimas visų tas pats: peilis po kaklu. Mes visos dedame kiaušinius. Visi iš jų išsiritame. Visi savo kūnu maitiname kitą gyvį. Visi maitinamės toje pačioje žemėje, tame pačiame kieme. Koks gi skirtumas? Mūsų kiaušiniai mažesni už

kitų naminių paukščių. Plunksnos daug prastesnės už žąsų ir ančių ar kalakutų. Didžioje pokylyuose po mūsų mirties mūsų kūnais nesidžiaugia žmonės. Ten ant stalų dominuoja kalakutai, žąsys, antys. Į gerą pagalbę nepateks jokia vištos plunksnelė. Joje vietos daug ras tik žąsų pūkai. Žmonės kvailą moterį višta vadina. Niekas moters nevadina antimi ir retai žąsimi. Tu pasišovusi visiems paukščiams priklausanti kiemą vištišku kiemu paversi. Kokia naivi galvelė tavo! Kiemas nėra vištų, bet visų paukščių. Saviņinkas yra ūkininkas. O mes vištelės tame kieme tik vargdienės viešnelės. Dirstelk į save, mieloji. Ar tu moki plaukti? Ne. Žąsis ir anti džiaugiasi vandens malonumais. Žąsis ir paskraidyti geriau gali už mus. Kalakutas, anti, žąsis turi tiek daug sąvagarbos, kad nekapsto šiukšlynų. Tuo tarpu mes vištos esame juos pamėgusios. Aš, daug mačiusi ir girdėjusi, kai palyginu mūsų vištų gyvenimą su kitais paukščiais, prieinu išvadą, kad mes esame patys skurdžiausi naminiai paukščiai. Skurdumą padidina labiausiai ta aplinkybė, kad, nematydamos ir nejausdamos savo tragiškos būklės, drįstame išvaizduoti esančios palaimintos tarp paukščių.

Netoli plepančių vištų strpaliojo kalakutas, kelios žąsys ir balutėje po lietaus atsiradusioje taškėsi pora ančių. Visi tie paukščiai girdėjo vištų pokalbį. Vištoms išsisklaidžius, anti paklausė:

— Ar mums negresia pavojus, vištoms pasišovus suvištinti mūsų kiemą?

— Tu girdėjai, — atsakė žąsis, — kad net iš pačių vištų atsiranda protingesnių, kurios supranta, kas esančios ir kokia jų padėtis kieme.

— Į kvailos vištos sapaliojimus neverta kreipti dėmesio, — tvirtai ir reikšmingai pasakė kalakutas. — Paukščiai esame kieme, o kiemas yra šeimininko. Kur ir kiek kokių paukščių bus kieme — nuspręs šeimininkas. Jeigu jau vištų būtų ir daugiau, jos kapstytis šiukšlynuose ir mums nekludys laisvai jaustis. Kiekvieną agresyvę vištą ar jų išdidų gaidį sugebėsime reikiamai pamokyti, kad nekištų snapo ten, kur nereikia. K. B-nis

UŽDARBAI KELIOSE VALSTYBĖSE

Radio Liberty analizavo 1976 m. sausio mėnesį mokėtų atlyginimų samdiniams Sovietų Sąjungoje, JAV, Danijoje, Prancūzijoje ir D. Britanijoje. Darbo atlygiai nurodyti kiekvieno krašto savo valiuta, kuri pagal to krašto oficialų kursą paversta į JAV dolerius.

Iš bruto atlyginimo atimti visi mokesčiai išskaitymai ir palikta tik tai, ką darbininkas gauna į rankas. Šios studijos išvados yra tokios: Sov. Sąjungoje samdiny per mėnesį į rankas gauna \$193.51, per valandą — \$1.10; JAV per mėn. \$677.68; per val. — \$3.83; Danijoje per mėn. \$544.24, per val. — \$3.08; Prancūzijoje per mėn. \$465.25, per val. — \$2.59; D. Britanijoje per mėn. 348.10, per val. — \$1.83.

Lietuvybės gaivintojai Punske

Iki šiol Lenkijos lietuvių saviveikla remdavosi vaidinimais ir chorų dainomis, liaudies šokiais. Žiūrovai, tačiau, pasigedo estradinės dainos, geros instrumentinės muzikos ir šokio su naujovišku ritmu.

Pradžią padarė Punsko Lietuvių kultūros namų visuomeniniai instruktoriai — Algis Uzdila ir Antanas Šliaužys, sukurdami dainų ir šokių kolektyvą "Punia".

Kolektyvas įsigijo būtiniausių instrumentus. Dvi jaunos solistės — Aldutė Degutytė ir Teklė Banseviciūtė — paruošė dainų repertuarą, o choreografinę grupę, kuriai vadovavo Algis Uzdila, papildė muzikinė ir vokalinė programa.

Greta plačiai pripažintų šiuolaikinių lietuviškų estradinių dainų repertuare atsirado ir seniai užmirštos liaudies dainos, atliekamos naujovišku, estradiniu ritmu. Pasirodė ir choreografinė grupė. Tai žiūrovams patiko. Ansamblis "Punia" savo repertuaru labai prisidėjo, populiarinant lietuvišką dainą ir muziką Lenkijoje.

Vėlinių išvakarėse, į liciejaus salę susirinko minia žmonių. Nuskambėjo gedulinga elektrinių vargonų muzika. Išiziebė amžinoji ugnis. Pasigirdo žodžiai, primenantys vardus tų, kurie visą savo gyvenimą skyrė darbui, veiklai, šeimai, artimui, visuomenės labui. Jie buvo kuklūs, jiems gyviems gal ir neskambėjo fanfarų garsai. Jie pasiliko tarp mūsų savo nuveiktais darbais. Ant baltos ekrano drobės išryškėjo jų veidai, antkapiai.

Pasisekus suruošti vieną renginį, imtasi ruošti antrą. Vėl Algio Uzdilos pastangomis pamėginta atšvesti Rasos šventę. Ši šventė, atsiradusi senais pagonybės laikais, buvo skirta saulei pagerbti. Ją vėliau imta vadinti Joninėmis.

Ant legendomis apgaubto Pūnios ežero kranto susirinko gausi minia. Į sceną pakilo vaidila, aiškindamas šventės prasmę. Iš tamsių ežero gelmių atplaukė valtimi graži vaidilutė ir skelbė susirinkusiems: "Aš esu Vaiva, dukra savo motinos Saulės. Aš esu siūsta jums skelbti Žemėje savo motinos Saulės pergalę dangujė..."

"Sadutė" šokančių merginų lydimu, Vaiva sėdo į valtį ir išplaukė, po ežerą barstydama amžinosios ugnies židinius. Choras, o kartu su juo ir susirinkusieji dainavo "Graži tu mano, brangi tėvyne"...

Ir vėl pasirodė Vaidila. Jis, baigdamas šią Rasos šventę, ragino visus susėsti prie šventišku stalų, giminaičių ir bičiulių tarpe saugoti meilės žiburėlius, kurie, "išaugę iš vieno kamieno, padeda mums visur jausti vieną didį visų mūsų bendrumą, nes visi tos pačios ugnies nuskaidrinti esame"...

Eugenijus Petruškevičius

Rimvydas Tumas-naujas žemės ūkio mokslų daktaras. Jis Žemės ūkio Akademijos mokslinėje tarnyboje apgynė disertaciją tema LTSR priemolio dirvožemio drenažo skaičiavimai vandens balanso metodu. R. Tumas gimė 1934 m. Kaune, baigė ŽŪ Akademijos Hidromelioracijos fakultetą.

CHOOSING FREEDOM

Continued from p. 13

Lituanica" in English in six volumes is in preparation.

Today Lithuanians are to be found in all fifty states in diverse fields and occupations. To date they have not been able to elect any congressmen, senators or governors, but they can be found in government, civil service, the armed forces, social services, business, manufacture, finance and insurance. There are skilled workers of all kinds, physicians, lawyers, electrical engineers, chemists, architects. They are on university faculties, in schools, in art, the theater, films, television. They have been and are soloists at the Metropolitan Opera in New York. Many professional athletes bear Lithuanian surnames. The Lithuanian Americans are Americans first, but they are Lithuanians always.

Vienybė, 1976 m. liepos 23 d.

MOTERYS

Mrs. John B. Oakes, New York Times vyriausiojo redaktoriaus žmona, ir V. Tysliavienė Demokratų Konvencijoje, Madison Square Garden, klausosi kandidato į JAV prezidentus Jimmy Carter kalbos, po kurios sekė didžiausios ovacijos.

Tarptautinėje moterų konvencijoje Philadelphijoje birželio 14-18 dienomis iš New Yorko dalyvavo visą eilę Lietuvos Moterų Klubų Federacijos atstovių. Tai buvo General Federation of Women's Clubs 85-oji konvencija, prarasta šūkiu "Dievi ir valstybei". Nuo pradžios iki pabaigos konvencijoje dalyvavo Galia Žilionienė, Liet. Mot. klubų Fed. atstovė ir GFWC tarybos narė bei jos atstovės prie Jungt. Tautų pavaduotoja, ir Regina Žymantaitė, Pabaltijo Moterų Tarybos pirmininkė. Kitos atstovės iš New Yorko buvo LMKF pirmininkė Irena Banaitienė ir narė Margarita Samaitienė. Iš viso, prisidėjus delegatėms iš

New Jersey, Waterburio, ir Philadelphijos, lietuvių toje tarptautinėje moterų konvencijoje įvairiais laikotarpiais buvo net 21. Tai buvo pati didžiausia tautinė grupė.

Lietuvių Moterų Federacijos Chicago klubas savo priešatostoginį susirinkimą turėjo birželio 27 d., dalyvaujant Centro valdybos pirmininkei Irenai Banaitienei iš New Yorko. Aptarusios savo organizacinius reikalus, moterys, prieš išsiskirstydamos vasaros atostogų, nutarė suorganizuoti talką tautinių šokių komitetui, padedant nakvynių komisijai.

Eva Migonis, Lietuvos Vyčių Washingtono pirmininkė, pranešė, kad kartu su ateitininkais sendraugiais liepos 4 d. jie minėjo Amerikos 200 metų sukaktį, giedodami šv. Mergelės Marijos litaniją ir giesmę "Marija, Marija" Šiluvos koplyčioje Washingtono Nekalto Prasidėjimo šventovėje.

JURATĖ KAZICKAITĖ NEW YORK SUNDAY NEWS

Liepos 4 d. New York Sunday News magazino antram puslapyje gan plačiai su nuotraukomis aprašoma Juratė Kazickaitė, šiuo metu bene plačiausiai pagarsėjusi lietuvių kilmės žurnalistė, redaktorė. Ir šiuo kartu ji minima išleidusi "išsilaisvintiems moterims" specialią knygą "The American Woman's Gazetteer". Šią savo knygą ji gabi reklamuoja. Praėjusią savaitę ji lankėsi Chicagoje ir buvo matoma dviejuose kanaluose. O šių metų pradžioje ji keljavo po Afriką.

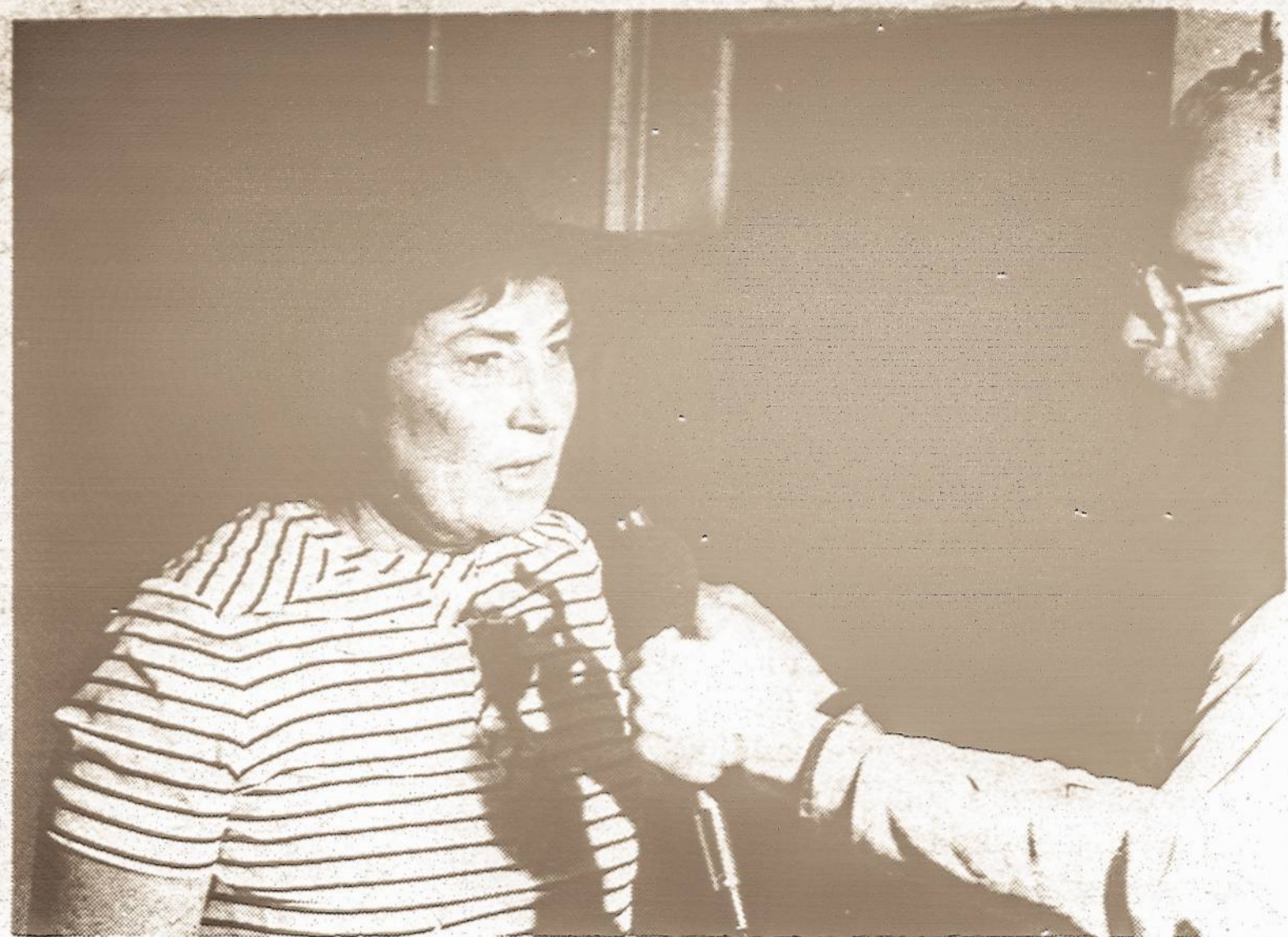
V. Tysliavienė ir Ona Jozėnienė Demokratų Konvencijoje susipažįsta su Indijos Parlamento nare Leela Damodara Menon. J. Valaičio nuotr.

Poetas, filmininkas, kritikas Jonas Mekas, reguliarius užsakytojas, Soho, New York, N. Y., taip atsiliepia apie lietuvišką duoną:

"... Duona, Duonutė, Duonėlė, Duonikė, Duonytė, Duonelytė..."

Juoda, Šviesi, Rūpi — siunčiame visur 12 svarų kepalais

ALSA HOME DELIVERIES,
BOX 172, GREAT NECK, N. Y. 11023

Atstovų Rūmų narė Bela Abzug Demokratų Konvencijos metu įvairiuose pokalbiuose ryžtingai pasisakė už moterų teises, reikalaujama, kad daugiau moterų būtų skiriamos į vyriausybės postus. Kongr. Bela Abzug ši rudenį kandidatuoja į Senatą. J. Valaičio nuotr.

VEIKLI PROF. DR. M. ALSEIKAITĖ-GIMBUTIENĖ

Dr. Marija Alseikaitė yra Europos ir Indoeuropinės archeologijos profesorė Kalifornijos universitete, Los Angeles ir to universiteto Senovės Kultūros Istorijos Muziejaus kuratorė. Ji yra parašiusi 8 veikalus, apie 200 straipsnių. Neseniai ji grįžo iš vieno mėnesio mokslinių konferencijų kelionės po Indiją ir Australiją.

Ji veik kas metai lankosi ir Lietuvoje. Ji džiaugiasi, kad Lietuvoje ištirta visa eilė piliakalnių, kapų, daug naujo rasta Vilniuj Gediminc kalno papėdėje. Ties Šventąja atkastos žvejų sodybos iš prieš 4-6,000 metų stebėtinai gerai išlikusiais įrankiais, gintaro išdirbiniais. Šiems kasinėjimams vadovavo dr. Rima Jablonskytė-Rimantienė.

Dr. Alseikaitė turi pusę metų laiko moksliniam darbui rašyti. Ketina parašyti "Senąją Europą". Yra pasirašiusi sutartį parašyti iki 1977 m. Rytų Europos Proistorės tomą. Svajoją parašyti knygą apie baltų mitologiją, pasinaudojant savo paskaitų medžiaga universitete.

Šalia visa to, praėjusių metų pabaigoje ji suorganizavo "The Baltic Heritage Radio", kurio tikslas nuolat priminti tų tautų prarastą suverenumą bei vakarietiškai suprastą žmogaus teises. Radijui išlaikyti buvo suruošta Los Angeles visai naujo pobūdžio "Folklorinė popietė" — originali, naujoviška. Kūrinius skaitė Liudas Dovydenas, dainavo Stasė Pautienė.

HAVEN REALTY

TRAVEL AGENCY • MUTUAL FUNDS • INSURANCE

Perkant ar parduodant namus, išnuomojant butus, igyjant apdraudus, federalinių ir valstybių [Income Tax] užpildymu, pirkimui piniginių perlaidų [Money Orders] ir įvairiausiais kitais reikalais. — kreipkitės į

JOSEPH ANDRUŠIS

87-09 Jamaica Ave., Woodhaven, NY 11421

Bilietai parduodami visomis susisiekimo priemonėmis
į visas pasaulio vietas

Telef. VI 7-4477

Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. v.

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos
ir visais reikalais kreipkitės į

John Orman Agency

REAL ESTATE & INSURANCE

PILDOMI MIESTO,
VALSTYBĖS IR
FEDERALINĖS VALDŽIOS
MOKESČIŲ PAREIŠKIMAI.

Geriausias patarnavimas

110-04 JAMAICA AVE., RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas: VIrginia 6-1800

Lietuvoje

[Atkelta iš 14 psl.]

išeina tomas su 1975 m. duomenimis.

Specialiai emigrantų gyvenimą tyrinės knyga "Ideologinė ir politinė kova lietuvių emigracijoje".

Knygas iš Lietuvos galima gauti ne tik per draugus ir gimines, bet ir per Spaudą, P. O. Box 685, Chicago, Ill. 60690.

MIRTIS

Kalbant apie knygas, dera prisiminti ir liepos 5 d. mirusį rašytoją Antaną Jonyną, kuris pradėjo reikštis dar Nepriklausomoje Lietuvoje, būdamas 17 m. (1940) nuo gripo neteko regėjimo, bet nepasidavė likimui. Tapo ryškiu pokario metų poetu, Aklųjų draugijos pirmininku, Rašytojų s-gos valdybos nariu, na, ir net kandidatu į Lietuvos kp centro komiteto narius. Štai vienas jo poezijos posmelis:

Aklas aš, aklas.
Ir mano širdis
Nuo tamsos jau pavargus;
Mano daina
Jau dažnai nepajėgia pakelti
sparnų.

Darosi žingsniai lėti,
Pasverti, apgalvoti, atsargūs, —
Sunkiai ieškodamas kelio,
Gyvenimo gatvėm einu.
Eilėraštis sukurtas 1956 m.

LIETUVOJE SUKAUPTA 400,000 LIETUVIŲ LIAUDIES DAINŲ

Vilniuje išleista "Lietuvių liaudies dainų katalogo" trečioji knyga. Joje surinkta per 70,000 įvairių vestuvinų dainų variantų. Jos visos tik iš jaunosios pusės. Atskirų dainų tipų yra daugiau kaip 2,000. Leidinį paruošė Bronė Kazlauskienė, redagavo Ambraziejus Jonynas, 465 psl., tiražas 20,000. Katalogą išleido lietuvių kalbos ir literatūros instituto tautosakos sektorius. Tautosakos sektoriuje surinkta daugiau kaip 400,000 liaudies dainų. Tarp jų savarankiškų dainų, vadinamų tipų, yra daugiau kaip 10,000.

KAUNIETIS — PATS MIKLIAUSIAS

Altajuje vykusiose sovietų imtyninkų rungtynėse lengviausio svorio imtyninkų čempiono vardą iškovojė kaunietis Eduardas Rudas.

Feliksui ir Amelijai Morkams atvykus pasisvečiuoti iš Floridos į Long Island, jų artimi draugai Griniai (Grincevičiai), gyvenantys Kings Park, Long Island, surengė gimtadienio puotą liepos 17 d., Felikso 80 metų amžiaus sukakties proga. Dalyvavo Amelijos giminės ir abiejų Morkų draugai bei pažįstami iš Long Islande ir Brooklyn. Viršutinėje nuotraukoje Grinių sodyboje matomi: Stankevičienė, J. Bubnis, Sadauskienė, A. Janušienė, Morkai, O. Jozėnienė, Čėponiai, O. Vaivadaitė, V. Tysliavienė, Aldona Norkus (buv. Strumskytė) su vyru ir kiti. Trumpoje programoje Jonas Valaitis apibūdino Felikso Morkaus visuomeninę ir sceninę veiklą Brooklyne, prieš jam išvykstant į Florida. Jis buvo vienas iš garsiojo Trubadūrų kvarteto solistų ir veiklus Operetės choro narys. Kairėje — Feliksas ir Amelija Morkai rodo didžiulį Happy Birthday sveikinimą, kurį gavo iš dalyvių. Morkai grįžta į Florida liepos 25 d.

J. Valaičio nuotraukos

SOCIALDEMOKRATŲ KONVENCIJA NEW YORKE

Amerikos Socialdemokratų partijos konvencija prasidėjo tuoj po demokratų konvencijos Americana Hotel New Yorke liepos 17-18 dienomis. Konferencijoje kalbėjo Sydney Hook, svečias Daniel Moynihan, Bayard Rustin, Albert Shanker, o bankiete senasis unijų veikėjas David Dubinsky ir garbės pirmininkas Philip Randolph. Dalyvavo ir lietuvių socialdemokratų žmonės. Povilas Landsbergis yra Amerikos socialdemokratų jaunimo sekcijos generalinis sekretorius.

LIETUVIAI JAMAICA ART CENTER

Gražinos Treintytės ir Vytauto Sakalausko kūryba išstatyta Jamaica Art Center, 151-04 Jamaica Avenue, Jamaica, N. Y. Jaunieji menininkai yra NU York kolegijos Meno Skyriaus studentai. Vytautas Sakalauskas studijuoja filminį meną, bet yra išstatęs tapybos darbus, Gražina Treintytė — septynias nuotraukas. Paroda tęsis iki rugpjūčio 30. Atidaryta antradieniais, šeštadieniais 11-5.

SOVIETAI TVIRTINA, KAD KATALIKŲ KRONIKOS YRA LEIDŽIAMOS NEW YORKE

Katalikų lietuviška spauda tvirtina gavusi Lietuvos Katalikų Bažnyčios "pogrindžio laikraščius, kurie atėję su dideliu pavojum į Vakarų". Pranciškonų Darbininkas sakosi visus šiuos numerius perspausdins. Praėjusios savaitės numeryje talpinama Sergėjaus Kovaliovo teismas Vilniuje. Jis buvo, tarp kita ko, kaltinamas platines Lietuvos Katalikų Kroniką, kurios #28-34 buvę išleisti "Kronika-Press" leidyklos New Yorke.

Algimantas Čekuolis, Lietuvos žurnalistas, buvęs Kanadoje, dabar gyvena Portugalijoje. Retkarčiais jis parašo reportažų ir vilniškei "Tiesai". Jo pranešimu, šiaurinėje Portugalijoje, Vila Real mieste, surengta sovietų meninės fotografijos paroda, kurios atidaryme paskaitą apie Sovietų Sąjungą skaitė A. Čekuolis su kitu žurnalistu.

Pedagogas Antanas Rinkūnas, Toronto visuomenininkas, vienas Tėviškės Žiburių steigėjų, pasitraukė pensijon.

Stasys Vanagūnas, teisių mokslų daktaras, pakviestas dėstyti kriminalinę teisę Arizona Valstijos Universitete, kuri yra Tuscon mieste. Į ten jau persikėlė ir žmona Danguolė su šeima.

Dr. chirurgas Viktoras Baltaitis ir jo žmona vaikų gydytoja Jūratė, visą mėnesį viešėję Amerikoje, buvę Brooklyne pas Andrių ir Filomeną Ignaičius Brooklyne, liepos 21 d. išskrido į Vilnių.

Vienybė, 1976 m. liepos 23 d.

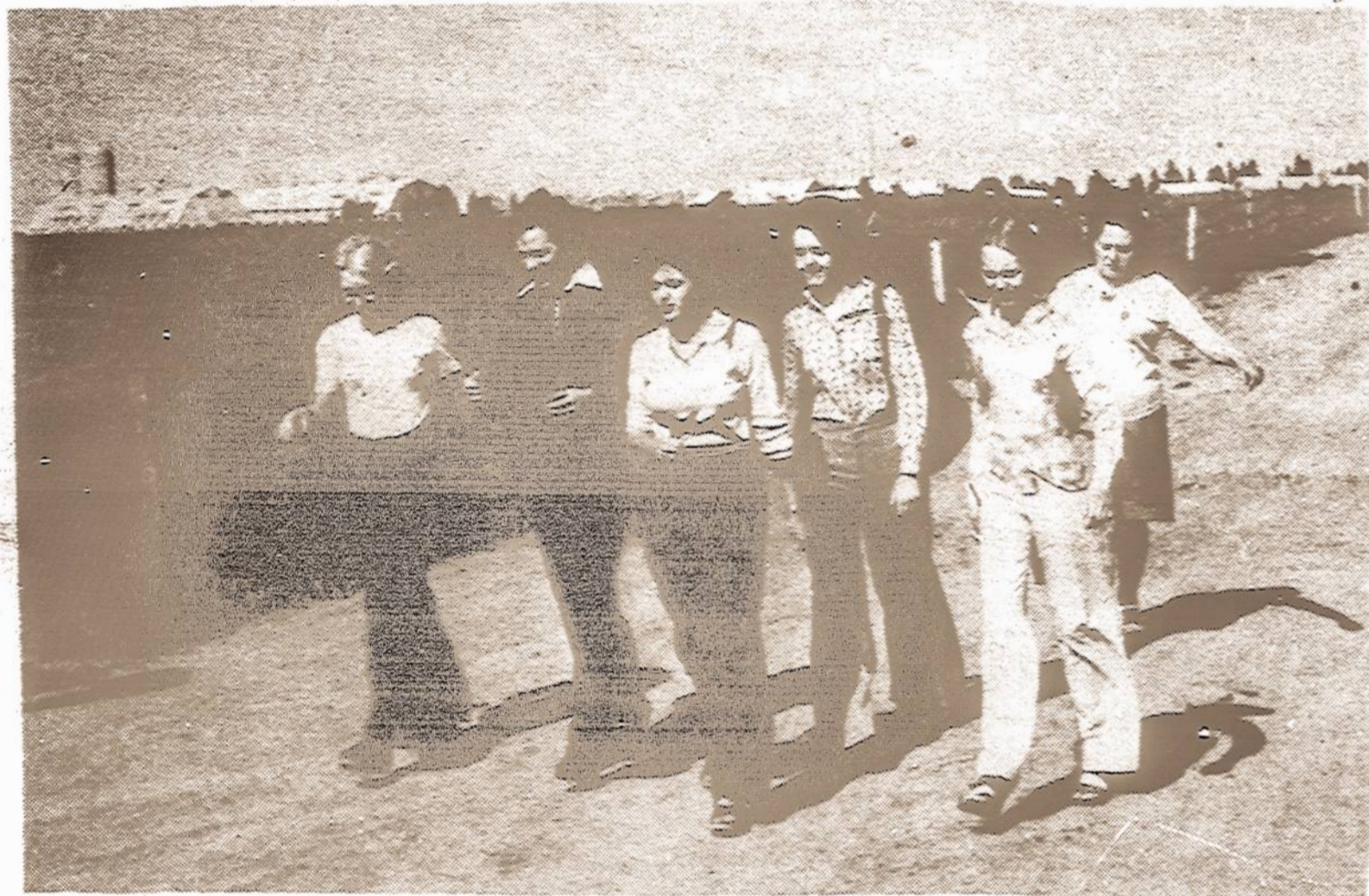
BOSTONO LITUANISTIKOS STUDENTŲ VIEŠNAGĖ LIETUVOJE ŠIA VASARA

Studentai Vilniaus Universiteto kieme.

Prie paminklo Kryžkalnyje.

Šakių rajono "Švyturio" kolikiuje.

Lietuvos miške

Ant Palangos tilto.

Vienybė, 1976 m. rugp. 6 d.

Vilniuje, Dailės parodų rūmuose, atidaryta bulgarų taikomosios dailės paroda. Beveik 200 eksponuojamų dailiosios tekstilės, keramikos, medžio ir metalo darbų supažindina Lietuvos meno mylėtojus su Bulgarijos taikomosios dailės meistrų kūrybos tendencijomis. Tai lyg ir atsakomasis vizitas: Sofijoje, Šipkos gatvės galerijoje, eksponuojami lietuviški gobelenai.

Šiaulių statybos tresto kultūros namų vaikų choreografiniam ansambliui, vadovaujamam choreografės A. Masėnienės, suteiktas pavyzdinio kolektyvo vardas. Nuo šiol jis vadinsis "Želmenėliais".

Lietuvoje dabar veikia apie 80 pavyzdinių meno saviveiklos kolektyvų, iš kurių dešimtadalis — vaikų.

Vyriausiajam architektui Feliksui Sakalauskui už didelius nuopelnus projektavimo srityje ir aktyvią visuomeninę veiklą Pramoninės statybos projektavimo instituto suteiktas Lietuvos nusipelnusio architekto garbės vardas.

VIENYBĖ

90th Anniversary Year—1886-1976—90-ieji Sukaktuviniai Metai

William W. Scranton, JAV ambasadorius prie Jungtinių Tautų, birželio 7 d. JAV misijoje priėmė Lietuvos Bendruomenės delegaciją. Joje dalyvavo Bendruomenės atstovai A. Gečys, J. Gaila, R. Česonis, K. Čikotas, D. Kezienė, Aušra Zerr ir BATUNO vykd. pirm. K. Miklas. Apie valandą užtrukusioje audiencijoje lietuviai JAV ambasadoriui papasakojo apie Lietuvos reikalus ir išteikė jam 4 psl. memorandumą dėl ateities veiklos.

Simas Kudirka liepos 14 d. apie valandą laiko pasakojo Amerikos episkopato specialiajai komisijai apie žmogaus teisių varžymą Lietuvoje. Tos komisijos posėdis vyko Maryknoll seminarijos patalpose. Kudirka lydėjo ir jo pranešimus vertė į anglų kalbą Amerikos Katalikų Tarybos reikalų vedėjas kun. K. Pugevičius, išrūpinęs Kudirkai šį kvietimą. Vyskupai buvo suorganizavę trijų dienų pasitarimą JAV nepriklausomybės akto šviesoje pasvarstyti pasaulinio teisingumo problemas.

Arnoldas Degutis, New York Policijos leitenantas buvo nuvykęs aplankyti savo tėvus Antaną ir Birutę Degučius Chicagoje. Leitenantas gerai kalba lietuviškai.

Kun. Petras Urbaitis, salezietis, išbuvęs ilgesnį laiką Amerikoje, per New Yorką išvyko į Romą. Amerikoje jis platino saleziečių leidinius, lankė rėmėjus.

L. I. LIETUVIŲ KLUBO VEIKLA IR PIKNIKAS RUGSĖJO-SEPT. 12

Long Island, N. Y. lietuvių klubo susirinkime rugp. 1 d., buvo traukiami pikniko loterijos bilietai. Laimėtojai gavo valdžios taupymo bonus — U. S. Savings Bonds: Antanas Matulaitis iš Richmond Hill, N. Y. \$75 vertės, Rūta Žilinskas iš Lake Ronkonkoma, N. Y. \$50, Charles Grinius iš Cherry Valley, N. Y. \$25, Aušra Duoba iš Northport, N. Y. \$25, Agnes Janus iš Smithtown, N. Y. \$25, Klubo susirinkimui iš anksto Ona Jozėnas iš Briarwood, Jamaica, N. Y. buvo užsakiusi bačkutę alaus. Šv. Onai švęsti Klubo nariai prideramai atšventė Šv. Oną ir palinkėjo Onai Jozėnienei dar daug gražių metų. Palinkėjo ir klubietėm Onoms panašių. Klubiečiai, pagal lietuviškus papročius Lietuvoje per Šv. Onos atlaidus, šventė dvi dienas: bačkutė buvo su putele ir labai skalsi.

Susirinkime buvo nutarta rengti dar vieną pikniką vasaros pabaigoj, tuoj po Labor Day, rugsėjo 12 d., 1 val. popiet Liberty Hall parke, 2784 Ocean Ave., Lake Ronkonkoma, prie pat Long Island Expressway išvažiavimo (Exit 59).

Kviečiami visi lietuviai, iš arti ir iš toli, dalyvauti ir praleisti laiką gamtoj kartu su savais lietuviams. Neužmirškim, rugsėjo 12 d. ir gaušiai suvažiuokim. Priminkim ir paraginkim pažįstamus ir draugus.

Klubietis

12

Demie Jonaitienė, Vienybės angliško skyriaus bendradarbė, SLA Seime Chicagoje atstovavusi SLA 85 Kuopa, atostogavusi Kennebunkport, Maine, dar ruošiasi vykti į Bermudą. Šioje laidoje telpa idomus jos rašinys apie seniausią (90 m.) ir jauniausią (21 m.) delegatus SLA sukaktuviniame seime.

Soho poezijos popietes organizuoja du lietuviai niujorkiečiai — Vytautas Bakaitis ir Rolandas Grybauskas. Popietės įvyks sekmadieniais Jono Meko vadovaujamos fondacijos Anthologijos Teatre, Soho, New York. Poezija bus skaitoma tik anglų kalba.

Juratė Kazickaitė, garsėjanti amerikiečių žurnalistė vienišų moterų veikėja, yra pakviesta prisidėti prie Dviejų JAV-bū šimtinių metų Penktosios Lietuvos Tautinių šokių šventės išpopuliarinimo. Propagandos komisijai vadovauja betgi gyd. Kastytis Jucas.

Nelė Mazalaitė, **Paulius Jurkus** ir **Algirdas Landsbergis**, iš New Yorko, ir **Kotryna Grigaitytė**, iš New Jersey, savo kūrybą skaitė pranciškonų vasarvietėje Kennebunkport, Maine įvykusiame literatūros vakare rugpiūčio 6 d. Liepos 27 d. ten pat literatūros vakare dalyvavo **Nelė Mazalaitė**, **Kotryna Grigaitytė** ir **Leonardas Andriekus**.

Septintasis BATUNO festivalis šiemet įvyko rugpiūčio 1 d. Plattdeutsche Parke, Franklin Square, L. I. Paminėta BATUNO dešimties metų veikla ir ta proga išleistas leidinys padalintas nemokamai visiems, kas atsilankė festivalyje. Programos dalį šiame festivalyje atliko solistė **Angelė Kiaušaitė**.

Daiva Iona Bartkutė, **Grazinos** ir **Petro Bartkų** duktė, baigė Queens College cum laude, gaudama bachelauratą. Studijavo anglų kalbą ir literatūrą ir išigijo mokytojos teises.

Kai kurie Brooklyno svečiai nuvykę į Lietuvos Dieną Putnam, Conn. apsilankė Prel. P. Juro Alkos muziejuje. [Plačiau 4 psl.]

S. Narkėliūnaitės nuotr.

New Yorko-Brooklyno, SLA Sukaktuviniame 90 m. 59-ajame seime delegatės — B. Spūdienė, Ona Petrash ir Helen Venis [kairėje] SLA sukaktuvinio seimo bankete Pick Congress viešbutyje Chicagoje. Dešinėje stovi Ona Biežienė, buv. SLA daktaro kvotėjo Stepo Biežio žmona.

V. Noreikos nuotrauka

DAR DĖL KURŠIAUS PAMINKLINĖS LENTOS

Užpereitos Vienybės laidos New Yorko kronikoje buvo pažymėta, kad New Yorko Lietuvių Tarybos pirmininko arch. Antano Varno rūpesčiu gautas leidimas iš New Yorko miesto savivaldybės įtaisyti paminklinę lentą pagerbti Aleksandriui Karoliui Kuršiui.

Ta lenta, kaip žinia, liepos 4 d. išskilmingai pritvirtinta prie namo, kur tasai lietuvis buvo įsteigęs pirmąją gimnaziją New Yorke 20 Broad St.

Aprašant tos dienos įvykius pereinamoje Vienybės laidoje, arch. Varno pavardė nebuvo dar sykį paminėta, bet naujai pridėta, kad istorinę medžiagą apie Kuršių pradėjęs rinkti Lietuvos Gen. Konsulas New Yorke Anicetas Simutis ir jog tai buvęs jo sumanymas, kad tokia lenta prie to namo būtų įtaisyta.

Dabar papildomai dar patirta, kad Anicetui Simučiiui ypatingai yra talkinęs dr. Vaclovas Paprockas, o Pasaulio Lietuvių Gydytojų Sąjunga Kuršiui atžymėti 1967 m. atspausdino jo dizertaciją lietuvių ir anglų kalbomis ir paskleidė po pasaulio bibliotekas. Pasirodo, Kuršius buvęs ne tik pirmasis New Yorko gimnazijos steigėjas ir mokytojas, bet ir pirmasis gydytojas.

Rašytojas **Jurgis Jankus**, jau daugiau kaip pusę šimto metų pažįstamas lietuviui skaitytojui savo kūryba, šiemet liepos 27 d. paminėjo savo 70 metų sukaktį. Jį skaitančioji visuomenė pažįsta iš jo romanų: Egzaminai, Be krantų, Paklydę paukščiai, Namas geroj gatvėj, iš Novelių ir apsakymų rinkinių Naktis ant morų, Pirmasis rūpestis, Užkandis, pasakos Po raganos kirviu, nuotykių apsakos Senas karėvis Matutis ir kt.

Šiuo metu rašytojas gyvena Rochesteryje, kur gyvai dalyvauja lietuviškos bendruomenės kultūrinėje veikloje, tai būdamas valdybose, tai dėstydamas lituanistinėje mokykloje, kalbėdamas, ar skaitydamas paskaitas, tai įvesdamas tradiciją ruošti autorinius literatūros vakarus.

Elena Urbaitytė, L. I. vid. mokyklos meno mokytoja, žinoma dailininkė, išvyko trims savaitėms Lietuvos pasimatyti su 30 metų nematyta motina, broliais, dailininkais.

Vienybė, 1976 m. rugp. 6 d.

LIETUVIAI CHICAGOJE

Prof. dr. Jonas Puzinas pirmininkauja komisijai, sudarytai paskirti 1976 metų žurnalistikos premiją. Premijos mecenatas kun. dr. J. Prunskis. Premija — \$1000. Komisija paskyrė Liet. žurnalistų centro valdyba. Sekretoriauja D. Bindokienė, kiti nariai: kun. V. Bagdavičius, E. Pakštaitė ir V. Būtėnas.

Dail. Vytautas Kasiulis atskrenda į Chicago, kur rugpjūčio 27 d. atidarys jo ir Bronės Kasiulienės darbų parodą Jaunimo Centro Čiurlionio galerijoje. Parodą globoja Korp! Neo-Lithuania skyrius Chicagoje.

Dr. V. Daugirdaitės-Sruogienės, rašytojo Balio našlės, veikalas, "Steigiamasis Seimas", 261 psl. neseniai pasirodė spaudoje. Knygą išleido Tautos Fondas. Jame suglaustai pateikiama 1918-1940 metų Lietuvos nepriklausomybės kovos karinių ir diplomatinių frontų, Steigiamojo Seimo istorija. Knyga gausiai iliustruota.

Žurn. Vlodo Būtėno, knyga "Pennsylvanijos angliakasių Lietuva", apie 600 psl., dar ši mėnesį išeis iš spaudos. Knygoje bus E. Bradūnaitės ir K. Bradūno įtarpai ir daug kun. A. Kezio darytų istorinių ir meniškų fonotuotraukų.

Stasys Pieža, žurnalistas, veikėjas, ir jo žmona Ona neseniai paminėjo savo vedybinio gyvenimo ausrinę sukaktį.

Vasario 16 Gimnazijai remti susidaręs specialus komitetas, vadovaujamas Onos Zailskienės, darbuojasi, ieškodamas naujų mokinių ir stipendijų. Šiuo metu gimnazijoje yra belikęs labai mažas mokinių skaičius (60), ir esama pavojaus, kad, jei jų daugiau neatsiras, vokiečių valdžia gali nutraukti savo paramą. Pastaruoju metu Komiteto rūpesčiu jau buvo surasti aštuoni nauji mokiniai iš JAV. Jų tarpe yra šeši mokiniai iš Chicagos, vienas iš Omahos, Nebr., ir vienas iš New Yorko. Gimnazija šiemet minėjo savo 25 metų gyvavimo sukaktį. Per tą laiką 87 jaunuoliai yra joje gavę brandos atestatus ir dauguma jų baigę aukštuosius mokslus ir darbuojasi įvairiose srityse. Apie 250 mokinių yra baigę 4-6 klases ir isigiję profesijas.

Emilija Alma Pakštaitė, Draugo Akademinių prošvaisčių redaktorė, kaip skelbia Outstanding Young Women of America įstaiga Washington, nominuota į šių metų iškilųjų merginų leidini. Iš viso nominuota septyni tūkst. mergaičių.

Solistė Roma Mastienė, neseniai grįžusi iš gastrolių Pietų Amerikos lietuvių kolonijose, rugsėjo 26 d. rengia koncertą Jaunimo Centre.

Dr. Valibus, Albertas, LKS kvotėjas buvo priimtas nariu į Fifty Years Club of Medicine gydytojų klubą Chicagoje.

Iš kairės: Filomena Galdikienė, Birutė, Rod ir Antanas Galdikas.

Birutė Galdikaitė-Brindamour su vyru Rod neseniai lankėsi pas tėvus Antaną ir Filomeną Galdikus, Los Angeles. Tai ta pati Galdikaitė kurios pavardę rūpestingai su nuotrauka viršelyje išspausdino National Geographic Magazine, kartu per pasaulį paleisdama filmą Search for the Great Apes. Birutė gimė Wiesbadene, Vokietijoje, pradinius mokslus baigė Toronte. Birutės studijas pagrindinai remia Antropologo L. S. B. Leakey fondacija, kurios tikslas aiškinti žmogaus kilmę. Lankydama Los Angeles Birutė lankėsi su paskaitomis daugelyje vietų. Daugelis laikraščių įsidėjo apie juos sieksninius straipsnius. Abu su vyru išvyko atgal į džiungles, kur ji tęs studijas ruošdama daktaro disertaciją.

Tai jau antra pasauliniu mastu išgarsėjusi Los Angeles lietuvaitė. Pirmoji yra Marija Alseikaitė, mokslininkė ir profesorė. Jei Marijos tėvai buvo gydytojai visuomeninei, tai Birutės — eiliniai žemaičiai: tėvas pasienio policininkas, o dabar dažytojas, gi motina — auginanti keturius vaikus, dar dirba ligoninėje.

Cicero Medziotojų ir Žuvautojų klubo gegužinė rengiama rugp. 29 d., klubo ūkyje, kuris yra apie 60 mylių nuo Chicagos. Ūkis, 75 akrai, turi du miškelius, maudymosi baseiną, patalpas susirinkimams ir pobūviams. Rugp. 29 d. gegužinėje bus meno paroda, kurioje dalyvaus dail. Jadvyga Paukštienė su savo paveikslais ir dr. Marytė Gaižutienė su keramika.

Julius Norkus-Abromavičius, inžinierius, Technikos Žodžio žurnalo vienas kūrėjų ir redakcijos darbuotojų, mirė širdim. Kaune dirbo automatinė telefono stoty, kuri buvo viena moderniausių Europoj.

V. Vasyliūnas, mokslininkas ir muzikas, grįžęs iš Europos aplankyti savo tėvų — smuikininko ir muzikos kritikės — Bostone, jiems "padovanojo" Bacho kūrinių pirmaklasį koncertą pranciškonų bažnyčioje.

LB Bostono apylinkė rugsėjo 25 d. rengia Tautos šventės minėjimą ir trijų Chicagos solistų — Danutės Stankaitytės, Stasio Baro ir Jono Vaznelio — koncertą. Sekančią dieną solistai vyksta koncertuoti į New Yorką.

Birutė Galdikaitė su savo jaunais "pets" — orangutangais

Rod B. foto

PENKTOJI ŠOKIŲ ŠVENTĖ KAINUOS \$100,000

Penktoji Tautinių šokių šventė Chicagoje artėja įvyks rugsėjo 5 d. Bilietai į šventę ir banketą McCormick Place išparduoti rugpjūčio pradžioje ne vien suaugusiems, bet ir — jaunimui! Bet... Šventei lėšoms telkti komitetui rūpestis.

Komisijos nariai dar beveik kas antrą savaitę priversti posėdžiauti ir sukli galvas, kaip galus su galais surasti, nes šventės šamata, pagal rugpjūčio 13 d. duomenis, nebus įmanoma padengti išlaidų!

Lėšoms telkti komisijos pirm. dr. D. Giedraitis ir komisijos nariai: L. Lapienė, N. Vengrienė, J. Evans, dr. G. Balukas, dr. F. Kaunas ir dr. A. Razma, (nedalyvaujant tik dr. A. Pauliui), J. Evans bute ilgai posėdžiavo, dalyvaujant keliems spaudos atstovams. Čia ir paaiškėjo, kad jau išpardavus visus bilietus į 5-tąją Tautinių šokių šventę, pajamų gauta apie \$45,000, šventės banketas duos dar uždarbui arti \$10,000.

Praėjusį pavasarį lėšoms telkti komisija buvo surengusi banketą, kuris davė beveik \$9,000 pelno.

Šventės išlaidų šamata — \$100,000. Didžioji dalis skiriama dalinoms šokėjų kelionės išlaidoms padengti, ypač atvykstantiems iš užjūrių ir iš JAV Pacifico pakraščiu.

Tuo būdu šventės šamatai subalansuoti trūksta net \$30,000!

Yra, tačiau vilties, kad lėšoms telkti komisija galės išplatinti laimėjimų bilietų, nes parduotieji bi-

lietai papildys šventės biudžetą.

J. Evans iniciatyva, surinkta 15 labai vertingų dovanų: didžiausia — gautas papiginta kaina naujas 1976 m. Buick automobilis. Bilietai parduvinėjami po — \$10. Taigi, dešimtinė suteikia galimybę kuriam nors laimingam gauti brangią dovaną, o pralaimėjusieji — galės būti patenkinti suteikę auką...

Šventėj dalyvaus iki 2,000 jaunų šokėjų kone iš viso taip vadinamo "laisvojo pasaulio".

Laimėjimų bilietai buvo pasiūsti JAV Lietuvių Bendruomenių apylinkėms. Mat, LB yra oficialioji šios šventės rengėja. Jos pareigūnų pareiga šventei telkti aukas.

Kai kurios apylinkės laimėjimų bilietus platina ir jų dar daugiau pareikalauja, bet, komitetas skundžiasi, kad kai kurių Bendruomenių pirmininkai, net vokų neatidare, bilietus gražinę...

Dabar laimėjimų bilietai išsiuntinėjami šventėje dalyvausiančioms šokių grupėms ir šokėjai prašomi bilietus platinti. Už tai jiems pažadėtas komisas.

Posėdyje nutarta kreiptis į ir į kitas organizacijas. Komitetas mano, kad jei visoms organizacijoms priklausantis jaunimas ateitų į talką ir Tautinių šokių šventės metu bei pošventiniame bankete parduotų laimėjimų bilietus, šis kelias, komiteto manymu, išgelbėtų šventę iš nuostolių.

Vienybė, 1976 m. rugp. 20 d.

L. Valiukas protestuoja; įžymus visuomenininkas — frontininkas spaudoje viešai išėjo prieš Lietuvių Fondo steigėjus gydytojus, kurie panoro išleisti Lietuvių Fondo rėmėjų sarašą — knygą. Leidinys kainuos apie \$30,000. Nors pinigai nebūsią pasiimti iš Fondo milijonų, vistiek Leonardas Valiukas mano, kad tai tuščias pasipuikavimas. Jis norėtų, kad vietoj leidinio būtų išleista informacija apie Lietuvą anglų kalba.

Jonas Skirius, Lietuvių Dienų Los Angeles, Cal. leidėjo sūnus, Harvard universitete, Cambridge, Mass. apgynė romanų kalbos ir literatūros tezę, gaudamas daktaro laipsnį. Dr. Jonas Skirius pakviestas dėstyti Brown Universitete Ispanų studijų katedroje.

Efraim Sevela, vienas iš pirmųjų sovietų žydų išleistų Izraelin, parašė knygą "Truth Is For Strangers", novelė apie sovietų poetą, kurią išleido Doubleday & Company, Garden City, New York. Savela yra parašęs angliškai taip pat kitą knygą — "Invalidų Gatvės Legendos". Sovietijoje jis buvo žurnalistu, filmų rašytoju ir režisorium. Dabar gyvena Izraelyje. Atrodo, kad ilgai gyvenęs Lietuvoje, Sevela aprašo Amerikos lietuvių ekskursantus, lietuvių poetų, rašytojų dalią Lietuvoje. Gerai žino lietuvių literatūrą ir istoriją.

BALFAS BRAZINSKŲ REIKALU

Praeityje, BALF-o prašoma, lietuvių spauda gražiai kooperavo ir susilaikė nuo Brazinskių reikalo platesnių aprašymų bei jiems kenksmingos reklamos.

Šiuo metu taip pat dar negalime apie juos pateikti pilnų žinių, tačiau norėčiau padaryti sekantį pranešimą.

Š. m. liepos 11 d., po sunkių, įtemptų ir ilgų — dvi savaites užsiėmusių — pasitarimų tarp Amerikos ir Turkijos vyriausybių, pasisekė Brazinskius išvežti iš Turkijos į kitą kraštą.

Įtampa prasidėjo, kai birželio gale Brazinskai pabėgo iš valdžios apsaugoje esančios stovyklos Yozgate, Turkijoje. Dieną po jų pabėgimo, birželio 24 d., Amerikos ambasadorius Turkijoje pranešė man apie krizę, iškilusią ryšiumi su jų pabėgimu. Nuo to laiko, sekančias dvi dienas praleidau nuolatiniame, artimame ryšyje su Amerikos valdžios atstovais ir Turkijos vyriausybe.

Kadangi padėtis buvo nepaprastai rimta ir pavojinga buvau įpareigota laikytis taip, kad apie įvykį su nieku nebūtų kalbama ir apie vykstančius pasitarimus nebūtų niekam pranešta, nes buvo paliestos trijų valstybių vyriausybės. Reikalas buvo rimtesnis ir pavojingesnis negu kas galėtų įsivaizduoti. Jei tuo metu būtų buvę galima viešai žinias skelbti — aš būčiau jas pranešusi su džiaugsmu.

Kezys sako: atliko meškos patarnavimą

Į BALFo pirmininkės Marijos Rudienės pareiškimą neigiamai atsiliepė Romas Kezys per Laisvės Žiburio radijo programą.

Jam ypač įstrigo paragrafas, kuriame ji rašo, kad "Mes visi trys... esame dideliame pavojuje. Mums teks keliauti toliau, o piktos rankos tiesia ne tik mus sulaikyti, bet dar rimčiau pakenkti".

Anot Kezio, tokiu pareiškimu M. Rudienė atlikusi Brazinskams "meškos patarnavimą".

Girdi, dabar tik reikės sekti kur važinėja p. Rudienė, norint patirti kur randasi Brazinskai.

Kezys, be to, išmetinėjo kodėl BALFas dabar rūpinasi Brazinskais, kuomet iki šiol jie buvo VLIKo

Žinau, kad New York Times, AP ir Reuterio žinių agentūros yra įvairiai pranešę apie įvykį, tačiau, neturėdami pilnai faktų darė daug spėliojimų. Suprantu, kad ir mūsų spauda kartojo žinias, skelbiamas sensacijų ieškančių pasaulinių žinių agentūrų.

Amerikos Valstybės Departamentas, padaręs santūrų pranešimą, atsisakė Brazinskių reikalu toliau komentuoti.

Dabar kreipiuosi į spaudą ir prašau susilaikyti nuo rašymo apie Brazinskius iki to laiko, kol jie atsiras saugioje vietoje ir bus globjami jų gyvenamo krašto valdžios.

Mes visi trys ir tie, kurie šiuo metu suteikė jiems prieglobstį, esame dideliame pavojuje. Mums teks keliauti toliau, o piktos rankos tiesia ne tik mus sulaikyti, bet dar rimčiau pakenkti.

Prašau suprasti pavojų ir nepakenkti mums. Jūs žinote, kad šiandien beveik visas pasaulis yra nusistatęs prieš jus dėl nelaimingų įvykių. Tarptautinės teisės jų neapsaugoja, jų neapgins ir nelaimėje neišgelbės, o įvairių kraštų vyriausybės atsisako juos išileisti. Toli mesnis viešas kalbėjimas ar rašymas ieškant sensacijų gali atnešti mums pražūtį.

Tikime, kad netrukus bus galima pranešti plačiau, išsamiau ir žinios bus geros.

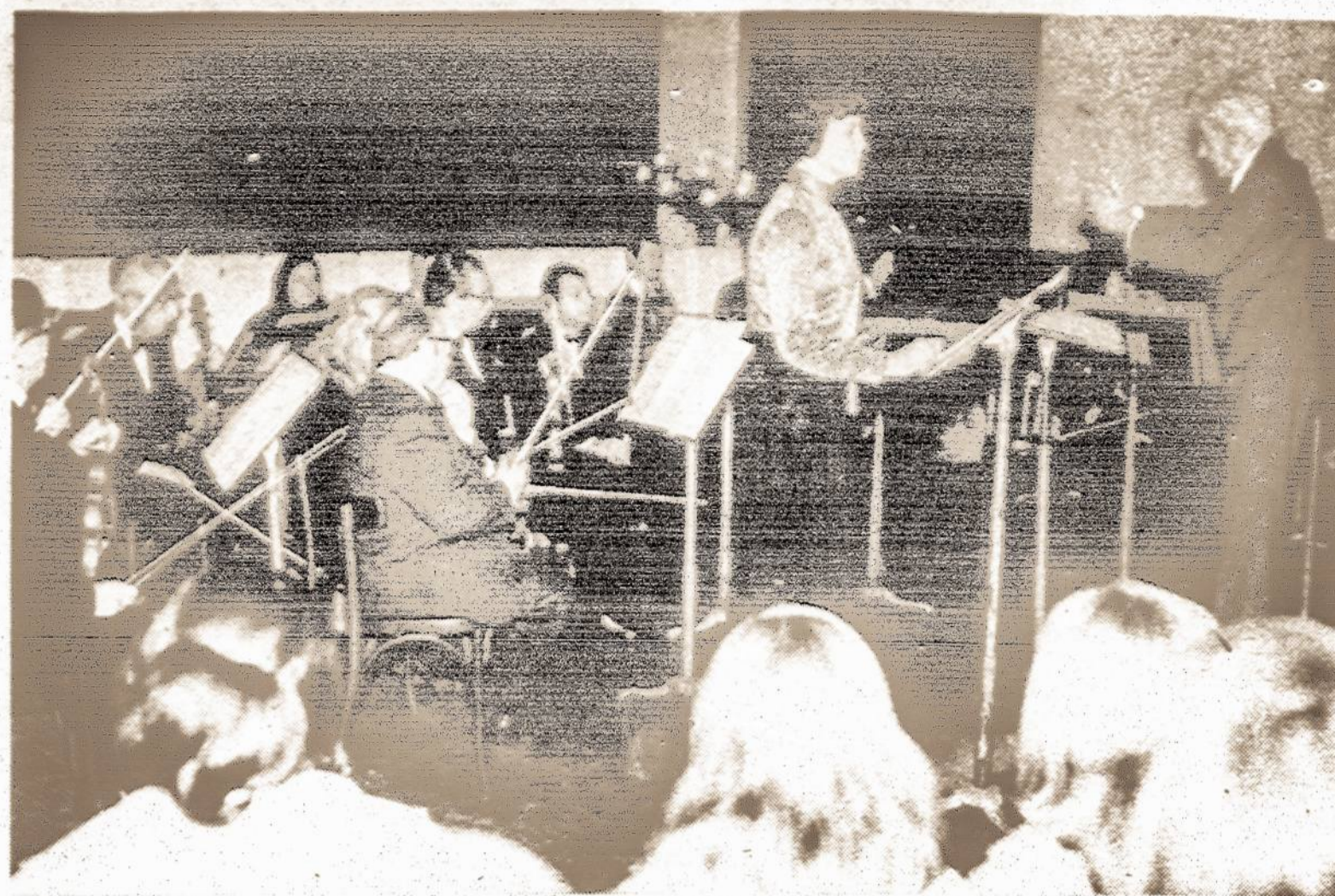
Marija Rudienė
BALFo Pirmininkė

žinioje ir VLIKas jau išleidęs Brazinskių bylai virš \$50,000.

Atrodo nemažiau rūpinosi ir pats Kezys, kuris per eilę savaitių per Laisvės Žiburio programą prašė dovanų ir auksų, kurias Brazinskams buvo žadėjęs nuvežti vienas JAV karininkas vykdamas į Turkiją.

Vėliausiomis žiniomis patirta tik tiek, kad Brazinskai, tėvas ir sūnus Europos kontinentą jau paliko.

Jurgis Gliuda, Kalifornijoje gyvenantis ir gausiai literatūrinėmis premijomis emigracijoje atžymėtas rašytojas, šiemet liepos 4 d. atšventė savo 70 metų sukaktį. Jis laikomas reto kūrybingumo rašytoju.

Argentinijos lietuvių kolonijos iškilioji solistė Suzana Valadkaitė-Lopez birželio mėn. koncertavo S. L. Arg. dr. Vinco Kudirkos vardo salėje su Avellanedos simfoniniu orkestru, kurį dirigavo Jose Rodriguez Faure. P. Ožinsko nuotraukoje matome solistę koncerto metu. Buvo atliktos komp. Dariaus Lapinsko lietuviškos liaudies dainos. Orkestras atliko Beethoveno simfoniją No. 1 ir Vivaldi veikalus. Koncertas praėjo dideliu pasisekimu.

S. L. Arg. valdyba gerai pravedė vakarą. Tai buvo puikus kultūrinis įvykis, kurių retai būna.
P. Ožinsko nuotrauka

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radzianas, savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona, pyragai vedybiniams ir kitokiems pokyliams.

Tel. 779-5156

43-04 JUNCTION BLVD., CORONA, QUEENS, N. Y. 11368

HAVEN REALTY

TRAVEL AGENCY • MUTUAL FUNDS • INSURANCE

Pirkant ar parduodant namus, išnuomojant butus, įgyjant apdraudus, federalinių ir valstybių [Income Tax] užpildymu, pirkimui piniginių perlaidų [Money Orders] ir įvairiausiais kitais reikalais, kreipkitės į

JOSEPH ANDRUŠIS

87-09 Jamaica Ave., Woodhaven, NY 11421

Bilietai parduodami visomis susisiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas

Telef. VI 7-4477

Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. v.

WINTER GARDEN TAVERN, INC.

VYT. BELECKAS
Savininkas

Tel. EVergreen 2-6440

SALĖ VESTUVĖMS IR KITOKIOMS PRAMOGOMS. BE TO, DUODAMI POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

1883 MADISON STREET • BROOKLYN, N. Y. 11227

Namu pirkimo, pardavimo, apdraudos ir visais reikalais kreipkitės į

John Orman Agency

REAL ESTATE & INSURANCE

PILDOMI MIĖSTO, VALSTYBĖS IR FEDERALINĖS VALDŽIOS MOKESČIŲ PAREIŠKIMAI

Geriausias patarnavimas

110-04 JAMAICA AVE., RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas: Virginia 6-1800

STEBETOJO PASTABOS

Idomi korespondencija apie lietuviškų filmų pradžią Amerikoje buvo paskelbta Vieniybės Lietuvininkų 1914 m. vas. 4 d. Ją parašė P. Gulbinas (slapyvardė Pijaus Norkaus, kuris 1915-1919 buvo E. L. redaktorius). Jis tada gyveno Pater-son, N. J., bet korespondencijoje nurodė Newark, N. J. ir rašė apie pirmojo lietuviško filmo rodymą šiame mieste. Filmą kiek anksčiau buvo rodytas Brooklyn, N. Y. Jį susuko senas vienybietis Antanas Račiūnas, kuris tuo tikslu važinėjo po Lietuvą 4 mėnesius. Operatorium ir aiškintoju (garsinių filmų tada nebuvo) buvo Juozas M. Danielius, kuris daryk buvo Vieniybės administratorium: 1916-1921 ir 1924-1927. Žiūrovų prigužėjo pilna salė. Vėliau, 1920 m. Račiūnas, Danielius ir Rapolas Kručas sudarė Lietuvių filmų bendrovę su \$20,000 kapitalo (sutelkė \$8,000) ir nusiųtė Kručą susukti daugiau filmų iš Lietuvos (tada jau nepriklausomos) gyvenimo. Tokiu būdu, Vieniybės žmonės buvo lietuviškų filmų Amerikoje pradininkai. Vieniybės korespondenciją aną dieną atpasakojo B. M. Chicagos Naujienose.

Vienas darbščiųjų mūsų senų Amerikos lietuvių spaudos bendradarbių — baltimorietis Petras Jaras sykį palygino raštingumo energiją senųjų ir naujųjų Amerikos lietuvių. Sakė: "Visa bėda, kad naujieji tingi rašyti. Mes, senieji ateiviai, nors nemokyti, rašom. Naujieji gūriasi, kad mokyti, o žiūrėk — iš kai kurių, kad ir nemažų kolonijų, laikraščiuose korespondencijų veik nėra!" Jaras lietuviško žurnalizmo kelią pradėjo eiti Vieniybės, paskatintas tuometinio redaktoriaus Juozo O. Širvydo.

Clevelandietis inž. Marcelinas Žitkus padovanojo Lietuvių archyvu Kent universitete 1787 m. Vilniuje. Ragauskos spaustuovėje išspausdintą knygą "Živatas musu Pona Jezusa Christusa". Tai vertimas šv. Bonaventūro (1221-1274), reiškia, karaliaus Mindaugo laikų, veikalo apie Kristų. Pirmoji laida išėjusi 1753 m. Padovanotoji yra antrosios laidos, kurios pasaulyje išlikusių egzempliorių, sakoma, suškaitoma 21.

Amerikos universitetuose jau turime nemažą lietuvių mokytojų. Kai kuriuose laikinai susitelkia ir rimti būreliai aukštųjų mokslų studentų. Pavyzdžiui, Connecticuto u-te nuo 1971 m. gyvuoja Genės Stankaitytės įkurtas Lietuvių klubas, kurio susirinkimuose dažnai paskaitoma idomių paskaitų. Vienas studentas, kurio tėvas lietuvis, o motina airė, Alex Sonski, net padėjo ypatingų pastangų išeiti lietuvių kalbos kursą.

Connecticuto u-to psichologijos skyriuje Sigitė Skirgailaitė-Ramauskienė profesoriauja specialiaus auklėjimo kursuose, o profesorius Benediktas Mačiūka veda istorijos skyrių ir yra tarptautinių santykių. Jis 1955 m. suredagavo Chicagos u-tui leidinį "Lithuania in the Past. Vieniybės, 1976 m. rugsejo 3 d.

30 Years", o Lituanus žurnalui 1961 m. (Nr. 1) pateikė straipsnį "Lithuanian agriculture, structure and output". Doktoratui gauti Chicagos u-tui 1963 m. paruošė 496 pusl. disertaciją "The Baltic States under Soviet Russia: a case study in Sovietization". Connecticuto u-tas aną dieną sukvieta slavistų suvažiavimą, kuriam paskaitas skaitė Pensylvanijos u-to profesoriai Bronius Vaškelis ir Alfredas Senas.

Buvęs dabartinės Lietuvos prezidentas, Justas Paleckis Atsiminimuose pasakoja: "Įvyko vienas reikšmingiausių įvykių mano gyvenime 1940 metų rugpiučio mėnesį Lietuvos Komunistų partijos Centro komiteto Biuro nutarimu buvau priimtas į komunistų partiją. Bilietą įteikdami, sekretorius A. Sniečkus ir I. Meskūpis-Adomas širdingai sveikino". Toliau pasakoja: "Tiesa, tarybų valdžia Lietuvoje dar nebuvo, kaip reikiant, įteisinta. Kaip tik dėl to rugpiučio 24 d. buvo sušaukta Liaudies seimo antroji sesija, kuri vyko neseniai pastatytuose Teisingumo ministerijos rūmuose. Puošnioje salėje anksčiau posėdžiaudavo smetoninis seimas, kurį net buržuazijos veikėjai vadindavo parlamento parodija. Dabar kiti deputatai ir kita publika ložėse". Gaila, Paleckis čia nepridėjo: "Ir šitas seimas buvo parlamento parodija".

Vienas dabartinių poetų Lietuvoje A. Baltakys lygina tautos išėivius su sauja sausų žirnių, kuriuos nežinomas sėjikas pabarstė po pasaulį. Gražesnis palyginimas buvo poeto Juozo Tysliavos, kuris pats buvo išėivis-žirnis. Jis sakė, kad kur tik lietuvis nutūpia, jis ten ne išdžiūsta, bet sužaliuoja, it žirnis prie kelio. Geru pavyzdžiu yra Amerikos lietuviai išėiviai, kurie ne tik palaike seniausį, 90 metų sulaukusį, lietuvišką laikraštį pasaulyje, bet išleido 35 tomus Enciklopedijos ir per 20 metų išlaikė lietuvišką operą Chicagoje.

Savo laiku nesveikai puolęs Vieniybę ir jos žmones už sveikai pareikštas sveikas nuomones apie santykiavimą su lietuviais Lietuvoje, Br. Raila aną dieną pateko į nesveiką nemalonę Dirvos bendradarbio Skirpsto už pareikštą sveiką nuomonę apie Australijoje gyvenančios tautinių šokių mokytojos Marijos Baronaitės-Greblūnienės atsilankymą Lietuvoje, norint pamatyti Šokių šventę. Pagal Skirpstą, mokytoja, girdi, "susizavėjusi bolševikine buitimi" ir "atsistojusi tirono okupanto pusėje". Šitoks išpuolis, Raila dabar sako, nesutinkas su tais lietuviais (prie kurių dabar ir save priskaito), kurie "Ieškome pozityvesnio ir lankstesnio bendro tautinės politikos kelio, o kultūriniais veikalams tikslesnės krypties". Raila sakosi, juntas, kad šia sveika linkme jau "šiek tiek yra pajudėję mūsų veiksniai, gera dalis mūsų spaudos ir neabejojama didžiuma mūsų akademinio jaunimo, pridodant ir gerą būrį senimo "maištininkų". Šokių šventė Skirps-

Colorado uolose iškaltas pirmojo JAV prezidento George Washingtono Mindaus-Mindaugo Masiulio nuotr.

tui atrodė buvusi "kolonizmo metodas subolševikinti Lietuvos buitį". Kai kurių lietuvių galvos, be abejo, jimo, minkštos, bet ant tokių, kaip Skirpsto, tegalima tik kuolus tašyti.

Lietuvių fondo suvažiavimui pranešta, kad praeitais metais gauta 41 prašymas paramos lietuviškiems reikalams, kuriems patenkinti būtų reikėję \$180,000, o pinigų tebuvo \$46,250. Kai kuriems sumanymams pinigų būtų, bet nėra žmonių, pavyzdžiui — Lietuvos istorijos leidimui. Proistorę prof. J. Puzinas, sakoma, jau parašęs, bet prof. A. Ivinskis mirė, savo dalies neužbaigęs. Paliktus rankraščius tvarko kun. dr. A. Rubikas Romoje. Kitiems tomams medžiaga esanti "labai žaliame stovyje" ir prašosi daug darbo "suvesti į knygos pavidalą". Panašių nudelsimų turi ir planuojama anglų kalba trumpesnės apimties Lietuvos istorija. Gal būt, darbas greičiau pajudėtų, jei talkon būtų pakviesta dr. Kostas Jurgėla ir dr. Algirdas Budreckis, abu jau išleidę anglų kalba knygų iš Lietuvos ir Amerikos lietuvių istorijos.

Chicagos Lietuvių operos valdyba praneša, kad paskutinių trijų operų pastatymas palikęs \$17,670.16 nuostolio. Statyta Kačinsko "Juodas laivas", Gaidelio "Gintaro šalis" ir Marijošiaus "Priesaika". Šiems pastatymams, kažkodėl, užkampiuose atsiradę priešų. Lietuvių opera Chicagoje išikūrė 1956 m. liepos 7 d. ir yra pastačiusi 20 operų (viso buvę 66 spektakliai).

Lenkai kuria legendą apie jų pogrindžio armijos dalyvavimą padėti rusams vėl pasigrobtį Vilnių, šį sykį nuo nacių. Chicagoje gyvuoja to pogrindžio "Armia Krajowa" skyrius, kuris spaudoje paskelbė, kad liepos 7 d. sukako 32 metai "kovos dėl Vilniaus", kuri šitaip vykus: Pogrindžio vadas "gen. Wilk" įsakė savo šešeto tūkstančių būriui pulti vokiečius Vilniuje. Prisdėjo ir sovietų daliniai. Po šešių dienų naciai iš Vilniaus pasitraukė,

bet sovietų vadai neleido lenkams suruošti miesto gatvėmis iškilmingą parodą, o vėliau lenkų legionierius persekiojo ir visaip išsklaistė.

Senųjų Amerikos lietuvių gerbtas laikraštlininkas-žurnalistas Juozas Adomaitis, dažnai draugiškai Dėde Šernu vadintas, praėjusio šimtmečio pabaigoje, 1897 m. savo redaguojamoje Olšausko Lietuvoje (Chicagoje) rašė: "Kad tarp mūsų nėra vienybės, nei solidarumo, ta, rodosi, kiekvienas mato. Užtenka sueiti kur nors didesniai lietuvių pulkeliui, pirmiausia pasiskirsto į dvi partijas: dievotų ir bedievių, neuzkenciančių vieni kitų". Senąjį Keleivį į mūsų šimtmečio galą redaguojas naujasis lietuvis Sonda aną dieną skelbė: "Mūsų politiniai ir kultūriniai seimai yra tragiški, nes į juos susirenka jau iš anksto užsirūstinę ir priešą veik papiauti pasiryžę atstovai. Dėl neapykantos, jokios rimtos diskusijos neįmanomos". Įdomu, kad, anot Sondos, mūsų šimtmečio tragiškos neapykantos nešėjai yra "profesorai, daktarai, žurnalistai, veik tautos vadai". Dėdės Šerno laikais neapykantos ugniakalnišiais buvo mažamoksliai, ne diplomuoti eiliniai lietuviai. Atrodo, kad diplomai neišgydo mūsų nepagydomos "tautinės" ligos-dėl nuomonių skirtumo neapkęsti vieni kitų.

Tarp stambesnių aukų BALFui buvo velionio kun. Šantaro testamentinis tūkstanties dolerių palikimas, Leonard'o Kazuckevičiaus, Brockton, Mass. \$1,000 auka ir Chicago Lietuvių moterų klubo pelnas iš "Gintaro baliaus" — \$1,425. Maskvai pakėlus maitus, BALFo šalpa reikalingiems lietuviams Lietuvoje ir Sibire tapo 5-10 kartų brangesnė.

Bronius Voveris Kings' Kolegijo: vyrų choras vedėjas, Wyoming ko nyje su žmona lankėsi 10 dienų Lietuvoj. Kelionė palikusi jam neišdildomus įspūdžius.

Reports from Katmandu

By JURATĖ KAZICKAS
Associated Press Writer

Katmandu, Nepal — An American bicentennial expedition has arrived in this mountain kingdom to attempt the second American conquest of Mt. Everest, the world's highest peak. If successful, the climbers could put the first American woman and the first husband-and-wife team on the peak.

The climbers are now in their final days of organizing and packing 14 tons of food, clothing and equipment before setting out on the 175-mile trek to the base camp at 29,028-foot Everest, known in Nepal as Chomolungama, goddess mother of the earth.

The 11 climbers will be the first Americans to tackle the mountain since the successful 1963 United States expedition. Five members of that group reached the peak first scaled by Sir Edmund Hillary of New Zealand and Sherpa guide Tenzing Norgay in 1953.

The U. S. bicentennial expedition came about by chance. Phillip Trimble, a 38-year-old State Department lawyer and leader of the team, had been thinking of scaling a 24,000-foot peak in the Himalays when he learned last December from a friend in Nepal that the French had cancelled their 1976 option to climb Mt. Everest.

At first, Trimble said, he just chuckled at the thought, but then, discussing it with his climbing friends, the idea of taking over the French option proved irresistible.

Normally two or three years are needed to organize an expedition for Everest. This one was pulled together in less than seven months.

Another unusual aspect of the expedition is its relatively small size. The 1963 team had 20 members.

Almost all members of the bicentennial team are close friends. Three, including Trimble, are Harvard Law School classmates.

The team includes two women. Arlene Blum, a 31-year-old biochemist on the faculty of Stanford University and Barbara Roach, 31, a modern dance teacher from Boulder, Colo., hope to become the first American women to climb Everest.

And if Gerald Roach, Barbara's husband, reaches the summit too, the couple will be the first husband-and-wife team at the top.

The climbers will attempt the popular South Col route pioneered by Hillary and Tenzing. But they will be battling their way up the mountain during the difficult post-monsoon season with its shorter days and bitter winds. The summit attempts are scheduled for the first days of October when a "window" of generally clear weather is expected.

A Japanese team in October 1973 was the first to scale Everest

during the post-monsoon season.

Altogether 54 climbers have reached the top of Mt. Everest, identified in 1852 as the world's highest peak and named for the first surveyor-general of India, Sir George Everest.

Among successful climbers were two women, Junko Tabei of Japan who made it in May 1975 and a Tibetan woman member of a Chinese expedition.

Trimble dreams of putting all 11 members of his team on the summit, which would be yet another first in Everest's history.

But for the moment, recalling these last frantic months filled with 20-hour days of planning and work, he's just happy the group has made it at least as far as Katmandu.

"No one can ever appreciate the tremendous problems in organizing an Everest expedition" Trimble said.

The final permit for the climb was received only in March. Within weeks, tons of food and equipment had to be assembled, along with 200 tanks of oxygen, vital to any Everest assault.

The supplies had to be airfreighted to Nepal, adding enormous expense to an already costly proposition.

Expenses are now well into six figures, and team members have had to take out loans and invest their own money since wealthy benefactors with a sense of adventure are in short supply. Mt. Everest has been climbed already, hasn't it?

"People who say that they have absolutely no understanding of mountaineering, the motivation, the worth of such an experience" said Trimble. "How can you say 'no' to Everest?"

Katmandu, Nepal — The American Bicentennial Everest Expedition (ABEE) set out today on its journey to the top of the world.

Eleven climbers with backpacks, umbrellas and box lunches piled into Land Rovers, vans and buses. They were accompanied by half a dozen wives and friends, four Sherpa guides, and U. S. Ambassador Marquita Maytag in shorts, white knee-socks and an (ABEE) T-shirt.

Their first stop was Lamosangu, 52 miles away. There they were to shift to the standard means of mountain transport on their feet to complete the 140 miles to their base camp on 29,028-foot Mt. Everest, the highest mountain in the world.

"I am here because I love to hike and I wish the group well," said the ambassador, who planned to trek with the group for a few miles. "I do worry about them. I just hope they have thought of everything. But I am very proud, too."

Lithuanian teenagers at a cafe in Klaipeda, one of Lithuania's fishing ports.

"Let us get away from civilization. Let us go to the mountain," said Dan Emmett, 36, of Los Angeles, one of the chief organizers of the expedition, who insisted on going on despite the pain of a recent slipped disk.

The climbers and 150 porters will march through river valleys, terraced hillside ridges and pine forests toward the massive peaks of the Himalayas.

Camping under the trees, in pastures where yaks graze, in mountain villages and on monastery grounds, the expedition hopes to reach the base camp at 17,500 feet in about three weeks.

The last few days in Katmandu were spent in repacking, getting trekking permits and customs clearance for equipment and shopping for such forgotten items as maps of Mt. Everest, sheets for sleeping bags and umbrellas to guard against the monsoon rains.

It is the first visit to Nepal for all but two of the American members of the expedition so sightseeing tours were arranged.

At the temples of Pashupatinath, where marching hands filled the square, the climbers watched saffron-robed Buddhist monks throw bits of grain and flowers into a fire in a ceremony "to avert a national disaster".

Phillip Trimble, the expedition's 38-year-old leader from Springfield, Ohio, ate a traditional farewell dinner with a group of Sherpas, the mountain men essential to the success of any Everest expedition.

Everest was first conquered in 1953 by a British expedition which put Sir Edmund Hillary of New Zealand, and the Sherpa guide Tenzing Norgay on the summit. There was a successful American expedition in 1963.

[To be continued]

Regina Zymantas, of the Baltic Women's Council, sports an I'm for Ford T-shirt at a reception in the White House Rose Garden. The President was hosting the National Commission on the Observance of International Women's Year.

LITHUANIAN GIRL WINS \$25,000

A 17-year old Lithuanian girl from Brooklyn, N. Y. — Jean Balukas won top place and \$25,000 at the 11th annual United States Open Pocket Billiard tournament in Chicago. There were 32 men and 12 women contestants. Among the men was a Lithuanian, Joe Balsis, from Minersville, Pa., a former butcher, who won in 1968 and 1975. Jean's father owns a billiard parlor in Brooklyn, N. Y. and she started hitting the balls around at the age of 4. She began competing in tournaments at the age of 9 and has won over \$26,000 in previous ones. Previous to Chicago she won second place in the ABC-TV Superstars tournament and \$16,000.

Vienybė, September 3, 1976

VIENYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

was established in 1886 by Juozas J. Paukstys in Plymouth, Pa. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Vienybė is published bi-weekly by Valerie Tysliava and Joseph N. Tysliava. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor Valerie Tysliava; Assistant Ann Wai-vada; Business Manager and Photo Editor Joseph N. Tysliava; Senior Editor Vytautas Širvydas. Contributing Editors: Demie Jonaitis, Juozas Kreivenas, Edvardas Sulaitis, Vytautas Zalatorius.

Subscription rates: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved. Editorial and Administrative Offices at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone: APplegate 7-7257.

mes

Vytautas Širvydas

Laiko yra, bet jis vis greičiau ir greičiau trumpėja. Tylomis praleisti Vienybės 90-ies metų sukaktį Amerikos lietuviams būtų nusižengimas, koks įvyko, kuomet 1968 metais tylomis praleista šimto metų lietuvių ateivybės Amerikon sukaktis.

Vienybės sukaktį nuspręsta atžymėti iškilmingu jubiliejiniu banketu Biltmore viešbutyje, New Yorke, lapkričio 27 dieną. Bilietai po \$20. Kurie negalės asmeniškai iškilmingame bankete dalyvauti, gali tiksliai padėkoti Vienybei ir jos žmonėms, kurie per 90 metų nuoširdžiai gynė ir aiškino Amerikos lietuvių tautines pareigas bei reikalus, prisiųsdami "už bilietą" ir prie bilieto auką, dalyvauti minėjime širdimi ir dvasia. Ypač būtų pageidautini senųjų ir seniausių Vienybės skaitytojų prisiminimai: kaip ir kokiose sąlygose susipažino su Vienybe, ir kokiais atvejais jos žmonės jiems padarė didžiausio poveikio. Laiko yra, bet jis trumpėja ir neatidėliojimas parodytu, kad esame lietuviai, o ne "let-uviai".

★ ★ ★

90 metų Vienybės sukaktis tiksliausias ir amžinas paminklas būtų knyga — jos 90 metų istorija. Bet Vienybės senojoje pastogėje gimusio Susivienijimo Lietuvių Amerikoje jubiliejinės 90 metų istorijos parūpinimas ir išleidimas įrodė, kokias sunkias kliūtis reiktų nugalėti. SLA istoriją per dvyliką metų gamino keturi vyrai, padėdant SLA prezidentui ir SLA Pildomajai Tarybai. SLA istorija tėra vienos mūsų didžiųjų organizacijų istorija, nors iki 1914 metų, galima sakyti, ji buvo mažiųjų visų Amerikos lietuvių istorija. Vienybės istorija, iš tikrųjų, būtų visų Amerikos lietuvių istorija.

★ ★ ★

Tai jau buvo ryšku, kada minėta Vienybės 25 metų sukaktis. Jos redaktorius Juozas O. Širvydas jubiliejinėje knygoje tada rašė: "Sunki, bet maloni Vienybės Lietuvninkų praeitis, nes ji jaučia, neveltui lietuviškam pasauliui gimė. Kiekviena jos gyvenimo savaitė yra atžymėta koku nors naudingumu darbu, koku nors žingsniu pirmyn su mūsų broliais išsiviais Amerikoje. Jos puslapiuose plasti amžinai gyva lietuvių dvasia ir plaka lietuviška širdis, čia vargus, kęsdama, čia šviesios vilties kibirkštėlę gaudydama, bet kultūros keliu vis toliau ir toliau nueidama, sykiu su kitomis tautomis. Kokia buvo mūsų visuomenė, tokia visados buvo ir Vienybė, nes laikraštis yra visuomenės veidrodis, kuriame atspindi visi tautos darbai".

★ ★ ★

Vienas naujosios ateivijos mūsų istorikų, dr. J. Jakštas, pasverdamas šališko, bet vyru-istoriku siekusio, A. Kučo anglų kalba "Lithuanians in America", sprendė:

"Dėstant tikrai istoriškai Amerikos lietuvių XX šimtmečio spaudos apžvalga, būtų tikė pradėti nuo Vienybės Lietuvninkų jau vien dėlto, kad tai seniausias lietuvių laikraštis, ejęs per 90 metų ir pasiekęs dabartį. Laikraštis redaktorais turėjo žymius veikėjus. Vienybei derėjo skirti platesnę apžvalgą nei Draugui, Dirvai ar Lietuvai".

★ ★ ★

Kalbėdamas šešetui tūkstančių čekiečių, atėjusių pagerbti Susivienijimo Lietuvių Amerikoje 25 metų jubiliejų, supuolusį sykiu su Vienybės Lietuvninkų 25 metų sukaktimi, dr. Jonas Šliūpas tada pareiškė: "Nors Lietuvoje mus pašiepia, mes Amerikoje gyvenome ne be naudos sau ir broliams Lietuvoje. Nemiegojome, bet dirbome. Žengėme ne atgal, bet pirmyn. Nesuskurdome dvasia, bet tautą išvedėme naujesnės apšvietos keliais. . . Po 25 metų mes jau nebe tie patys žmonės, imkime koku nori požiūriu. Esame ir šviesesni, ir turtingesni, ir labiau gerbiame taip save, taip savo tautybę".

★ ★ ★

Vienybė tada jau buvo atlikusi savo dalį, kurią tebedirba ir šiandien, kad "Lietuvoje" pašiepiami Amerikos lietuviai, šiame demokratijos ir pramonės krašte apsigyvenę, pasidarytu ir šviesesni, ir turtingesni, ir labiau gerbia taip save, taip savo tautybę.

Vienoks ar kitoks dalyvavimas Vienybės 90 metų jubiliejiniame bankete istorijai dalinai įrodys, kiek šiandien, savo 200 metų mininčioje Amerikoje, dar turime šviesesnių, turtingesnių ir save bei savo tautybę gerbiančių.

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

Girnakalis

Naciai ar lietuviai?

Antrojo pasaulinio karo vokiškoji okupacija daugely kraštų, taip pat ir Lietuvoje, paliko masinių žudynių paminklus. Gedimino laikų Pilėnų didvyrius "atnaujino" Pirėpupiu ir Ablinga, o šiaip nereiktų pamiršti tokių nacių palikimų, kaip praeinančio fronto aukos Verstaminuose, Alytuje ir kt. Nereiktų pamiršti ir tokių reiškinių, kaip Vilniaus gebietskomisaro Vulfo asmenišką šaudymą valstiečių už nedavimą duoklių. Vis tai istorijos, iš kurių reiktų mokintis ir dėl vokiečių nesuklysti.

Bet užvis labiau degina gausūs masiniai kapai, kurie paliko iš planingų ir apgalvotų žudynių, kur buvo sunaikinti žydai ir kur priedais pritilpo ir lietuvių bei kitų tautybių žmonų. Žydų spaudoje nuolat užtinkame dėl šių žudynių kaltinant lietuvius, lietuvių tautą.

Apie žydus kalbant, reikia atskirai aptarti jų išskyrimą iš kitų gyventojų, apie jų žudymą ir apie jų turto likimą. Visi šie "darbiai" yra grynai vokiečių išmislas. Jau vien žydams atžymėti raidė "J" yra vokiškos kilmės — Jude. Visi žydų reikalams potvarkiai atėjo tik iš vokiečių. Buvo griežtai paskelbta, kad žydų turtas yra Reicho turtas. Žydai buvo šaudomi, bet niekur tai nebuvo lietuvių reikalas. Kiek žydų reikaluose lietuvių balsas reišė, rodo kad ir toks pavyzdys. Marijampolė gyveno toks žydas gydytojas Kairauskas. Tai buvo labai geras gydytojas ir labai geras žmogus. Marijampolės gydytojai lietuviai nuėjo pas šaudymui vadovaujančius vokiečius prašyti, bene būtų galima Kairauską palikti. Pas vokiečius patyrė tik pasityčiojimą: Kairauskas galėtų būti paliktas, jei kas iš lietuvių gydytojų eitų jo vieton būti sušaudomu?

Kaune žydų reikalu į vokiečius kreipėsi katalikų vyskupai. Atsakymas buvo ne ką geresnis, kaip Marijampolės gydytojams. Birzuose draugiškai nusiteikęs vokiečių ortskomendantas žydus užtarusiam lietuviui patarė pačiam kuo greičiau iš Biržų prapulti ir kur kitur slėpti savo prožydišką pažiūrą.

Lietuvių administracija vokiečių okupacijos metu buvo vokiečių talkininkė. Iš tos talkos buvo lietuviams kai kurios naudos. Buvo beveik išlaikyta lietuvių administracija visoj Lietuvoj ir neseniai

atgautame Vilniaus krašte. Veikė mokyklų tinklas, o galimos nepriklausomybės atveju sava administracija būtų buvusi lemiančių veiksmu. Deja, lietuviškoji administracija turėjo skelbti ir grynai vokiečių reikalavimus. Čia reikia priskaityti duoklių vokiečiams davimą, verbavimą darbininkų į Reichą ir daugelį kitų reikalų, tarp jų ir žydų administravimą.

Žydams šaudyti vokiečiai surado lietuvių. Prieš vokiečiams ateinant, į Sibirą tremiamųjų sąrašams sudaryti ir tremiamus gabenti į vagonus atsirado savanorių žydziokų. Gi anglai turėjo vieną savo tautietį, kurs iš Hamburgo savo tautiečius agitavo už vokiečius (po karo jį anglai pakorė). Buvo tokia Tokijo Rožė, kuri anglosaksus agitavo japonų naudai. Svetimieji kad ir nešvariausiems darbams vis atranda kitose tautosė talkininkų. Lietuvoje Kęstučio laikais kryžiuočius į mūsų žemę pasiplėšti irgi vedavo patys lietuviai (Gedutė iš Klaipešos).

Žydus naikinant, irgi niekino neparagintų atsirado lietuvių šeimų (įskaitant ir Kipro Petrausko šeimą), kur nežiūrėjo patiems gresiančio pavojaus ir žydus slėpė. Deja, žydų balsai nuolat kaltina lietuvių tautą. Ir taip uoliai kaltina, kad vienoje Eichmano angliškoje biografijoje net Rygą priskyre Lietuvai!

Lietuviams nors daryti jau seniai reikėjo. Kas nors daryti dar ir dabar reiktų. Maža lietuvių tauta turi lenkų, rusų ir vokiečių problemas. Tai jau per daug. Ogi primestinė žydų problema lietuvių tautai visiškai nereikalinga.

Manding, nereikia teisinti tų, kurie čia turi daugiau ar mažiau kruvinas rankas. Tie žmonės nėra verti, kad tauta prisiimtų jų baisias nuodėmes, jų nusikaltimus. Būtų nebloga buvę, jei tuojau po karo dar Vokietijoje būtų buvę siekiama su žydais bendru kalbų, aiškinimosi ir bendradarbiavimo. Bet dabar apie tokias galimybes kalbėti jau per vėlu. Dabar šis klausimas tiktu Izraeliui ir Lietuvos TSR. Bet iš Lietuvos ateina visoki "faktai kaltina" rodo, kad LTSR čia turi kitų, su žydais nesurišamų intencijų. Gal šia problema galėtų domėtis Lietuvių Bendruomenė. Viena aišku, čia neturi sprendžiamo balso spauda. Nei lietuvių, nei žydų spauda.

Trečiojo mūsų susivienijimų seimo delegatai — Lietuvių Darbininkų Susivienijimo delegatai nusiskundė delegatų skaičiaus negausumu (38) ir tuo pačiu likiminiu klausimu, kuris galvas suko delegatams SLA ir SLRKA seimuose, būtent, kaip nariais pritraukti esamuosius tūkstančius jaunesnio amžiaus Amerikos lietuvių? Stipriu magnetu čia būtų kokia patraukli idėja.

Šiuo atžvilgiu, tautinis SLA, rodos, pajėgiausias. Broliškos savišalpos bangomis plaukti nėra būtina būti lietuviu kataliku ar lietuviu darbininku, bet Susivienijimo Lietuvių Amerikoje nariu reikia būti lietuviu, ar su juo labai ankštai susirišusiu. Čia tik SLA siūlo neiškraipyta tiesų kelią: esi lietuvis, tat būk SLA narys, ir sykiu su kitais Amerikos lietuvišiais, dirbk tautiškus lietuviškus darbus Amerikoje! Tokiu būdu galėsime pritraukti jaunesnio amžiaus Amerikos lietuvių sluoksnius. Geriausias kortas turi SLA, tik reikia daugelio, dabar nedirbančiųjų, darbo. Kairuok "darbininkiskai", jei nori, su baltu ar juodu amerikiečiu, ar būk kataliku su bile amerikiečiu bile kurioje jų organizacijoje, bet lietuviu tegali būti savame Susivienijime, ypač Susivienijime Lietuvių Amerikoje! Sakoma geometrijoje: Quod erat demonstrandum (kas ir reikėjo įrodyti).

Vienybė, 1976 m. rugėjo 17 d.

MOTERYS

LIETUVIŠKAS STALAS GARSINA LIETUVĄ

Aleksandros Kazickienės iniciatyva rugsėjo 16 ir 17 d. buvo paruoštas lietuviškas stalo padengimas parodoje, kurią ruošė The Round Hill Community guild, Greenwich, Conn. Parodos pavadinimas "Fanfare of Table Settings".

Stalo paruošime talkininkavo Valušaitienė ir Vaitužienė iš Stamford. Exponatus paskolino Steponavičienė ir Valušaitienė iš Stamford, Giedrė Montvilienė iš Brookfield, Conn., ir Žukauskienė, Dimienė ir Sileikienė iš New Yorko.

Visos moterys iš šitos turtingos vietovės žavėjosi originaliu lietuviško stalo padengimu. Raštinga lininė staltiesė ir servetėlės, įdomus centrinis — medžio, ramunėlių ir varpų papuošalas, medinė tulpių motyvais išdrožta žvakidė, gintaro vaza su rūtomis, porcelaninė lietuviška lėlė ir dar kiti gintaro išdirbiniai išskyrė lietuvišką stalą nuo kitų iškilmingai padengtų stalų. Keramikos kavos puodeliai ir uzbonėlis davė stalui vardą "Five o'clock coffee in Lithuania". Bočių likerio originali bonka ir keramikos taurelės sukėlė lankytojų žingėdumą ir pasigrožėjimą.

Gaila, kad jokia literatūra ar propagandinės medžiagos negalima buvo padėti ant stalo, bet, Kazickienei esant parodoje, buvo progos susidomėjusiems lietuvišku stalu lankytojams paaiškinti apie lietuviškus eksponatus, rūtos reikšmę ir lietuviškus papročius. Be to, ir pačioje parodos programoje stalas buvo gražiai aprašytas su paaiškinimais apie medžio drožinius, gintarą ir lietuviškas tradicijas bei kultūrą.

Kazickienė vis dar gauna komplimentų nuo savo vietinių draugų

apie tai, kaip įdomus ir originalus buvo lietuviškas stalas ir kiek jis prisidėjo prie parodos pasisekimo.

O lietuviams yra malonus tie šilti atsiliepimai. Šis kuklus stalas paskleidė Lietuvos vardą tarp vietinių amerikiečių, kurie gal mažai arba visai Lietuvos nežinojo, nes bendrai nedaug lietuvių toje bendruomenėje gyvena ir amerikiečių organizacijose retai pasireiškia.

Taip pat vietinis Greenwich laikraštis aprašė parodą, paminėdamas ir lietuvišką stalą. Guildos prezidentė ir per vietinį radiją reklavo parodą ir jos dalyvius.

Dorothy Aikšnoras [Aikšnoraitė], 26 metų amžius po 2,000 darbo valandų pasigamino dvisparnį, vienvietį Pitts-Special tipo lėktuvą, su kuriuo dabar dalyvauja lakūnų sąskrydžiuose. Ji demonstruoja suvirinimo techniką lėktuvų gamyboje.

D. Aikšnoraitė, baigusi Connecticut kolegiją, pasirinko aviaciją. Šiandien ji jau turi komercinės lakūnės ir skraidymo instruktorės teises. Dirba EAA lakūnų organizacijos aviacijos muzėjuje, Wisconsin.

Jūratė Kazickaitė, kurios išpūdžių dalį iš amerikiečių ekspedicijos į Everesto kalno viršūnę Vienybės skaitytojai jau yra skaitę pereiname laikraščio numeryje, rugsėjo 6 d. rašytame atviruke tėvams praneša, kad jau keliamasi į "advance base camp". Šiaip, esą, viskas eina gerai. Turėtume netrukus išgirsti apie ekspedicijos sėkmę ar nesėkmę.

Carol Cheledinaite-Alcorn su artiste Rūta Lee Kilmonyte [dabar Mrs. Webster Lowe] Vienybės deimantinio koncerto metu Brooklyn Academy of Music, 1961 metais.

Apie Carol Cheledinaite-Alcorn

Carol Cheledinaite-Alcorn, philadelphiečiams gerai pažįstamą Onos ir Kazimiero Cheledinų dukra, daug talkino, rengiant muzikinę programą neseniai įvykusio Tarp. Eucharistinio kongreso metu. Ji pati skambino arfa 180 asmenų orkestre ir kongreso metu dalyvavo daugelyje pasirodymų, jų tarpe ir Eucharistiniame kongrese giedojusio milžiniško choro muzikos palydoje.

Carol Cheledinaite skambinti arfa pradėjo mokyti Little Flower High

School, o vienoje specialioje švenčių programoje ji dirgavo tos mokyklos 150 asmenų orkestrei. Savo studijas arfos srityje ji tęsė ir toliau, net besimokydama Chestnut Hill College, kur įsigijo bakalauratą iš chemijos. Specialiai arfos mokėsi pas pasaulinio garso profesorių Carlos Salzedo.

1974-1975 metais Carol demonstravo arfos skambinimą "Musicians on Campus" programoje, kurią ji surengė su kitais mokytojais. Šiuo metu ji dėsto arfos skambinimą Cardinal Dougherty High School ir St. Martin's muzikos mokykloje bei talkina eilei kitų aukštųjų mokyklų. Sukūrusi šeimą su John P. Alcorn, Liberty Federal Savings viceprezidentu, ji augina keturias dukras ir sūnų.

ŠILUVOS KOPLYČIOS DEŠIMTMĖTIS

Rugsėjo mėnesį sueina dešimt metų, kai lietuviai padovanojo ir dedikavo Šiluvos Marijos garbei lietuvių, koplyčią Washington, D. C., National Shrine of the Immaculate Conception šventovėje.

Rugsėjo 12 d., 3 val. p. p. bus atnašaujamos lietuvių Mišios toje šventovėje šiai sukakčiai paminėti. Mišias atnašaus ir pamokslą pasakys kun. Kazimieras Pugevičius. Prieš mišias 2 val. bus proga apžiūrėti visą didžiulę šventovę, taip pat ir po mišių — 4 val. 5 val. numatytas lietuvių pasisvečiavimas, kur bus rodomas spalvotas garsinis filmas iš koplyčios dedikacijos iškilnių.

Washington šiai šventei paruošiamus darbus atlieka vyčių veikėja Eva Migonis ir Ateitininkų sen draugių vicepirmininkas Jonas Vaitkus.

**Kviečiame visus į
VIENYBĖS 90 METŲ**

IŠKILMINGĄ JUBILIEJINĮ BANKETĄ

**Šeštadienį, 1976 m. lapkričio 27 dieną
6 valandą vakare**

HOTEL BILTMORE

**55 EAST 43RD STREET, NEW YORK CITY
(PRIE GRAND CENTRAL STOTIES)**

Bilietas asmeniui \$20.00

STEBETOJO PASTABOS

Sia vasara Lietuvoje besimaudydami, sakoma, nuskendę per 300 žmonių, kurių daugiau negu pusė buvo neblaivūs. Skelbiama: "Į vandenį lindo ir tokie, kurie jau ant kojų nebepastovėjo". Tur būt, degtinės išsigėrę, panoro ją vandeniui pagesinti bet pilvas neišlaikė?

Į aukštąsias mokyklas Lietuvoje, sakoma, paduota 14,000 prašymų o vietų tėra 13,000.

Nerasdami, kuo tautai patarnauti, kai kurie Amerikos lietuviai suka galvas, kodėl Lietuvoje veikes "Kultūrinių ryšių su užsienio lietuviams" komitetas vardą pakeitė trumpesniu — "Tėviške". Mums atrodo, kad kuo pavadinsi, nepagadins. Svarbu, kad dirbdamas naudingas darbas.

Lietuviai, kaip tauta, žydų spaudoje neturi "gero vardo", ypač žydų žudymo Lietuvoje klausimu. Atrodo, kad norima lietuvius, kaip tautą, apkaltinti, kaltinimai skleidžiami organizuotai, pastoviai ir su aiškiu nusistatymu. Vienu vėliausių yra Lietuvos žydų sąjungos, veikiančios Izraelyje, pirmininko Jakobo Oleiskio straipsnis organe Gachelet balandžio mėn.

Maskva nuo spaudos slepia jos pakeltų muitų siuntiniams iš užsienio aukštį. Estai Švedijoje, kurie kasmet pasiusdavo per 5,000 siuntinių, patyrė, kad už vyrui marškinius, už kuriuos mokėdavo po 12 kronų, dabar rusai lupa 30, o už batus, kur imdavo 20 kronų, dabar plėšia 60. Estai mano, kad Maskva tai daro politiniais, ne pelno sumetimais. Viena, nori prispausti tuos, kurie siuntinius gauna, ir atgrasinti "bendrautojus", kurie siunčia. Jei taip, tai pilnai sutaria su mūsų veiksniais, kurie kelinti metai, net "taradaikiškai" graso "nebendrauti" su kraštu. Tuo tarpu Vienybės žmonės, nuo Tysliavos laikų, manė, kad bendravimas Maskvai labiau baisus, negu užsienio lietuviams: Maskva dabar tą nuomonę patvirtina.

Clevelande nustojo veikti Valančiaus vardo šeštadieninė lietuviška mokykla, kuri per 26 metus išmokė nemažą būrį jaunimo lietuvių kalbos ir supažindino su Lietuvos istorija bei literatūra. Dirvoje Balašaitienė rašo: Mirė tyliai vienuoje, užpildžiusi vieną mūsų istorijos lapą ir įnešusi pluoštą šviesos į mūsų gyvenimą. Viena uždarymo priežastis buvusi: "Tėvai bijo šeštadienio rytais vežti savo vaikus", nes mokykla esanti senosios lietuvių parapijos rajone, kuris pasidareš "nesaugus", nes jame apsigyveno piliečių, kurie visko nori, bet Amerikai nieko neduoda".

Paryžiaus dienraštis Le Monde svarstė Jono Meko filmus ir prisiminė jo savo metu padarytą pareiškimą, kad jis esąs mūsų laikų "kultūrinis produktas", būtent, "išvietintas žmogus". Sakė: "Visi svajojome Vienybę, 1976 m. spalio 1 d.

greitai grįžti į gimtinę, nes tikėjome, mažieji kraštai, reiškia ir Lietuva, atgaus savo nepriklausomybę. Nuo karo pabaigos prabėgo daugiau 30 metų ir šios svajonės pasidare nerealistinėmis. "Mekas nurodė, kad didelės tautos narys, pavyzdžiui, italas, gali lengva širdimi Amerikoje apsigyventi, tapti piliečiu ir išauklėti amerikietiška šeima. Jis žino, kad Italijoje yra italu perviršis tautai palaikyti. Bet mažos tautos nariui, sako, tenka būti "reluctant American", nes jo tautalei gresia pranykimas. Toks narys todėl negali netekti nė vieno savo nario, nežiūrind kuriam krašte jis beapsigyventų. Mekas sako: "Tai esu giliai įsitikinęs ir aš atsisakau būti amerikiečiu".

Panašiomis nuotakomis gyvendavo ir velionis Vienybės redaktorius poetas Juozas Tysliava. Gaila, taip negyvena kai kurie veiksniai nariai.

Kun. Aleksandro Burbos paveiktas, pirmutinis Vienybės leidėjas Juozas Paukštis išleido, pirma, Susivienijimui (SLA) Simano Daukanto Būdas senovės lietuvių, antra, vieną po kitam, savo kaštu du Daukanto Lietuvos Istorijos tomu. Nuo vėliausios Paukščio laidos prabėgo 79 metai. Dabar Vaga Vilniuje išleido Daukanto raštų du tomu. Amerikos Vienybės žmonės pirma, Vilniaus Vagos — po jų. Prof. M. Biržiška sprendė, jei ne Paukštis, minimieji Daukanto veikalai gal niekad (bent iki Vagos) nebūtų pasaulio pamatę.

Visais atžvilgiais pavykusi penktoji Šokių šventė Chicagoje ne tik vėl įrodė lietuviams igimtą gerų šeiminių sumanumą, bet buvo priemonė sutraukti gausius būrius dar lietuviybės srovėje prisilaikančio jaunimo, nekaltant apie mases senimo ir vidurinio amžiaus Amerikos lietuvių. Vienas laikraštis entuziastingai rašo: "Plėskime šokių grupes! Entuziazmas didelis. Tegu ateina daugiau jaunimo į šokių vienetus. Tai jaunimą auklėtų ir lavintų išsilaukiyti lietuviškoje dvasioje". Kita priemonė būtų masiškai jaunimą įrašyti Susivienijimo Lietuvių Amerikoje nariais. Čia galėtų telkti fondus aukštiesiems mokslams eiti, o Tautos fondacija aprūpintų stipendijomis. Įeidami į SLA Kuopų valdybas, ypač finansų sekretoriais, jaunimas auklėtųsi lietuviškoje veikloje, o Kuopas padarytų kolonijų lietuviškos veiklos centrais.

Devyni tūkstančiai Amerikos lietuvių išrinko 60 veikėjų į Bendruomenės tarybą, ir 57 jų susirinke Chicagoje išsirinko prezidiumą iš clevelandiečių. Yra bendruomenininkų, organizaciją sukančių politinė veiklon, bet Bendruomenės sveika ateitis glūdi jos rūpestingume palaikyti lietuvių Amerikoje. Spauda čia — stiprus įrankis. Tikime, kad visi šešiasdešimt išrinktųjų bendruomenininkų prenumuos Vienybę, kuri 90 metų eigoje stovėjo lietuviybės išlaikymo fronte pirmose eilėse.

... Trakų štai garbinga pikis! ... Daug Amerikos lietuvių šių metų vasarą aplankė šią vietą.

BROLIŲ BIRŽIŠKŲ PALIKIMAS

Losangelietis J. Klauseikis Naujienose aprašo, kaip atrodo Mykolo Biržiškos kambarys, keturiolikai metų praslinkus nuo profesoriaus mirties.

Name, pažymėtame 1120 ir 1122 numeriais Magnolijos gatvėje, kur su žmona gyveno prof. Mykolas Biržiška, tebegyvena jo dukterys Marija Žymantienė ir Ona Barauskienė.

Prof. Biržiškos darbo kambarys (jame kurį laiką profesorius ir miegodavęs) yra antrame aukšte. Jis tebelaikomas tokiam pat stovyje, kaip buvo 1962 m., tai yra, tada, kaip profesorius mirė. Kambaryje tie patys baldai, knygos, fotografijos, paveikslai ir rašymo priemonės.

Be prof. Mykolo raštų, čia yra ir jo dviejų brolių profesorių Vaclovo ir Viktoro raštų rankraščiai. Jie visi sudėti į storo kartono viršus, kai kurie jų net suskirstyti pagal temą ir turinį.

Vaclovo Biržiškos neatspausdinti

Broniaus Kazlo nauja knyga — The Baltic Nations

Išleista nauja knyga The Baltic Nations. Ją parašė prof. dr. Bronius Kaslas. Aprašomos Estija, Latvija, Lenkija, Lietuva ir Suomija.

Autorius patėikia didelės reikšmės turinčių deklaracinių faktų apie tarptautinę teisę, tautų bendradarbiavimą ir žmogaus bei piliečio teises.

Knyga suskirstyta taip:

1. Pagrindinės žinios apie Pabaltijo valstybes,
2. Pabaltijo tautų siekiai sudaryti sąjungą,
3. Pabaltijo valstybių — Lietuvos, Latvijos ir Estijos Santarvė (1934-1939),
5. Pabaltijo Santarvės politiškoji teisinė padėtis,
6. Antrasis pasaulinis karas ir Pabaltijo valstybės.

rankraščiai surinkti į keletą storų tomų. Bene žymiausias jo rankraštis — 1959 m. parašyta studija "Studentai iš Lietuvos užsienio universitetuose 15-17 amžiuje". Vaclovui mirus, jį baigė spaudai paruošti Mykolas.

Mykolas yra palikęs sąrašą savo straipsnių, kuriuos jis laikęs vertais išleisti atskira knyga. Jo žentas Stasys Žymantas, prieš savo mirtį, spėjęs tuos straipsnius atrinkti.

Viktoro atsiminimai, kurie savo metu buvo pradėti spausdinti Lietuvių kelyje ir neišvydo dienos šviesos ištiesai, nes tasai laikraštis sustojo, dabar taip pat jau yra sutvarkyti ir parengti spaudai.

Ne vienas, studijuojantis lituanistiką, yra kreipėsis į prof. Mykolo dukras ir gavęs prašomos vienokios ar kitokios medžiagos iš velionio raštinio palikimo.

Rašinio autorius baigdamas reiskia mintį, kad būtų gera, jei atsiras tų leidėjai tiems raštams išleisti, tai tada tas kultūrinis palikimas taptų visiems plačiau prieinamas.

Telpa daug informacijos apie Pabaltijo tautas, panaudota bibliografija ir vardynas.

Knygos autorius ne tik supažindina su kiekviena jo aprašoma valstybe, bet aprašo ir jų tarpusavio santykius, bei tarptautinę padėtį.

Prie kiekvienos progos, bet kam besidomint Pabaltijo reikalais, verta knygą rekomenduoti arba padovanoti. Knyga gražiai išleista, 219 psl., kaina \$12.00. Išleido Euramerica Press, 381 N. Main St., Pittston, Pa. 18640.

Romanas Rimonis, gimęs prieš 25 metus Bradford, Anglijoje, baigė ukraino O. Euriako baleto studiją ir dabar talkina savo būvusiam mokytojui. Jis vienas ar su grupe atlieka baleto programas vakaruose bei įvairių švenčių programose.

PARODOS BE LAUKIANT

Teodoras Slapšys

Apreiškimo parapijos mokyklos patalpose Brooklyne Ankstyvosios Lietuvių Ateivijos parodos parengimas eina prie pabaigos.

Ekspozicijai suvežti ir pradėti skirstyti į grupes. Jų yra virš 3000, neįskaitant knygų, o New Yorko organizacijos ir pavieniai asmenys, pasižadėję reprezentuoti vietinę veiklą, tik dalį tepristatė, nors laiko beliko nedaug. Paroda yra gausi ir, be didžiosios parodų salės, užims dar tris buvusios mokyklos klases.

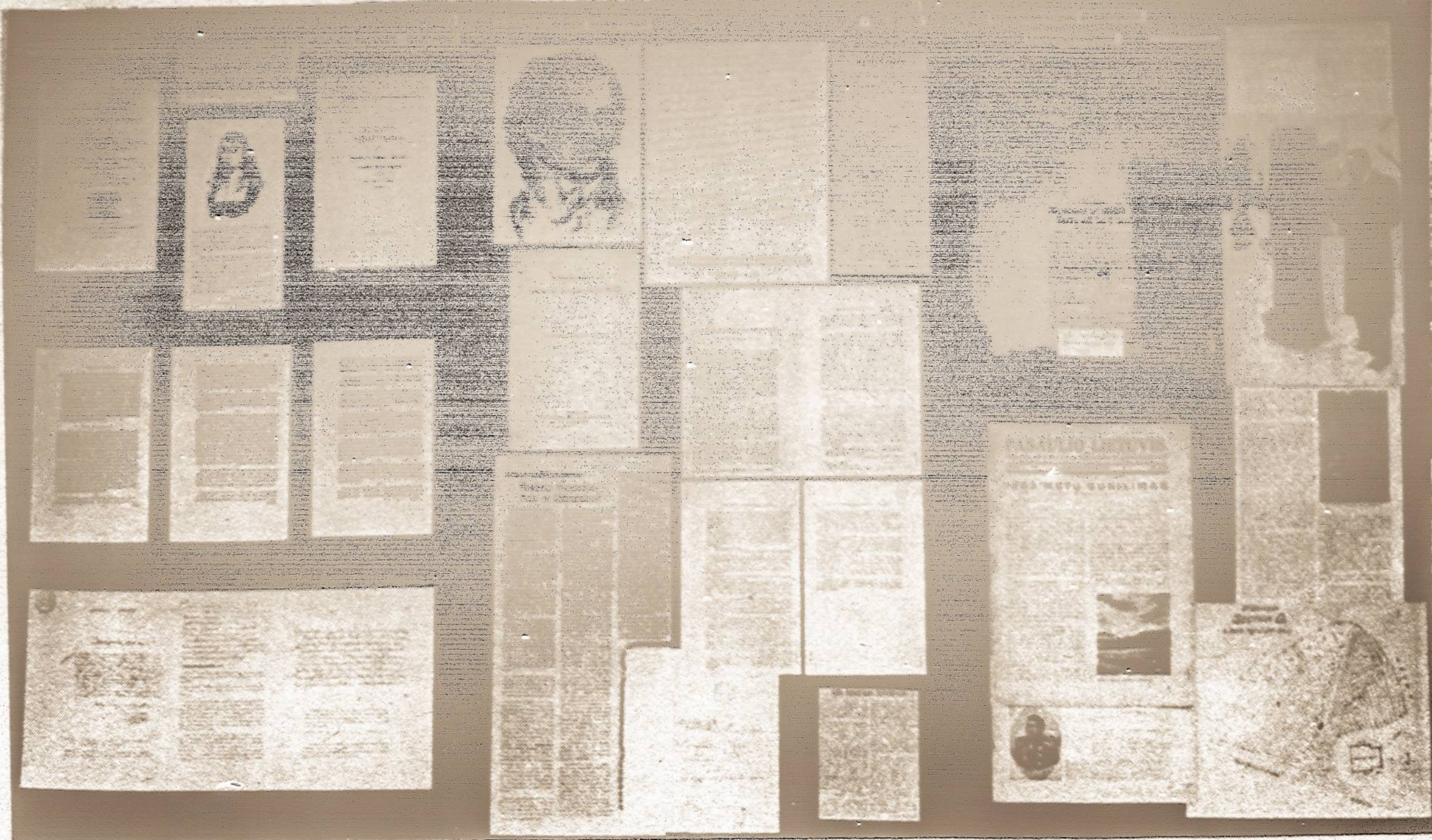
Dr. Jonas Lenktaitis su eile talkininkų kasdien praleidžia eilę valandų salėje, planuodamas kad paroda lankytojams būtų įspūdingesnė ir patrauklesnė. Užsakyta medžiaga, lentos, plastika, kartonas bus greit pristatytas. Po spalio 3 d. visos patalpos pereina parodos rengėjų žinion. Tada bus statomi stovai, dirbdinami specialūs stalai, dekoruojama salė — žodžiu, pradedės parodos apipavidalinimo darbas.

Paroda susidomėjimas yra didelis. Visa eilė organizacijų ir atskiri asmenys teiraujami ir siūlosi talkininkauti.

Paroda bus atidaryta spalio 24 d., sekmadienį, o uždaryta sekančiame sekmadienį, spalio 31 d. Abiem atvejais koncelebracinės pamaldos bus laikomos už senuosius lietuvius veikėjus.

Parodą atidarys Lietuvos Gen. Konsulas New Yorke Anicetas Simutis. Dr. Antanas Kučas, knygos "Lithuanians in America" autorius, apžvelgs senosios lietuvių ateivijos reikšmę ir įtaką lietuvių kultūrai. Vėliau seks parodos apžiūrėjimas su paaiškinimais. Su paroda susipažinus, žemojoje salėje bus kavutė su užkandžiais, kuriais jau rūpinasi eilė talkininkų.

Šioji paroda įvyko Chicagoje balandžio mėnesį ir praėjo ten dideliu pasisekimu, nors atėjusieji į parodą atidarymą neturėjo nei mažiausio supratimo, ką jie toje parodoje

Pirmieji lietuviai Amerikoje: dr. Aleksandras Carolius Curtius-Kursius ir gen. Tadas Kosciuszka. Dešinėje — pirmųjų lietuvių spauda 1863 m. sukikimo metu.

Viduryje matyti sukilelių atpažinimo ženklas — diržo sagtis su lenkų ereliu ir lietuvišku vyčiu ankstyvosios Lietuvių Ateivijos parodoje.

pamatys. Ten ji buvo globojama dienraščio Draugo vadovybės. Vienas šio dienraščio redaktorių yra Bronius Kviklys, talentingai rašantis vedamuosius lietuvių temomis ir veikalo "Mūsų Lietuva" autorius. Tame keturių tomų veikalė jis aprašo kiekvieną Lietuvos miestą, miestelį, bažnytkaimį ir iš ten kilusius asmenis, bet kada turėjusius reikšmės Lietuvai.

Būdamas įvairių lietuviškųjų kultūrinių vertybių rinkėju, tik atvykęs į Ameriką, jau prieš dvidešimt metų, jis susidomėjo senosios lietuvių ateivijos veiklos palikimu. Jam talkininkavo eilė artimų draugų ir bičiulių, kuriems taip pat rūpėjo, kad, laikui bėgant, senosios lietuvių ateivijos veiklos duomenys neišnyktų, nepalikę pėdsako. Todėl 80% visų vertingųjų parodos ekspozicijų yra Broniaus Kviklio nuosavybė. Nežiūrint jo kuklaus aukštaitiškojo būdo, jis sutiko atvykti ir dalyvauti parodos atidaryme.

Parodos kilnojimo po lietuviškąsias kolonijas iniciatorium yra jo

jaunų dienų draugas dr. Jonas Lenktaitis, kuris ne tik buvo aktyviu talkininku, renkant ekspozicijas, bet ir prikaltė pernai savo sėslų draugą Bronių praleisti atostogas, kartu važinėjant, lankant senąsias lietuvių ateivių kolonijas Pensylvanijoje ir kitose rytų Atlanto pakraščio vietovėse. Ten jie, kaip voverės, išlandė zakristijas, bažnyčių klebonijų palėpes, "viškas" ir kitus užkampius, beieškodami jau užmirštų, senai nereikalingų pirmųjų lietuvių ateivių pėdsakų. Suradę, kaip maži berniukai džiaugėsi savo "laimikiu".

Parodos pasisekimu ir idėjos puoselėjimu iš karto susidomėjo Apreiškimo par. klebonas kun. Pranas Raugalas, pats čia gimęs ir išsimokslinęs, puikiai kalbąs lietuviškai, lietuviškųjų parengimų pritarėjas. Iš jo entuziazmo naujieji ateiviai gali tik pasimokyti.

Parodos globėjai: kun. Pranas Raugalas; kun. Juozas Dambrauskas, MIC, Marijonų provincijolas; prelatas Juozas Karalius, Shenandoah, Pa.; dienraščio Draugas administratorius, kun. Petras Činikas, MIC, ypač daug prisidėjęs, kad šioji paroda Chicago burmistro būtų specialiai atžymėta. Jie visi pasižadėjo atvykti į parodos atidarymą.

Prof. Antano Salio, 1972 m. mirusio kalbininko "Raštus", kuriuos Chicagoje redaguoja prof. dr. Petras Jonikas, Romoje išleis Lietuvių Katalikų Mokslo Akademija. Viso bus keturi tomai. Pirmasis tomas yra skirtas bendrinei lietuvių kalbai, antrasis — tikriniam vardams su norminėmis Lietuvos vietovardžių formomis, trečiasis — straipsniams įvairiais kalbiniais klausimais, ketvirtasis — lietuvių kalbos tarmėms. Kiekvienas tomas turės maždaug po 600 puslapių, kainuos po \$20. Pirmasis tomas jau baigiamas spausdinti. Jo kaina tiems, kurie jį užsisakys iki š. m. lapkričio 1 d., tik \$10. Užsakymus siųsti L. K. Mokslo Akademijai, Piazza della Pilotta 4, 00187 Roma, Italy. Užsakyme prašoma pažymėti, ar prenumeruojamas tik pirmasis tomas, ar visi "Raštų" tomai.

KNYGOS RECENZIJOS TIESA SVETIMIEMS

Šiuo metu Izraelyje gyvenęs tarybinis rašytojas Efraim Sevela parašė, o Amerikoje Doubleday išleido, trumpą romaną, jaudinančiai pavaizduodamas šiandieninį gyvenimą Tarybų Sąjungoje.

Gyvu, lanksčiu žodžiu jis pasakoja šios dienos tarybinio lietuvių poeto gyvenimą, poeto kuris žinomas ne tik Tarybų Sąjungoje, bet ir šiapus geležinės uždangos. Naudodamasis sugrįžimu praeitim, savim diskurtavimu rekolekciniais momentais, jausdamas istorinius momentus, rašytojas veda romano herojų kelionę iš Maskvos į Vilnių.

Dideliu sugebėjimu informuojama apie kasdienį eilinio sovietinio gyventojų kovą su įvairiais visuomeninių įstaigų, ir kitokiais trūkumais šioj kietai valdomoj biurokratinėj sistemoj. Paprasto žmogelio apsigyvimas ir beviltiškumas pastatymas prieš viešai savo jėgą ir įtaką demonstruojančius "didžiuosius", ypatingai jei jie uniformoje įsakinėja nei kiek nesiryždami padėti.

Neatsižvelgiant, kad rašytojas aiškiai išsiduoda nemėgstant esamojo režimo ir gyvenimo būdo gyventojams primesto jėga, rašytojas stebina simpatija lietuvių tėvynei, pasiilgimu jos gamtovaizdžio ir jos žmonių. Nors žydas, rašytojas nieko nesmerkia dėl buvusių žiaurumų prieš jo tautą, išskyrus, labai jau kraštutinius dešiniuosius ar kairiuosius.

Pasakojimas yra besikaitaliojantis paskanintas aistringais ir erotiškais vaizdais, žiaurumu ar švelnumu. Išties, tačiau, pagrindinė tema lieka draskantis vidinis išgyvenimas tarybinio poeto-žmogaus apdovanoto talentu, garbe, gražia išvaizda ir pozicija, žmogaus, kuriam taip pasisekė toj visuomenėj, bet kurį tebekankina sąžinė ir nuoširdus ne-politinis žmoniškumas.

Romanas yra pamokanti, pramoginė, bet kartu, problematinė knyga, lengvai skaitoma, pilna siurprizų, sugebanti skaitytoją priištinti nuo pirmo iki paskutinio žodžio.

Cerberus

SHENANDOAH, PA. Iš lietuvių savitarpio nesutarimų. "Ginklai," kuriais tarp savęs kariuodavo klebono šalininkai su komitetininkais.

Vienybė, 1976 m. spalio 1 d.

VIENYBĖ

90th Anniversary Year—1886-1976—90-ieji Sukaktuviniai Metai

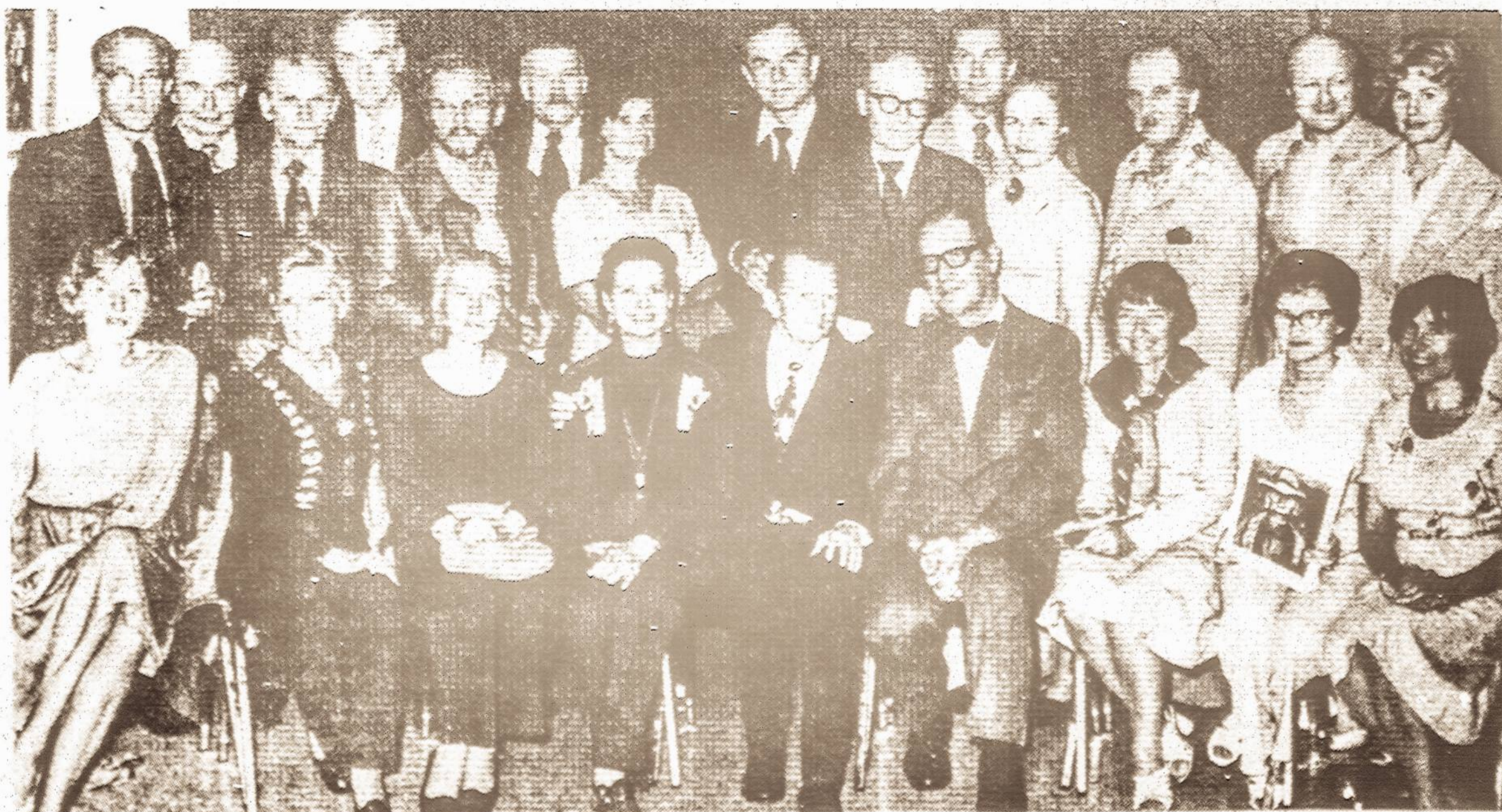
New Yorko ALT-os skyrius savo narių ir lietuviškų organizacijų atstovų susirinkimą kviečia spalio 8 d., penktadienį, Kultūros židinyje. Siame susirinkime bus renkama ALTos valdyba. Ji per ateinančius metus vadovaus newyorkiečių lietuvių politinei veiklai.

Vytauto Daugirdo vadovaujamas New Yorko vyrų choras "Perkūnas" spalio 16 d. išvyksta koncertuoti į Waterbury, kur vietos LB apylinkė rengia bendruomeninį vakarą.

Dailininkų Kasiulių parodą, rugsėjo 18-19 d. vykusią Kultūros židinyje, aplankė daug newyorkiečių. Apie dailininkus kalbėjo dail. Česlovas Janušas. Vyt. Kasiulio buvo išstatyta viso 38 kūrinių, kurių tarpe buvo aliejiniai darbai, pastelės ir tempera. Br. Kasiulienės buvo 25 darbai — vienas aliejinis, kiti — tempera. Lankytojai nupirkė dešimt paveikslų.

Antanas ir Bronė Reventai, kurie Brooklyne bei Woodhavene išgyveno apie 25 metus ir per laiką gyvai reikėsi lietuvių veikloje, spalio pradžioje persikelia į St. Petersburg, Fla. Rugsėjo 18 d. Kultūros židinyje New Yorko organizacijų vardu jiems buvo suruoštas atsišveikinimas. Kalbėjo J. Klivečka, Vyt. Radziyanas, dr. Aldona Šlepeytė-Janačienė, Ignas Gasiliūnas, Petras Minkūnas, A. Vakselis ir kt. Kalboms vadovavo Paulius Jurkus. Reventams buvo įteikta dovanų ir gražus adresas, kurį pasirašė visi vakaro dalyviai. A. Reventas ypač yra pasidarbavęs, organizuojant Lietuvių Bendruomenę ir vadovaujant I-jai apylinkei. Šiuo metu tos apylinkės pirmininku yra Vyt. Radziyanas.

Prof. Simas Sužiedėlis spalio 10 d. skaitys paskaitą Kultūros židinyje įvyksiančiame šv. Pranciškaus 750 metų sukakties minėjime. Paskaitos tema: "Šv. Pranciškus ir Lietuva". Taip pat bus ir koncertinė dalis.

Dail. Kasiulių parodos atidaryme Kultūros Židinyje, Brooklyne. Dail. V. Kasiulis sėdi viduryje prie

Lietuvos Gen. Konsulo New Yorke A. Simučio. Br. Kasiulienė, 3-oji iš kairės, prie dail. A. Mcker.

Jie moko Maironio vardo mokykloje

Rugsėjo 11 d., šeštadienį, New Yorko lituanistinė Maironio vardo mokykla pradėjo savo naujuosius mokslo metus. Nauja mokyklos vedėja yra Gintarė Ivaškienė. Šiais metais pasikeitė ir mokyklos mokytojų sąstatas.

Pagelbinę klasę moks Rita Oniūnienė. Jos padėjėjos Rasa Bobelytė ir Danutė Norvilaitė. Vaikų darželio mokytoja yra Marytė Budraitienė. Jos padėjėja Dalia Vaičekauskaitė.

Pirmo skyriaus mokytoja — Elena Ruzgienė, antro skyriaus — Marytė Matulaitytė, trečio — Felicija Jasaitienė, ketvirto — Valentina Ūselienė, penkto — Jūratė Nemickienė, šešto — Aldona Marijošienė, septinto — Mara Vygantienė, aštunto — Paulius Jurkus.

Tikybą vyresniom klasėm dėstys Tėv. Paulius Baltakis, OFM, žemesniom klasėm — sesuo Urbana. Geografiją dėstys Elvyra Ošlapienė, istoriją — Gintarė Ivaškienė. Tautinių šokių moks: vyresniuosius Jurgis Oniūnas, jaunesniuosius — Rita Oniūnienė, dainavimo mokytoja — Nijolė Ulėnienė.

Pagelbiniai mokytojai yra šie: Rasa Milukaitė žemesniems skyriams, Audronė Bartienė aukštesniems skyriams. Taip pat padės ir tėvų komiteto narys Gintas Žemaitis. Pagelbiniai mokytojai reikalingi tuo atveju, jei kartais neatvyksta skyriaus ar kokio dalyko mokytojas. Kad nepasidarytų mokiniams laisva pamoka, ateina pagelbiniai mokytojai.

RYŠIAI SU DIRBANČIAISIAIS INFORMACIJOJE

Įvairių kolonijų lietuviai maloniai prašomi pranešti Amerikos Lietuvių Tarybos centrui, 2606 W. 63 St., Chicago, Ill. 60629, Tel. (312) 778-6900 vardus pavardes ir adresus tų lietuvių kilmės žmonių, kurie dirba amerikiečių televizijos ar radio stotyse, laikraščių redakcijose ar spaudos agentūrose. Glaudesni su jais lietuviškam reikalui gali gerai pasitarnauti.

LAIŠKAS SKAITYTOJAMS

MIELI LIETUVIAI,

Istorikas Juozas Jakštas, apžvelgdamas Amerikos lietuvių laikraščius, pareiškė, kad istorikas apie Vienybę privalėtų rašyti plačiausiai ir pirmiausiai, nes tai seniausias lietuvių laikraštis pasaulyje, išsilaikęs gyvenimo audrose iki mūsų dienų, kurio redaktorais per 90 metų buvo įžymūs žmonės, kovotojai už lietuviybę.

Žymus proistorijos žinovas, profesorius Jonas Puzinas, Karyje 1966 metais rašė: "Keturi iškiliol tebegyvi Amerikos lietuvių laikraščiai su pasididžiavimu žvelgia į nueitą ilgą gyvenimo kelią. Vyriausia iš visų Wienbe Lietuwniku, dabartinės Vienybės pradininkė, šįmet vasario 10 atšventė net 80 metų sukaktį."

Tokio laikraščio sukaktį (dabar jau 90-ąją), mimint tinkamiausia būtų parašyti ir išleisti plačią istorijos knygą, bet šiu dienų Amerikos lietuvių gyvenimo sąlygose tai be galo sunku padaryti. Todėl Vienybės leidėjai ir redaktoriai šiuo momentu pasitenkina suruošti iškilmingą banketą lapkričio 27 d., Biltmore Viešbutyje New Yorke ir prieš šiu metų pabaigą išleisti jubiliejinę Vienybės laidą.

Šiuo viešu laišku kreipiamės į visus sąmoningus Amerikos lietuvius suprantančius laikraščio gyvybinę svarbą mūsų tautiniame gyvenime šiame krašte, padėti Vienybės 90 metų sukakčiai paminti.

Kviečiame į banketą atvykti asmeniškai, bet jei negalite, tai kviečiame maloniai būti su mumis širdim ir dvasia, prisijusdami auką. Aukos eitų į fondą, kuri norime sukelti Vienybei toliau leisti, kad laikraštis sulauktų ŠIMTAMETINĖS SUKAKTIES!

Reiškiame pagarbą,

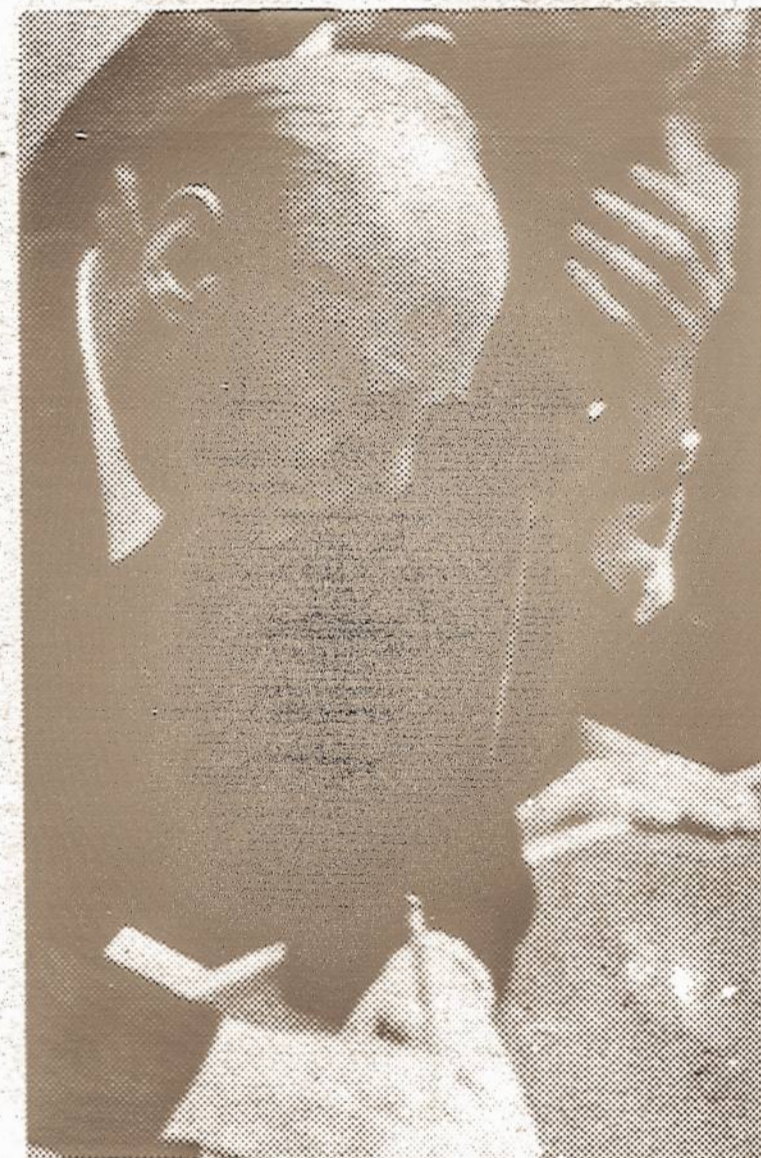
Vienybės leidėjai Valerija Tyšliaviene
ir sūnus Juozas Natangas Tyšliava
Vienybės redakcija ir bendradarbiai

Trumpai iš visur

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS SUVAŽIAVIMAS LAPKR. 13

Amerikos Lietuvių Tarybos 36-asis suvažiavimas įvyks š. m. lapkričio 13 d., šeštadienį, Sheraton Tower viešbutyje, 9333 South Cicero Avenue, Oak Lawn, Illinois 60450. Visi ALT nariai, skyrių ir organizacijų atstovai bei lietuvių visuomenė kviečiami dalyvauti.

Sol. Aldona Stempuzienė-Švedienė koncertuos Philadelphijoje spalio 2 d. vietos ALT Sąjungos parengime. Programoje taip pat dalyvaus ir smuikininkė Brigita Pumpolytė. Joms akompanuos Brigitos mokslo draugė, pianistė Norma Meyer.

Vytautas Zenkevičius, Lietuvos TSR užsienio reik. min. pavaduotojas, atvyko ir dalyvauja Jungtinių Tautų Asamblėjos posėdžiuose.

20 LIETUVOS SVEČIŲ SUTINKAMI SPALIO 25 D.

Su pereitoje Vienybės laidoje paminėtaisiais, amerikiečių pasikviestaisiais Ameriką lankyti Lietuvos svečiais bus proga ir brooklyniečiams susitikti. Susitikimas įvyks spalio Oct. 25 d. 6 v. v. Vytauto Belecko Winter Garden salėje, 1883 Madison St., Ridgewood, N. Y.

Svečių tarpe dalyvaus: Lietuvos operos solistė G. Apanavičiūtė, dainininkai V. Kuprys, E. Kuodis, J. Girijotas, birbynininkas J. Babauskas, kanklininkė E. Poškutė. Vakarienei vietas užsisakyti skambinkite telefonu EVergreen 2-6440.

Vienybė, 1976 m. rugsėjo 17 d.

Lietuvė — Vėžio ligų tyrimų centre

Prancūzijos mieste Lione, tarptautiniame vėžio tyrinėjimų centre, aplinkos kancerogenų skyriaus vedėja dirba medicinos mokslų daktarė Laima Griciūtė iš Vilniaus.

Ji yra neseniai mirusio žurnalisto ir rašytojo Augustino Griciaus dukra. Jos brolis Jonas yra žymus Lietuvos filminkas.

Štai ką veikia tasai vėžio ligų tyrimo centras. Tą centrą, kuris įkurtas Pasaulinės sveikatos apsaugos organizacijos nutarimu, finansuoja dešimt šalių. Jos moksliniam darbui ten siunčia ir savo specialistus. Drauge su prancūzų, belgų, italų, japonų, anglų, amerikiečių mokslininkais ten dirba ir tarybiniai onkologai.

Tą centrą, kuris įkurtas Pasaulinės sveikatos apsaugos organizacijos nutarimu, finansuoja dešimt šalių. Jos moksliniam darbui ten siunčia ir savo specialistus. Drauge su prancūzų, belgų, italų, japonų, anglų, amerikiečių mokslininkais ten dirba ir tarybiniai onkologai.

Tyrinėjama aplinkos faktorius, kurie gali būti įtarimai kaip vėžio sukėlėjai. Nors apie šią ligą šiaandien žinoma jau gana daug, tačiau pilnutinio jos patogenezės vaizdo dar neturima. Vėžys tikriausiai yra multifikatorinis reiškinys. Vienas iš šią ligą apsprendžiančių faktorių kaip tik ir yra žmogaus aplinkoje esančios kancerogeninės medžiagos. Pagal to centro hipotezę, aštuoniasdešimčiai procentų visų vėžinių susirgimų lemiamą įtaką turi kaip tik aplinkos faktoriai.

Jau seniai epidemiologai yra nustatę idomų reiškinį: kiekvieno organo vėžys turi "išsirinęs" sau

mėgstamiausią geografinę zoną. Pavyzdžiui, skrandžio vėžys labai paplitęs Europos valstybėse, Japonijoje, retai tesutinkamas kitose Azijos šalyse. Japonijoje gi žymiai rečiau, negu kitur, pasitaiko krūties vėžys. Stemplės vėžys yra "pasirinkęs" Kaspijos pakrantes Irane, o kepenų — drėgnas Afrikos žemumas.

Tai rodo, kad ligos kaltininkų reikia ieškoti konkrečioje aplinkoje: maiste, ore, dirvoje. Didelės tyrimų centro ekspedicijos, dirbančios Irane, Rytų Azijoje, Vakarų Afrikoje, kaip tik ir eina kancerogenų pėdsakais. Jau nustatyta, kad kai kurių kancerogeninių medžiagų paplitimo geografinė labai tiksliai atitinka vėžio paplitimo geografinę. Tačiau, prieš paskelbiant "kaltinamąjį aktą", reikia gerai įsitikinti, ar tikrai tos tyrimų centro atrastos kancerogeninės medžiagos sukelia vėžį.

Atsakymus į šiuos klausimus, gal būt, padės surasti pačios daktarės L. Griciūtės eksperimentas, kurį ji pradėjo Lione, pasikvietusi pagalbon Maskvos, Berlyno, Sofijos onkologinių laboratorijų bendradarbius. Eksperimentiniams gyvuliukams labai mažomis dozėmis, bet sistemingai, ilgą laiką, bus duodama įvairi kancerogeninė medžiaga. Tokių eksperimentų dar niekas nedarė.

Išvai Mizarienei, New Yorko pažangiųjų veikėjų ir Laisvės laikraščio darbuotojai, jos 70 metų amžiaus proga, Vilniuje suteiktas nusipelnusios kultūros veikėjos vardas. Atžymėjimas įteiktas, sukaktuvininkei besilankant su ekskursija Lietuvoje.

Galvojant apie senosios ateivijos veiklą, kurios darbų paroda garsinama žemiau... Tai lyg puslapis iš tos veiklos parodos — Amerikos lietuvių veikėja Bronė Spūdienė, lankydama Kapsuke-Marijampolėje, padeda gėlių prie rašytojos Žemaitės kapo. Kaip žinia, Žemaitė savo laiku yra lankiusi Amerikoje, dalyvausianti jos lietuvių veikloje, rašiusi jų spaudoje.

SENOSIOS LIETUVIŲ ATEIVIJOS AMERIKOJ NUVEIKTŲ DARBŲ APŽVALGINĖ

PARODA

ĮVYKS 1976 SPALIO 24-31 DIENOMIS

APREIŠKIMO PARAPIJOS MOKYKLOS PATALPOSE, BROOKLYNE,

kur bus išstatyta virš 3000 kruopščiai surinktų atitinkamai suskirstytų bei sugrupuotų eksponatų, negalincijų sutilpti didžiojoje parapijos salėj.

Visi kviečiami gausiai dalyvauti atidaryme ir savo atsilankymu pagerbti lietuvių ūkininkų sūnus ir dukteris ateivius, atsidadurusius svetimose sąlygose; daugumoje beraščius, nemokėjusius nei kalbos nei amato.

Jų reikšmingas įnašas lietuviybės išlaikymui per trumpą laiką virto milžiniška jėga ir akstinu, siekiant Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo.

PROGRAMA:

- 11 valandą bus koncelebracinės pamaldos
- Po pamaldų Lietuvos gen. konsulas Anicetas Simutis atidarys parodą
- Dr. Antanas Kučas padarys trumpą apžvalgą apie ankstyvąją lietuvių ateiviją
- Parodos apžiūrėjimas, užkandžiai ir kava apatinėj salėj

PARODOS GLOBĖJAI:

Kun. Pranas Raugas, Apreiškimo parapijos klebonas
Kun. Juozas Dambrauskas, MIC, Marijonų provincijolas
Prelatas Juozas Karalius, Shenandoah, Pa.
Kun. Petras Činikas, dienraščio "Draugas" administratorius

LANKYMO VALANDOS:

Sekmadieniais — po pamaldų ligi 6 val. vak.
Darbo dienomis — nuo 4 ligi 7 val. vak.
Šeštadienį — nuo 12 ligi 6 val. vak.

Rengėjai

Australijoje lietuviai rūpinasi savo ateitimi

P. Sungaila Melburn, Australijoje, Lietuvių Namuose suorganizavo paskaitų ciklą apie lietuvių bendruomenės išlikimą Australijoje. Liepos 31 d. jas skaitė lietuviai, rugpiūčio 1 d. — Melburno universiteto profesoriai.

Lietuviams atstovavo p. Žilinskienė, Lydija Pocienė iš Adelaide ir Petras Sungaila. Pirmoji paskaitininkė nagrinėjo lietuvių imigracijos pradžią prieš 26 metus, kai į Australiją atvyko apie 10,000 lietuvių. Jie paliko ryškius pėdsakus savo organizacijomis, sambūriais, lietuviškais leidiniais ir meno kūriniais.

L. Pocienė pateikė statistinių duomenų apie imigrantinių grupių likimą įvairiuose kraštuose, jų nutautimą, asimiliavimąsi. Neužmiršdama ir tautinio išsilaikymo pavyzdžių.

P. Sungaila kalbėjo apie lietuvių bendruomenės jungtį, kurią sudaro tautinis patriotizmas, papročiai, kultūrinės apraiškos. Jis taip pat pabrėžė didelį mokyklų, tautinių šokių grupių, organizacijų ir paskirų tautiečių įnašą tautiniam išlikimui.

Didelės įtakos turėjo darbiečių premjero G. Whitlam padarytas Pabaltijo pripažinimas Sovietų Sąjungai. Prieš jį kovojant, buvo užmegzti ryšiai su Australijos politikais, sustiprinta lietuvių vienybė.

VIENYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

was established in 1886 by Juozas J. Paukstys in Plymouth, Pa. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Vienybė is published bi-weekly by Valerie Tysliava and Joseph N. Tysliava. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor Valerie Tysliava; Assistant Ann Wai-vada; Business Manager and Photo Editor Joseph N. Tysliava; Senior Editor Vytautas Širvydas. Contributing Editors: Demie Jonaitis, Juozas Kreivenas, Edvardas Sulaitis, Vytautas Zalatorius.

Subscription rates: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved. Editorial and Administrative Offices at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone: APplegate 7-7257.

mes

Vytautas Širvydas

Niekad negalvodami, kad tai yra degantis reikalas, Amerikos lietuviai vistiek nuo pradžios ateivybės 1868 metais savo laikraščiams nuolat pagelbėdavo, kiek tik tuo metu suprasdavo jų vertę. Pirmąjį Amerikos lietuvių laikraštį Lietuviską Gazieta 1879 metais prenumeravo 132 skaitytojai, kuomet Lietuvos lietuviai Tilžėje pradėta savo Aušrai tesukvietė vos 65! Šiuo metu mūsų savaitraščiai, rodos, svyruoja tarp dviejų ir penkių tūkstančių skaitytojų, kas nėra per daug, žinant, kad 1970 m. gyventojų surašymas tarp 330 tūkstančių Amerikos lietuvių rado 76 tūkstančius Lietuvoje gimusių, kurie, aišku, moka lietuviškai skaityti.

★ ★ ★

Tiesa, mūsų spaudos kapinyne daugiau kryžių, negu tuščių vietų. Bet štai Vienybė jau sulaukė 90 metų ir žingsniuoja į 91-uosius. Kiti laikraščiai dar buvo stiproki, kai jie minėjo savo 60 ir 50 metų sukaktis. Bet, kaip žirgų lenktynėse, jau daroma lažybos, kuris mūsų laikraščių išgyvens dešimties metų ribą, kurią aną dieną Kario žurnalo bičiuliai nustatė savo leidiniui gyventi, atsižvelgiant į nuolat mažėjantį skaitytojų skaičių ir leidimo galimybes.

★ ★ ★

Be abejo, kuo pilnesnį aruodą Vienybės bičiuliai supils prieš jos 90 metų sukaktuvinį banketą New Yorke lapkričio 27 d., tuo stipresnė bus viltis, kad šis seniausias, ne tik Amerikos, bet ir viso pasaulio lietuvių laikraštis tvirtai sulauks šimto metų! Čia visų Amerikos lietuvių garbės reikalas!

"Kas kita yra petingas, o kas kita išmintingas," — sakė mūsų Dionizas Poška (1757-1830). Nors mus visus kloja laiko dulkės, bet tas nereikia, kad dulkėmis turime ir gyventi. Poetas Juozas Tysliava, kuris įstatė Vienybę į dabartines jos vėžes, gražiu sakiniu pareiškė visų vienybiečių per 90 metų nešiotą savybę: "Sieloje dulkių nešiot nemoku!" Aukos, kurios suplauks Vienybės 90 metų sukaktuviniam bankietui, parodys, kiek daug dar yra Amerikoje lietuvių, kurie dulkių sielose nešioti nemoka.

★ ★ ★

Vienas nepilnai apgalvotas sakiny prezidento Fordo debatuose su Carteriu sukėlė nemažą audrą. Jis pareiškė: "There is no Soviet domination of Eastern Europe and there never will be under a Ford administration".

Iš paviršiaus šis istorinės tiesos pareiškimas daugeliui sudarė išpūdį, būk prezidentas Ford, po kelionės Lenkijoje ir kituose rytų Europos kraštuose, buvęs "išplautas", nes "visi" juk žino, kad Maskva rytų Europą "dominuoja", reiškia, ponauja, vyrauja, ar, pagal lotynų kalbą, viešpatauja.

★ ★ ★

Savo tautos istoriją žinantys lietuviai čia tegul prisimena, kad savo laiku rusų biurokratai ir žandarai Lietuvoje viešpatavo, per 40 metų uždrausdami lietuviams spaudą. Lietuviai tačiau nesidavė būti dominuojami, ir didrusiai buvo priversti uodegas nuleisti.

Iš paviršiaus atrodo, kad, Maskva rytų Europoje dominuoja, bet jos dominavimo nenori nė viena šios didelės Europos pusės tauta, pradedant baltiečiais, baigiant jugoslavais ir graikais, pridedant Kaukazą ir Sovietijos viduriniąją Aziją, nekalbant apie 40 milijonų ukrainų.

Nepriklausomos Lietuvos pasiuntinys Washingtone Povilas Žadeikis anuomet pareiškė: "Kai Maskva sugriš gyventi su Lietuva pagal 1920 metų taikos sutartį, lietuviai, gali būti, bus draugai".

★ ★ ★

Prezidentas Ford prisipažino, ne visai tiksliai savo tikrąją mintį pareiškęs. Todėl į Baltuosius Rūmus sukvietė amerikiečių etnines grupes ir joms įteikė 30-ties jo pareiškimų praeityje apie Rytų Europą sąrašą. Amerikos lietuviams atstovauti kažkaip pakliuvęs Bendruomenės Algimantas Gečys, po pasikaibėjimo, per televiziją pareiškė: "Dalykas baigtas". Daugeliui "dalykus" giliau suprantančių Amerikos lietuvių, atrodo, kad prezidentas "dalyko" nė nekėlė.

MINĖDAMI VIENYBĖS 90 M. SUKAKTĮ, PAMINIME LIETUVIŲ TAUTOS ATGIMIMĄ

Minėdama 200 metų sukaktį, Amerika iškelia visus reikšmingus ir netaip jau reikšmingus istorinius įvykius.

Iškeliami ir tautinių grupių, dabar vadinami etniniai įnašai į Amerikos klestėjimą.

Jungtinės Valstijos labai apgailli, kad jų istorija tėra tik 200 metų, kuo lietuviai daug pranašesni. Lietuviai savo istoriją pradeda nuo viduramžių.

Lietuvių imigracijos į JAV tikroji išsamiausia istorija — iki šiam laikui tėra Vienybė. Šiomet išleidžiama Susivienijimo Lietuvių Amerikoje Istorija tėra dalinė Amerikos lietuvių istorija. Ji labiau SLA istorija.

Pažvelgę į Vienybės 90 metų kompleksus, randame pilniausią Amerikos lietuvių veiklos praeities veidrodį.

To veidrodžio Vienybės 90 metų sukaktį paminėsime 1976 m. lapkričio 27 d. New Yorke viešbuty Biltmore nuo 6 v. v.

Per 90 metų Vienybės puslapiuose atsispindėjo Amerikoje virš 100 metų jau išikūrusių ir susiorganizuosusių lietuvių veikla.

Vienybėje atsispindi ir Lietuvos tautinio atbudimo laikų inteligentijos troškimai ir planai Lietuvos ateičiai.

Vienybėje tie troškimai ryškiau iškeliami, nes Vienybėje jie tilpdavo ir dabar tebetelpa — necenzūruojami.

Per tuos 90 metų Vienybė mūsų tautai išėivijoję vadovavo, jos bėn-

dradarbiai — tautos gavintojai nustatė ir gaires.

Vienybė buvo pirmoji net pačios lietuvių spaudos technikoje. Vienybė pirmoji išigijo linotipą dar 1907 metais, kada vėliau įsisteigė laikraščiai dar rankomis surenkamomis raidėmis savo laikraščius spausdino. Atsiradus dar tobulesniam spausdinimo būdai — foto-offsetui, Vienybė pirmoji ir juo pradėjo naudotis. Vienybė foto-offsetu laikraštį spausdina jau nuo 1956 metų. Kai Vienybė pradėjo laikraštį offsetu spausdinti, foto-offseto mašinų gamintojai New Yorke didžiųjų gatvių krautuvių languose buvo išstatę Vienybės puslapius kaip naujenybę. Šiandien praėjo jau 20 metų, o JAV offsetu tespausdinami 4 lietuvių laikraščiai, kiti 5 gaminami Vienybėje.

Minėdama savo 90 m. sukaktį, Vienybė pagerbia ir savo veteranus, kurių tarpe yra ir Vienybės amžiaus ir pačių seniausių, skaitančių lietuviškai. Vienybė į juos ir kreipiasi. Veteranai, apie Vienybės amžiaus, prisiųskite savo nuotraukų ir biografijų, praneškite ir kiek metų skaitote Vienybę. Visa ta medžiaga papuošime Vienybės sukaktuvinį leidinį. Vienybę redaguoja ir veteranų vaikai, jau šiame krašte gimę ir auge, jiems pagelbsti ir trečiosios kartos veteranų vaikai.

Ar daug laikraščių sulauks 90 metų?

JONAS VALAITIS
Vienybės Redaktorius

TRUMPOS ATMINTIES ŽMONĖS

Vytautas Alantas-Jakševičius, gyvenęs Detroit, Mich., būdamas Chicagoje, spaudos žmonių susirinkime skaitė paskaitą, tema "Mūsų spaudos problemos". Jis nurodė, kad lietuviams spauda yra sentimentalai ideali. Spauda iš lietuvių buvo rusų caro atimta pusę šimtmečio. Kol lietuviai Lietuvoje lietuvių spaudą atgavo, daug žmonių nukentėjo, neteko ir daug turto.

Alantas yra parašęs eilę veikalų. Nuo 1930 m. iki 1939 m. Lietuvoje buvo Eltos žinių agentūros direktorium, o nuo 1934 iki 1939 m., tautininkams Lietuvą valdant, buvo valdžios dienraščio Lietuvos Aidas vyriausiuoju redaktorium. Tuo metu laikraščio korespondentu Lietuvoje ir Paryžiuje buvo poetas Juozas Tysliava, kuris, atvykęs į Ameriką, redagavo ir vėliau leido Vienybę.

Alantas 1936 m. lankėsi Amerikoje. Kaip tautininkų organo redaktorių, kitų pažiūrų laikraščiai jį boikotavo. Vienybės Tysliavos jį gražiai priėmė į savąją spaudą.

Atsidūrę tremtyje, Alantai kreipėsi į Vienybės leidėjus ir redaktorių Juozą ir Valeriją Tysliavas, prašydami pagalbos, kurios jie susilaukė ne vien Europoje gyvendami, bet gavo afidavitą atvykti į Ameriką. Ir čia buvo Vienybės atviriausia širdimi priimti.

Alantas su Juozu Tysliava vienamečiai, abu gimę 1902-aisiais, taigi ir amžiaus draugystė juos rišo.

Chicagoje paskaitoje Alantas prisiminė ir išvardijo visus Amerikoje

ir Kanadoje leidžiamus lietuvių laikraščius, išskyrus — Vienybę, Tėvynę ir Sandarą. Visi trys yra senosios lietuvių ateivijos leidžiami, jos įsteigti ir palaikomi. Vienybė, be to, leidžiama ir redaguojama jau čia gimusių.

Brooklyne Alantas teranda tik vieną pranciškonų Darbininką . . . kur skaitė paskaitą, Chicagoje — nerado nei Sandaros . . .

Alantas yra Susivienijimo Lietuvių Amerikoje narys. Dalyvaudamas SLA Seimuose, menkai orientuodamasis apie SLA veiklą, glausdavosi prie vienybiečių, ieškodamas patarimų, užtarimo, kai ne vietoje ir ne laiku naiviais klausimais pasimesdavo ir susikompromitavo.

Dabar, kai Vienybė mini savo 90-ąją sukaktį ir kai toje pačioje Chicagoje liepos mėn. Susivienijimas paminėjo savo veiklos taip pat 90 m. sukaktį ir kai visa spauda paminėjo ilgamečio Sandaros redaktoriaus Miko Vaidylos mirtį, Lietuvos žurnalistų S-gos Amerikoje atsteigėjas, iš rašto skaitydamas, išminėjo visus ir visose kolonijose lietuvių leidžiamuosius laikraščius, bet nepaminėjo senosios lietuvių ateivijos laikraščių, kurie ne vien jam, bet daugeliui iš 20,000 kitų iš Lietuvos pasitraukusių lietuvių ieškojo ir surado senųjų Amerikos lietuvių šeimose prieglaudą, paramą ir visokeriopą pagalbą. Tada tie laikraščiai buvo labai gerai Alantui žinomi . . .

Kokia trumpa žmogaus atmintis!

Vienybė, 1976 m. spalio 29 d.

IŠ TARPTAUTINIO KONKURSO SU PIRMAJA PREMIJA

Iš Tarptautinio muzikos konkurso Italijoje, Vercelio mieste su pirmąja premija grįžo Lietuvos Valstybinio akademinio operos ir baleto teatro solistė, Visasąjunginio M. Glinkos konkurso laureatė Aušra Stasiūnaitė.

Vercelio — nedidelis, jaukus miestas Šiaurės Italijoje, Pjemont apylinkėse, netoli garsiojo Milano. Jis labai populiarus ir pagarsėjęs pasaulyje muzikos mėgėjų tarpe kasmet rudenėjant ruošiamais tarptautiniais Giovanni Battista Viotti muzikos konkursais. Šie konkursai pavadinti įžymaus italų XVIII—XIX a. muziko, kompozitoriaus ir pedagogo, stambiausiojo savo meto Vakarų Europos smuikininko Giovanni Battista Viotti.

Šiemet festivalis vyko 27 kartą. Tai didelė ir turininga muzikos šventė. Jos metu vyko vokalistų, pianistų, fleitistų, kompozitorių konkursai, ruošiami koncertai.

Italai, dideli muzikos mėgėjai, labai entuziastingai domėjosi festivaliu, gausiai dalyvavo visuose renginiuose. Šie konkursai tarsi suteikia kelialapį į didžiąją pasaulinę sceną. Garsieji Milano "La Scalos" solistai Renata Skoto, Mirela Freni, Carlo Bergonci šiame konkurse buvo "atrstai".

Šiemet vokalistų konkurse dalyvavo 40 dainininkų iš 35 šalių — JAV, Japonijos, Lenkijos, Bulgarijos, V. Vokietijos, Alžyro ir kitų. Vertinimo komisijai vadovavo buvusi New Yorko Metropolitan Operos solistė Carlina Fegrero. Konkurso vertinimo komisijoje buvo ir TSRS Didžiojo teatro solistas, TSRS liaudies artistas Jevgenijus Nesterenka, kuris ne tik dalyvavo vertinimo komisijos darbe, bet ir su didžiuliu pasisekimu koncertuose.

Pirmą kartą vykstančiuose Italijoje vokalistų konkursuose šiemet dalyvavo tarybiniai dainininkai. Ta didžiulė atsakomybė ir garbė teko Leningrado Mažojo operos teatro solistui Jurijui Marusinui (tenoras) ir lietuvaitėi Aušrai Stasiūnaitėi. Jiedu laimėjo pirmąsias premijas, laureatais.

Konkursas vyko trimis turais. Pirmasis čia — kiek neįprastas: "prie nuleistos uždangos", anoniminis. Į antrąjį turą pateko devyniolika dainininkų, o į tretįjį — dvylika, nors premijos tik šešios (trys vyrams ir trys moterims). Diplomu šiame konkurse neskiriama. Antrą Vienybė, 1976 m. spalio 29 d.

ją ir trečiąją vietą moterų tarpe užėmė amerikietės.

Stasiūnaitė konkurse dainavo originalo kalba koloratūrinio mezosoprano bei mezosoprano repertuaro partijas — arijas iš Rossini operų "Sevilijos kirpėjas", "Semiramida", "Italė Alžyre", "Sarlotos iš Masne operos "Verteris", Varvaros čiastuškas iš R. Šcedrino operos "Ne vien tik meilė". Pastarosios sukėlė didžiulį susidomėjimą, muzikai prašė gaidų, įrašų. Pirmą kartą šiame konkurse buvo apdovanoti ir koncertmeisteriai. Aukščiausią įvertinimą gavė koncertmeisteris Ramutis Cepinskas — specialų diplomą.

Stasiūnaitė šiam konkursui pradėjo ruoštis dar balandžio mėnesį su savo buvusia dėstytoja konservatorijoje, einančia docentės pareigas, Salomėja Vaidžiūnaitė.

Stasiūnaitė dabar stažuosis Italijoje, Milano "La Scaloje", kur šiemet iš Tarybų Sąjungos vyksta su Gruzijos Valstybinio akademinio operos ir baleto teatro soliste Liana Kalmachelidze. Su ja ji kartu dalyvavo Visasąjunginiame M. Glinkos konkurse, kur taryk ji laimėjo trečiąją premiją. "La Scaloje" Stasiūnaitė ketina paruošti Rossini operoje "Sevilijos kirpėjas" bei kitas.

AŽUOLO PARODA

Vilniaus Dailės parodų rūmuose spalio 6 d. atidaryta dviejų liaudies meistrų — Klementinos Gudonytės ir Ipolito Užkurnio kūrybos parodos.

Abiejų liaudies menininkų — audėjos ir medžio drožėjo — kūriniai kalba ne tik apie darbo grožį ir kūrėjų darbštumą, liaudišką išradingumą. Meistrų darbai visus parodos lankytojus — tiek jaunus, tiek sulaukusius pagarbaus amžiaus — tartum kviečia, skatina laisvalaikiu imtis meninės kūrybos.

Medžio drožimo I. Užkurnys rimtai ėmėsi, jau kopdamas į penktąjį dešimtmetį. 1965 jo drožiniai pirmą kartą buvo eksponuoti liaudies meistrų darbų parodoje. Ogi šandien be Lietuvos meistrų meistro, LTSR nusipelnusio kultūros švietimo darbuotojo I. Užkurnio medžio drožinių, be jo savitų ažuolo skulptūrų Ablingoje, Čiurlionio kely ir Ankyščiuose nebūtų įvairiakalbės liaudies menininkų — medžio drožėjų kūrybos pilnumos.

Liaudies menininkės audėjos Klementinos Gudonytės kūrybinis kelias gal ne toks gaivališkas audringas, bet taip pat sėkmingas. Tipiškas audėjos kelias, kaip bitutės darbas, nuženklintas nuostabiu darbštumu, išmone, kruopštumu.

K. Gudonytė parodoje eksponuoja lovatieses, staltieses, tautinius drabužius, juostas, rankšluosčius. Šešianyčiai, aštuonnyčiai, kaip jos gimtojoje Aukštaitijoje pamėgtos dainos — sutartinės, skamba — ne rėkia, o skamba — spalvomis, žavi subtilias raštais, stebina tobulu techniniu atlikimu.

Gelsvas linas, balta medvilnė tamsi vilna — kuriai audėjai nežinoma medžiaga? Bet reikia daug dešimtmečių kruopštaus kūrybinio darbo, svarbiausia — rankų ir

Prie rašytojo Antano Vienuolio kapo ir paminklo Anykščiuose niekad netrūksta lankytojų. Šioje nuotraukoje — grupelė turistų iš Amerikos.

AUKSO MEDALIS ČIURLIONIEČIAMS

Aukso medalį Vakarų Berlyne gavo Vilniaus M. K. Čiurlionio meno mokyklos orkestras. Ten vyko tarptautinis garsaus vokiečių dirigento vardo van Karajano vardo fondo jaunųjų atlikėjų konkursas. Lietuviams teko atstovauti TSRS.

Vilniaus M. K. Čiurlionio meno mokyklos styginių orkestrui jau 20 metų vadovauja Saulius Sondeckis, žinomas ir mėgiamas ne tik Lietuvoje. Į orkestrą ateina vaikai, o išeina jaunuoliai — išprusę, turintys įvairiapusišką muzikinį paruošimą. Orkestras stebina prityrusius muzikus, pedagogus.

Į konkursą patekti labai sunku. Į jį kviečiami jaunimo orkestrai, jau pelnę tarptautinį pripažinimą, išleidę savo plokšteles, turintys didelių muzikos autoritetų rekomendacijas.

To konkurso vertinimo komisijon buvo pakviestas ir Lietuvos Valstybinės konservatorijos rektorius, profesorius J. Karnavičius.

Dalyvavo orkestrai iš Jungtinių Amerikos Valstijų, Australijos, Japonijos, iš Europos šalių. Šių orkestrų nariai — tai puikiai muzikiniu atžvilgiu paruošti jaunuoliai, kuriuos nuo profesinio gyvenimo besiskiria vienas žingsnis. Tuo tarpu

širdies šilumos, kad tai susipintų į audinį, kuriame taip aiškiai matomas lietuvių darbštualių moterų subtilus charakteris, o atidžiau pažiūrėjus — netgi dvasinis pasaulis.

Šios parodos sėkmę lemia dar ir tai, kad vienon salėn suvestos dvi tradiciškiausios liaudies meno šakos: audimas ir medžio drožimas. Linas išryškina medį, medis papildo lino kalbą. K. Gudonytės subtilumas ir šmaikštus I. Užkurnio jumoras. Spalvų žaismas ir grubi ažuolo faktūra. Harmoningai suderinti laisvalaikio valandų kūrybos rezultatai. Linas ir ažuolas ne tik gražiai susikalba, jie susidainavo. Čia ir parodos architekto Valentino Vizgirdos nuopelnas.

lietuviams moksleiviams dar reikės baigti vidurinę mokyklą, įstoti į konservatoriją ir ją baigti, tik tada jie taps profesionalais. M. K. Čiurlionio meno mokyklos styginių orkestro sėkmę nulėmė gilus vaikų muzikinis, meninis paruošimas, įdomiai, turiningai parengta programa. Be abejo, lemiamos reikšmės turėjo ir didelis orkestro vadovo S. Sondeckio patyrimas. Visi vertinimo komisijos nariai pripažino orkestro vadovą esant dideliu muziku, sugebančiu jaunų atlikėjų kolektyvą pakelti į tikrą menines aukštumas.

Buvo vertinama dvylikos balų sistema. Galutiniu sprendimu vilniečiams pripažinta absoliuti pergalė — 11,3 balo, pats aukščiausias įvertinimas šiame konkurse.

Visų pirma, didelė, programos apimtis, lietuviams teko groti 100 minučių. Tai daugiau, negu normalus simfoninis koncertas. Silpsta publikos dėmesys, didėja jos nuovargis. Be to, sunku ir atlikėjams. Sunkino konkursą ir šiaip jau teigiama jo ypatybė: visi dalyviai privalėjo klausytis vieni kitų. Prieš savo dviejų dalių koncertą lietuviai, aštuonetą orkestru, jų tarpe tokius, kaip Vokietijos FR studentų jungtinį orkestrą, sudarytą konkurso keliu iš geriausių visos šalies konservatorių studentų. Klausėsi ir Bostono universiteto muzikinio fakulteto orkestro, kur ruošiami solistai garsiajam Bostono simfoniniam orkestrui. Po šių pasiklausymų lietuvių jaudinimasis ir atsakomybės suvokimas dar labiau padidėjo. Tačiau perpildyta Vakarų Berlyno filharmonijos Didžioji salė lietuvius sutiko dideliu entuziazmu. Pirmoje eilėje sėdėjo H. Von Karajan. Ir lietuviams šaukė: "Bravo! Bravo!"

Tanzanijos tautinių šokių ansamblis surengė keturis koncertus Vilniaus operos ir baleto teatre. Jų dainos ir šokiai atspindėjo medžioklę, kovas, darbą, laukimą lietaus.

Dr. Ona Labanauskaitė, ilgametė newyorkietė ir čia buvusi dienraščio Draugo specialia korespondente Jungtinėse Tautose, dabar gyvenanti pas seseris Putnam, Conn., spalio 14 d. paminėjo savo 75 m. amžiaus sukaktį. Ilgą laiką ji yra Chicagoje redagavusi Draugo pirmąjį puslapį, o gyvendama Brooklyne, Darbininkui rašydavo pirmojo puslapio žinias. Anksčiau dirbusi Putnamo seserų spaustuviėje, šiuo metu ji darbuojasi prie knygų vertimo. Iš jos ankstyvesnių vertimų yra žinomos šios knygos: Kristaus sekimas, Fiedlerio Defenzyva ir ofenzyva, Maederio Katalikas esu, Svensono Kaip aš tapau kataliku, Schrivero Meilės praktika ir kt. Ji yra redagavusi Lietuvojeėjusius šiuos laikraščius: Moterį, Pavasarį, Jaunimo vadą, Liepsnas, dirbo dienraščio Ryto redakcijoje.

Grazinos Balsienės, Sofijos Pacevičienės ir Eugenijos Valiūnienės keramikos darbai ir Gražinos Krauskienės sidabriniai meniški dirbiniai buvo išstatyti parodoje Toronto Lietuvių namuose spalio 23 ir 24 d.

KOKIA TURĖTŲ BŪTI ŽMONA

Laiškai lietuviams žurnale tuo klausimu Aleksandras Pakalniškis štai ką rašo:

"Mano žmona turėtų būti pati gražiausia, pati patraukliausia, pati linksmiausia, pati rimčiausia moteris pasaulyje. Be to, noriu geros šokėjos su gražiu balsu, visuomet gražiai apsirengusios. Be abejo, galėčiau išskaičiuoti dar ilgą eilę visokeriopų "iausių", bet nemanau, kad to reikėtų. Bet vis tiek noriu pabrėžti, kad mano žmona turėtų rūpintis išlaikyti šeimoje religiją ir lietuvių, visa tai atlikdama labai paprastai, be jokių pretenzijų ar kaprizų.

žmona turėtų būti gražiausia, patraukliausia, linksmiausia ir rimčiausia, bet tai dar nereikia, kad tie privalumai nebūtų svarbūs. Abejoju, ar pajėgčiau pamilti nedailią moterį, o be meilės neturėtų būti vedybų. Lengviau paaiškinti, kodėl mano žmona turėtų būti susipratusi lietuvaitei. Todėl norą, kad ji būtų graži, laikau neišaiškinamu ir nepagrįstu, o kad būtų gera lietuvaite, tai laikau pagrįstu ir suprantamu..."

Mary York, žinoma Lietuvos Vyčių veikėja, yra išrinkta viena šių metų iškiliausių moterų — "1976 bicentennial year Woman of Achievement". Jersey Journal dienraštis spalio 14 d. laidoje atspausdino jos nuotrauką ir biografijos aprašymą. Ji išrinkta viena iškiliausių moterų už jos ilgametę veiklą Jersey City Profesionalių Moterų Klube, ir ypač už jos pasiaukojimą ir nuopelnus, padedant įsteigti Amerikos Imigracijos muziejų prie Laisvės Statulos, taip pat Laisvės Statulos parką, Jersey City. Marytė York ir kitos vienuolika iškilių moterų pagerbtos spalio 25 d. iškilmingame bankete Hi-Hat Salėje, Bayonne,

Vilija Slivinskaitė, gyvenanti Palos Heights, Ill., yra Southwest simfoninio orkestro čelistė. Ji yra baigusi to miesto American School of Music, kurioje dabar gavo mokytojos vietą, dėsto violončelę ir atlieka mū laikų ima balso pamokas.

Prof. Dr. Marija Gimbutienė suorganizavo kultūrinį baltų kursą Californios universitete, Los Angeles. Studentai už kursą gaus dvi užskaitas, o kiti turės progą praplėsti savo akiratį. Paskaitos skaitomos 7-9 v. v. kiekvieną rudens semestro ketvirtadienį. Prof. dr. M. Gimbutienės — "Baltai tarp indoeuropiečių tautų" ir "Baltų proistorė", Jono Kuprionio — "Baltų gyvenamieji kraštai ir jų gamta", dr. Vlodo Juodeikos — "Tautybių santykiai baltų kraštuose ir visoje Tar. Sąjungoje", prof. Jules Levino — "Įvadas į baltų kalbotyrą", prof. Meyerio — "Baltai ir slavai", prof. dr. M. Gimbutienės — "Baltų mitologija", prof. dr. Rimvydo Šilbajorio — "Lietuvių literatūra".

Žurnale Paris-Match prancūzų gydytojai norintiems numesti svorį nepataria naudoti medikamentų: šiuo atveju iš jų daugiau žalos, negu naudos (silpnina raumenis ir kt.).

Primenama, kad šlapimą varantys vaistai, išvarydami iš žmogaus organizmo vandens perteklių, pašalina ir labai reikalingus natrij ir kalį. Tam pačiam tikslui vartojami skydliaukės hormonai, kaip pastebėta, beveik nepaliečia riebalinių sluoksnių. Mėginantiems badauti ilgai gali sutrikti nervų ir psichinė pusiausvyra. Be to, nustojus badauti, svoris dažniausiai greitai atsistato.

Norintiems sublogti prancūzų gydytojai sūlo griežtą mitybos dietą. Jų nuomone, negalima visiškai atsisakyti duonos, nes ji nėra labai kaloringa. Normali dienos porcija — 325 g vyrams, dirbantiems sėdimąjį darbą, ir 275 g moterims. Tačiau jeigu duona valgoma su kaloringais produktais (sumuštinis su paštetu, uogiene, cukrumi), geriau vartoti džiovėsius, t. y. "duona be vandens".

Valgant nebūtina vengti vandens, nors galima gerti ir ne valgymo metu, o prieš arba po valgio. Vietoj vandens labiau tiktų mineralinis vanduo, silpna arbata be cukraus.

Visiškai atsisakyti druskos nepatartina ir net pavojinga, nes, trūsktant druskos, gali kristi kraujo spaudimas, imti silpnumas.

Neverta stengtis retai valgyti, nes-kuo didesnį tarpai, pavyzdžiui, tarp pusryčių ir pietų, tuo daugiau susikaupia riebalinio sluoksnio. Geriau tą patį maisto kiekį suvalgyti per 6 kartus, negu per 3 kartus.

Prancūzų gydytojai teigia, kad grakščios figūros priešas — svaiginamieji gėrimai. Viskio stiklelis — 500 kalorijų. Išgeriant kasdien po 1 l. vyno, per mėnesį organizmas gauna 23 tūkst. kalorijų.

Norinčiųjų sublogti maistas turi būti pakankamai kiekybiškas ir kokybiškas, neturi labai skirtis nuo įprastinio.

Patartina sportuoti — važinėti dviračiu, plaukioti, daug vaikščioti, žaisti tenisą.

Anglų gydytojai apskaičiavo: iš 100 norinčiųjų numesti svorį 50 nesulaukia teigiamų rezultatų tik todėl, kad drausmingai maitinasi labai trumpą laiką. Nesilaikant režimo, vėliau svoris net padidėja. Sunkiausia ne numesti svorį, o vėl jo neprisiauginti. Kėtinantys sublogti turi būti be galo kantrūs.

JAPONAI SENĖJA

Japonijos Sveikatos apsaugos ir socialinio aprūpinimo ministerija paskelbė, kad vidutinis japonų amžius didėja. Japonija sparčiai vejasi ilgaamžių rekordininkę Švedija.

Pagal 1975 m. statistikos duomenis, palyginti su 1974 m., vidutinis japonų vyrų amžius pailgėjo 0,6 metų (71,76), o moterų — 0,64 metų (76,95).

Svarbiausios japonų mirties priežastys yra kraujo išsiliejimas į smegenis, vėžys ir širdies ligos. 26,55% vyrų ir 28,28% moterų 1973 m. mirė nuo kraujo išsiliejimo į smegenis. Kai kraujo išsiliejimas į smegenis nebebus mirtina liga, Japonijoje vyrai gyvens trimis metais, o moterys 3,17 metų ilgiau.

ŠIRDIES TVINSKIO KAINA

Nedaug — tik 0,003 cento — apskaičiavo JAV medikai. Tačiau per mėnesį tai sudaro apie \$100, o per metus — daugiau kaip \$1200. Šiuos duomenis gavo, apskaičiavę, kiek 15 ligonių per 4 metus turėjo mokėti už elektroninių širdies stimuliatorių įtaisymą ir priežiūrą. Iš viso per tą laiką jiems teko išleisti \$112,160; \$93,410 — apmokėti liginėms, \$18,750 — gydytojams.

LAISVĖS ŽIBURIO RADIJO

10 metų veiklai atžymėti rengiamas rudens

KONCERTAS — BALIUS

šeštadienį, lapkričio 6 d., Kultūros Židiny
361 Highland Blvd., Brooklyne

Pradžią 7 val. punktualiai.

Pradžioje specialiu žymeniu ir medaliu bus pagerbtas iškilusias lengvaatletas Bill Jankunis. Šią dalį praves Lietuvių Atletų Klubas. Po to šokio, dainos ir vaidybos ansamblis "ATŽALYNAS" iš Toronto stato humoristo A. Gustaičio vieno veiksmo nuotaikingą kaimo gyvenimo vaizdelį.

"SEKMINIŲ VAINIKAS"

Vadovė — SILVIJA LEPARSKIENĖ
Dainos — ŽIBUTĖ ŠILININKAITĖ
Akordeonistai — EDVARDAS LUKOŠIUS, ALDONA BISKYTĖ

Po programos šokiai ir vaišės abiejose KŽ salėse. Šokiui groja Toronto Jaunimo orkestras "ATSPINDŽIAI", vad. DARIUS CHAINAUSKAS

Po programos pobūviui stalus rezervuoti pas B. Labutienę tel. VI 7-5550
Auka 6 dol.

Vaikams iki 10 m. 4 dol. VISUOMENĖ KVICIA ATILANKYTI

LAISVĖS ŽIBURIO
RADIJAS

VIENYBĖ

90th Anniversary Year—1886-1976—90-ieji Sukaktuviniai Metai

SENUJŲ ATEIVIŲ PARODA TĖSIAMA IKI LAPKR. 14

Senosios lietuvių ateivijos Amerikoje nuveiktųjų darbų paroda, publikai pageidaujant, pratęsiama. Jos uždarymas nukeliamas į lapkričio 14 d. Į uždarymą atvyks ir Draugo redaktorius B. Kviklys iš Chicago.

Paroda bus atidara tik šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 12 vidurdienio iki 7 v. v. Ekskursijoms arba grupėms bus atidaroma bet kuriuo laiku, iš anksto susitarus su rengėju dr. Jonu Lenktaičiu, telefonuojant [212] 388-7163.

New Yorko ALTo posėdyje spalio 15 d. nauju pirmininku išrinktas P. Wytenus, vicepirmininkais Ant. Varnas ir Br. Spūdienė, sekr. P. Ažuolas, išd. A. Gasiliūnas, fin. sekr. J. Ivašauskas, išdo globėjais dr. Gertnerienė ir M. Žukauskienė. Posėdyje tartasi dėl Vasario 16 minėjimo ir kitų aktualijų. Vas. 16 bus minima Kultūros židinyje pirma sekmadienį po vasario 16 d.

Pavergtųjų Europos Tautų Organizacijos seimas New Yorke peržiūrėjo Pavergtųjų Tautų Savaitės balansą ir išrinko naują ACEN valdybą 1977 metams: lenkų Stefan Korbonski, pirmininku; lietuvių Bronius Nemickas, vicepirmininku; lenkas Felix Gadowski generaliniu sekretorium ir Mirom Bulariu išdininku.

Lietuvos Darbininkų Draugijos 7 Kuopos susirinkime spalio 17 d., pirmame po vasaros atostogų, buvo valdybos pranešimai apie veiklą. Vald. pirm. Bronė Spūdienė išrinkta atstovauti Kuopai spalio 30 d. šaukiamam New Yorko organizacijų susirinkime Židinio reikalui, o paskirta auka Pranciškonų minėjimo programai, įstojo du nauji nariai. Elena Bublaitienė išrinkta išdininke iki šių metų pabaigos. Du nariai minėjo savo gimtadienius. Sekantis susirinkimas įvyks lapkričio mėn. ten pat —, Fifi salėje.

Kariuomenės minėjimas, rengiamas LKVS Ramovės New Yorko skyriaus, birutiečių ir šaulių, įvyksta lapkričio 21 d. Apreiškimo par. salėje. Kalbės philadelphietis inž. Vyt. Gruzdis, meninę dalį atliks Jūratė Veblaitytė-Litchfield, akompanuojant Daliai Sakaitei, Newjerietis Br. Balčiūnas paskaitys poezijos.

Laisvės Žiburio radijo rudens koncertas-balius ruošiamas lapkričio 6 d. Kultūros židinyje. Pradžią 7 val. Programoje bus "Sekminių vainikas" — A. Gustaičio parašytas vieno veiksmo nuotaikingas kaimo gyvenimo vaizdelis. Atliks Toronto (Kanados) šokio, dainos ir vaidybos ansamblis "Atžalynas". Šokiams gros taip pat torontiečiai — jaunimo orkestras "Atspindžiai".

BALFo 100-ojo skyriaus valdyba spalio 15 d. pradėjo piniginių vaju, kuris tęsis iki gruodžio 31 d. Vajus bus užbaigtas sausio viduryje surengtu baliumi su menine programa. Nauju skyriaus kasininku paskiriamas Vladas Jasinskas. Skyriaus valdybos pirmininke yra Janė Gerdvilienė.

Dantistė Jūratė Šukienė New Yorke atidarė dantų gydytojos kabinetą. Jos adresas: 25 St. James Place, New York, N. Y. Tel. 233-6770.

Richardas Krulikas, newyorkiečių veikėju inž. Kazio ir Aldonos Krulikų sūnus, šiemet rugpiūčio mėn. gavo magistro laipsnį iš geologinės okeanografijos. Jis studijavo vakarais Adelphi universitete. Šiuo metu jis vakarais studijuoja New Yorko universitete aplinkos taršos inžineriją, norėdamas isigyti antrą magistro laipsnį. Bakalauro laipsnį jis yra gavęs 1974 m., užbaigęs mokslus City College of New York ir atlikęs praktiką geologijos tyrinėjimuose Montanos Dillon apylinkėje. Richardas dalyvauja New Yorko lietuvių jaunimo veikloje, o šį rudenį pradėjo dainuoti vyrų Perkūno chore.

Dr. Antanas Kučas skaitydamas paskaitą apie ankstyvosios išeivijos nuveiktus kultūros darbus parodoje, kuri atidaryta spalio 24 d. Apreiškimo par. salėje. Už jo par. salės šeimininkas kleb. kun. P. Raugalas. Kairėje Lietuvos Gen. Konsulas New Yorke A. Simutis.

Operos solistas Vincentas Kuprys dainuoja Jungtinėse Tautose. Akompanuoja Dainius Trinkūnas.

Dail. Nijolės Vedegytės-Palubinskienės kūrinių paroda įvyksta spalio 30-31 d. Kultūros židinyje. Atidarymas spalio 30 d. 7:30 val. vak. Parodą globoja New Yorko vyr. skaučių židinyje Vilija.

Mykolo Liuberskio, buv. ilgamečio Kar. Angelų par. vargonininko ir dirigento, 5 metų mirimo sukaktis buvo prisiminta New Yorke jo šeimos ir artimųjų pamaldomis ir aplankius jo kapą.

Ieškoma nuoširdi, subrendusi moteris, kuri sutiktų gyventi bute kartu su kita subrendusia moterimi. Gautų atskirą kambarį, maistą ir nedidelį atlyginimą už nesunkius namų ruošos darbus. Pageidaujama, kad mokėtų bent kiek angliškai kalbėti. Telefonuoti Bu 2-1967.

Vienybė, 1976 m. spalio 29 d.

Lietuvos menininkai spalio 26 d. koncertuoja Jungtinėse Tautose — iš k. į d. birbynininkas Jonas Bikauskas, kanklininkė Elena Poškutė, dainininkai Jonas Girijotas ir Edmundas Kuodis. Taip pat dainavo ir

operos solistė Gražina Apanavičiūtė. Tas pats sąstatas koncertavo ir per priėmimą, kuris visai svečių iš Lietuvos grupei buvo surengtas V. Belecko svetainėje spalio 25 d.

LIETUVIAI CHICAGOJE

DR. P. DAUŽVARDŽIO MINĖJIMAS

Dr. P. Daužvardis

Ilgamečio Lietuvos Gen. konsulo dr. Petro Daužvardžio penkerių metų mirties (mirė 1971.9.29) minėjimą surengė Lietuvių foto archyvas ir Jaunimo centras spalio 23 d. Jaunimo centro didžiojoje salėje.

Visi apgailestavo, kad į minėjimą negalėjo atvykti velionio darbų tęsėja dabartinė gen. konsulė Juzė Daužvardienė, nes dar kaip reikia nesugijo jos lūžusi koja.

Minėjimą pradėjo Petras Petrutis, pateikdamas keletą reikšmingų ištraukų iš velionio kalbų. Visu kalbų mintis — vieningai dirbti Lietuvos labui.

Pagrindinę kalbą apie dr. P. Daužvardį pasakė Longinas Labanauskas, Amerikoje gimęs ir aušęs lietuvis, ilgametis (nuo 1937 m.) Lietuvos konsulato tarnautojas, konsulo sekretorius, padėjėjas. Jis nupasakojo velionio gyvenimą, ypač jo konsuliarinį 45 metų darbą, išskėlė jo asmenybę, idealizmą, mokėjimą veikti, kovoti dėl Lietuvos laisvės ir skubiai reaguoti į naujus įvykius.

Meninėje dalyje pasirodė solistas Algirdas Brazis, padainuodamas St. Simkaus "Kur bakūžė", Leonardo Simučio, Jr. "Palikta šalis" ir P. V. Sarpaliaus "Mylimas kraštas". Bisui — A. Kačanausko "Kur prapuolė". Solistė Dana Stankaitytė padainavo V. Klovos "Rūta žalioji", Vyt. Marijošiaus "Julijonos lementaciją" ir Br. Budriūno "Mano protėvių žemė", bisui — A. Kačanausko "Vai

gražu". Abiem solistam akompanavo muzikas Aloyzas Jurgutis.

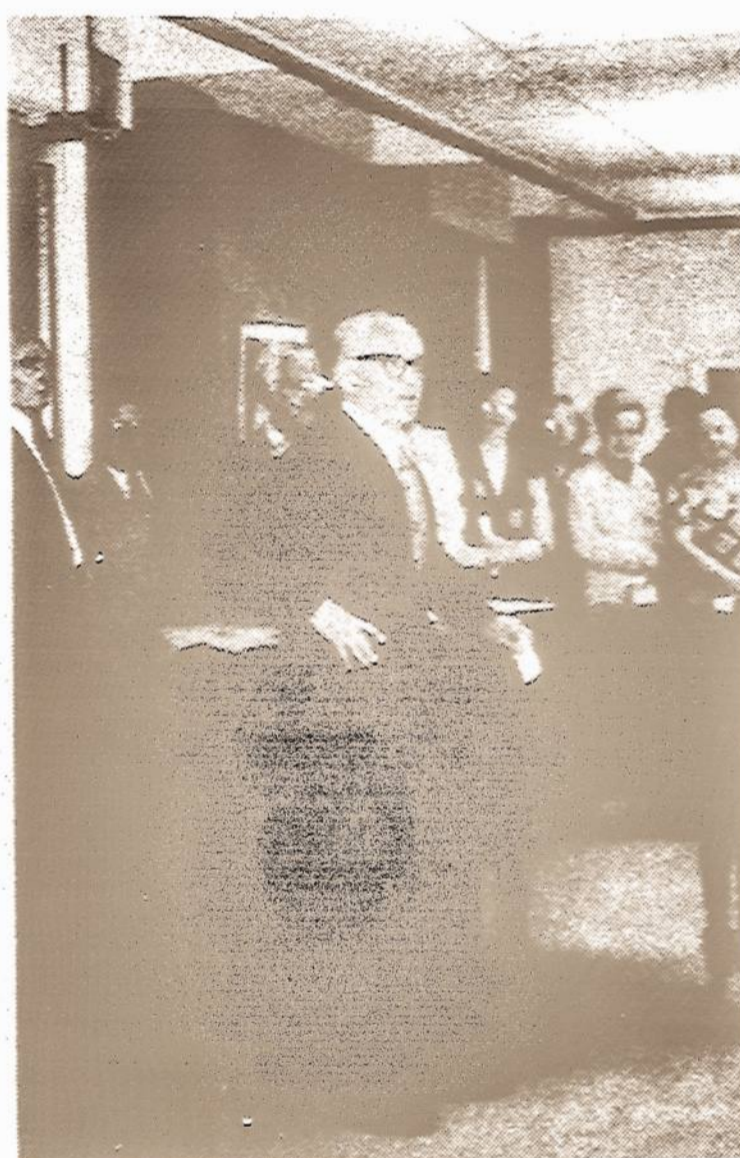
Pabaigai buvo parodytas kun. Algimanto Kezio paruoštas filmas "Dr. Petras Daužvardis". Spalvotas 20 minučių filmas pradėdamas konsulo 75 metų sukakties minėjimu 1971 m., taigi prieš pačią mirtį, o baigiamas jo laidotuvėmis, viduryje parodant vaizdą iš jo veiklos.

Pats minėjimas buvo trumpas (tik 80 minučių), bet labai gerai suorganizuotas. Rengėjai įrodė, kad ir per 80 minučių, (nebūtinai per 3-4 programos valandas), galima žiūrovui pateikti viską, ko reikia, ir jo nenuvarginti.

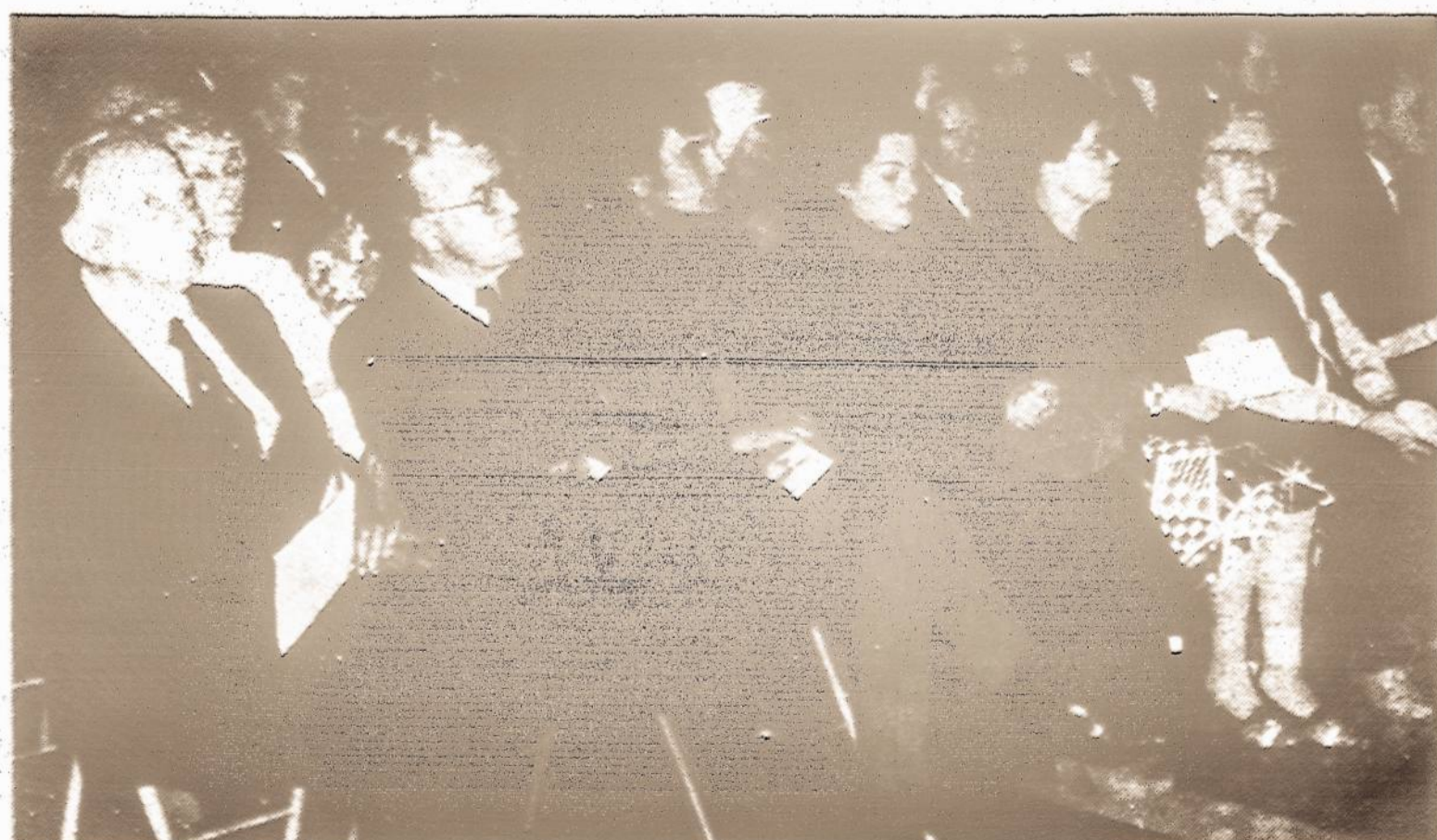
P. Labanauskas skaito paskaitą Daužvardžio minėjime.

V. Zalatoriaus nuotr.

Dail. Bronius Murinas kalba savo parodos atidarymo metu Čiurlionio galerijoje. Paroda vyko spalio 15-24 d. Buvo išstatyti 56 paveikslai.

Ed. Šulaičio nuotr.

Dalis publikos, dalyvavusios Gen. konsulo P. Daužvardžio 5-rių mirties metų minėjime spalio 23 d. Pirmoje eilėje iš k. į d.: kun. A. Trakis, viduryje solistė Kučėnienė su vyru ir kt.

Vienybė, 1976 m. lapkričio 12 d.

Chicagoje viešėjusius svečius iš Lietuvos A. Mickevičiaus vardo lenkų salėje priėmė taip vadinami "pažangiečiai". Nuotraukoje iš k.: operos solistė G. Apanavičiūtė, rašyt. Vyt. Bubnys, operos solistas V. Kuprys.

Ed. Šulaičio nuotr.

Neužmirštamas Lietuvos menininkų pasirodymas

Daug džiaugsmo ir giedrios nuotikos įnešė į Chicagos lietuvių gyvenimą Lietuvos menininkų pasirodymas spalio 23 d. Midland puošniame viešbutyje.

Galima tik stebėtis tokia aukšta technika. Po kiekvieno pasirodymo žiūrovai menininkams kėlė ovacijas. Baigiant programą, publika vis dar šaukė, prašydama daugiau dainuoti. Pabaigai — solistės apdovanotos rožių puokštėmis, kiti menininkai — lietuviškėmis plokštelėmis.

Koncertą reikia laikyti labai gerai pasisekusių. Tai buvo tikra meno šventė ir maloni staigmena išgirsti tokio aukšto lygio koncertą. Menininkai jauni, gražiai atrodantys, moką laikytis scenoje — tikra Lietuvos pažiba. **Algis Beržys, Jr.**

(Red. priedas — Kadangi kiek anksčiau esame gavę mūsų nuolatinio korespondento Vyt. Zalatoriaus aprašymą apie tą koncertą, tai šį mūsų bendradarbio Algio Beržio, Jr., rašinį sutrumpiname.)

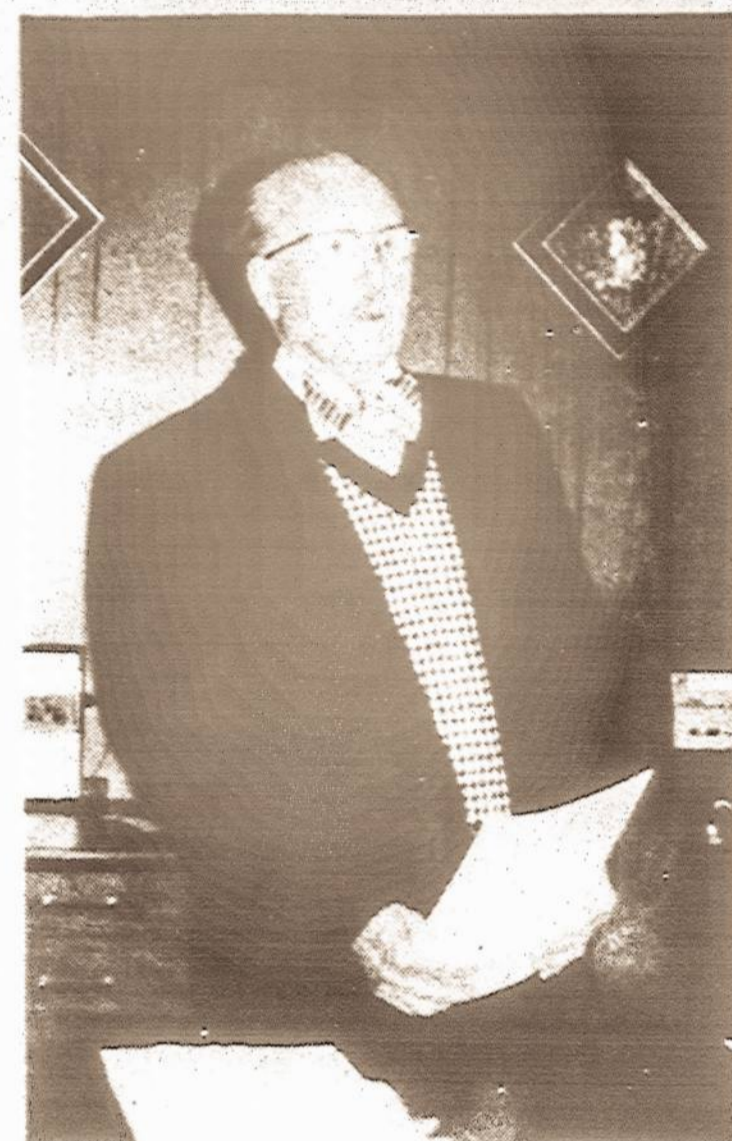
Walter Rask-Raščiauskas, kelionių agentūros savininkas, su viešnia iš Lietuvos, besisvečiuojančia pas gimines Chicagoje, pasižymėjusia plaukike ir plaukymo trenere Danute Banyte.

Ed. Šulaičio nuotr.

Juozas Juozevičius, dr. Aldonos ir dr. Joņo Juozevičių sūnus, aktyviai dirbęs Pasaulio Lietuvių Jaunimo sąjungoj, buvęs du kartus atstovu Pietų Amerikoje ir bebaigęs Northwestern universitetą, priimtas į Illinois univ. medicinos mokyklą.

Kunigų Vienybės centro valdybon išrinkti: kun. V. Dabušis, kun. V. Pikturna, kun. J. Matulis, kun. K. Pugevičius, ir kun. dr. Z. Smilga. Priežiūros komisijon išrinkti — kun. P. Jaraška, kun. V. Martinkus ir kun. A. Račkauskas.

Kristijono Donelaičio mokyklos žiemos balius įvyks gruodžio 4 d., 7:30 v. v., Jaunimo centre. Programą atliks ir šokiams gros Neo-Lituanų orkestras. Kviečiame dalyvauti. Dėl rezervacijų prašome skambinti dienomis 425-6338, vakarais 436-3585.

Adv. Charles P. Kal savo raštinėje

PAS ADV. CHARLES KAL

Chicagoje vienu populiarių lietuvių advokatų yra Charles P. Kal, anksčiau buvęs žinomas kaip Kazimieras Kazlauskas. Nežiūrint savo amžiaus, Kal dar randa laiko ir jėgų ne tik verstis advokato praktika, bet taip pat dalyvauti lietuviškoje veikloje ir bendradarbiauti spaudoje (advokatas yra ir Vienybės bendradarbis).

Vienybės korespondentams neseniai buvo proga apsilankyti adv. Kal raštinėje, kur jis papasakojo apie savo praeities veiklą bei darbų Lietuvoje ir Amerikoje. Pasirodo, jog jis jau daug "svieto" yra matęs. Gimęs Petrapilyje, jis Amerikon atkeliavo 1914 m., trumpai prieš I-jį pas. karą. Čia studijavo įvairiuose universitetuose ir gavo teisių mokslo diplomą. Teisės praktiką pradėjo 1932 m. ir ją tebetęsia iki dabar. Prieš tai yra vadovavęs didelei namų statymo bendrovei.

Daug adv. Kal papasakojo iš savo gyvenimo, daug darbų jis atliko. Chicagos lietuvių jį gerai pažįsta. Jį daug kas matė televizijoje, girdėjo bekalbant radijo programose, viešuose susirinkimuose, jo rašinius skaitė lietuviškoje ir amerikiečių spaudoje. Daug kas mokėsi iš jo parašytų pilietybei gauti vadovėlių, daug kas teiravosi pas jį teisiniais reikalais. Vienu žodžiu, Chicago gerai pažįsta adv. Kal, o jis Chicago. [eš]

Vietos menininkai išleido iš savo tarpo ilgai Chicagoje gyvenusius ir dirbusius baleriną Ireną Eidrigėvičiūtę ir solistą Antaną Sprindį, kurie išvyksta apsigyventi į Floridą. Spalio 23 d. jiedviejų draugai ir bičiuliai surengė išleistuves.

VIENYBĖ

90th Anniversary Year—1886-1976—90-ieji Sukaktuviniai Metai

CARTERIS ATEINA

[Atkelta iš 1 psl.]

populiariai vadinamas Jimmy Carter, ką nors gero nuveiktų ir jų naudai — būtent, kad laikytųsi pažadų, kuriuos jis davė tų etninių grupių atstovams savo rinkiminiu susitikimų metu.

Kai prezidento Fordo liežuvis "paslydo" ir susidarė įspūdis, jog Rytų Europą jis nurašas, Jimmy Carterio rinkiminis aparatas tuojau buvo užsuktas visiškai priešinga kryptimi. Jis puikiai pasinaudojo tuo nelemtu incidentu ir susikalė politinio kapitalo. Jimmy Carter su etninių grupių atstovais nuėjo net papusryčiauti ir jiems žadėjo daug — jei ne aukso kalnus, tai bent kokio kito kilnaus metalo.

Ir praėjus žinant, kad rinkiminiai pažadai dažniausiai pažadais ir pasilieka, nereikia iš anksto nusiiminti, jei ir Jimmy Carteris nepraskleis "geležinės uždangos" (o apie panaikinimą jos jis net nekalbėjo). Bet, jei kartais netyčia ir išpildytų ką nors iš to ilgo sąrašo, kurį jam pateikė lietuvių atstovai, tai reikėtų tik džiaugtis ir vien dėl to viltingai žiūrėti į valdžios pasikeitimą Washingtone.

Jimmy Carter, 52 m. amžiaus ir be galo energinga asmenybe, savo svajonę įvykdė — jis tapo išrinktas prezidentu, bet per tai jis išskolino įvairioms jį rėmusioms grupėms labai daug. Jis skolingas darbo unijų vadams, negrams ir kitoms spalvotoms ar baltoms etninėms grupėms, demokratų lyderiams ir liberalams republikonams.

Todėl, kaip politiniai komentatoriai pabrėžia, suprantama, kad jis, vos tik pasilsėjęs po rinkiminės nakties nemigo, jau veržiasi prie darbo, kad galėtų tinkamai pasiręngti naujasias pareigas perimti. Kad tik jam sektųsi! To jam, suprantama, dabar linki ne tik tie keturiasdešimt su viršum milijonų JAV piliečių, kurie už jį balsavo, bet ir, be abejo, daugelis balsavusių už Fordą, kuris Carteriui pažadėjo pamiršti rinkiminės kampanijos skirtumus ir jungtinėmis jėgomis siekti krašto gerovės ir taikos.

Lilija Šukytė, eilę metų dainavusi New Yorke Metropolitan operoje ir dabar dainuojanti Muncheno operoje, ateinančią sezoną dainuos ne tik Munchene, bet yra pasirašiusi sutartį su Vienos, Salzburgo ir Teherano operomis.

Aštuntoji dailės paroda New Yorke įvyks vasario 5-13 dienomis. Lapkričio 1 d. pirmą sykį po vasaros atostogų posėdžiavo parodai rengti komitetas. Parodoje dalyvauti kviečiami visi lietuviai dailininkai. Paroda vyks Kultūros židinyje.

Dr. Marija ir Aleksas Žemaičiai, iš Leonia, N. J., šiuo metu yra išvykę į Europą su Bergen County gydytojų ekskursija. Jie dalyvaus gydytojų simpoziumuose Helsinkyje, Leningrade ir Maskvoje.

LAIMĖJĘS RINKIMUS PREZIDENTAS CARTERIS APIE LIETUVĄ

Naujai išrinktasis, būsimasis JAV prezidentas Jimmy Carter telegrama atsakė į ALTo pirmininko dr. Bobelio užklausimą apie planus Rytų Europos valstybių atžvilgiu. Carteris pabrėžė esąs susirūpinęs Lietuvos ir kitų Baltijos valstybių likimu. Ekonominiuose ir diplomatinuose santykiuose su Tarybų Sąjunga panaudosias veiksmingiausias priemones "sustiprinti prispaustųjų rankas". Jis sieksias laisvo keitimosi informacijomis ir idėjomis.

Carteris pasisakė sieksias abipusės detantės, mėginsias ją daryti ilgalaikę, lauks pasikeitimų komunistų sistemoje ir kitame pasaulyje.

Prezidento Fordo vardu jo pavadotojas santykiams su visuomene John F. Reinhardt ALTo pirmininkui dr. K. Bobeliui dėkoja už jo prielankius žodžius ryšium su prezidentinės dalyvavimu lietuvių šokių šventėje. Rašte dar pažymima, kad JAV vyriausybė giliai užjaučia kančias tų šeimų narių, kurioms neleidžiama iš Tarybų S-gos emigruoti pas savuosius į JAV. Specialiai primenamas M. Jurgutienės reikalas.

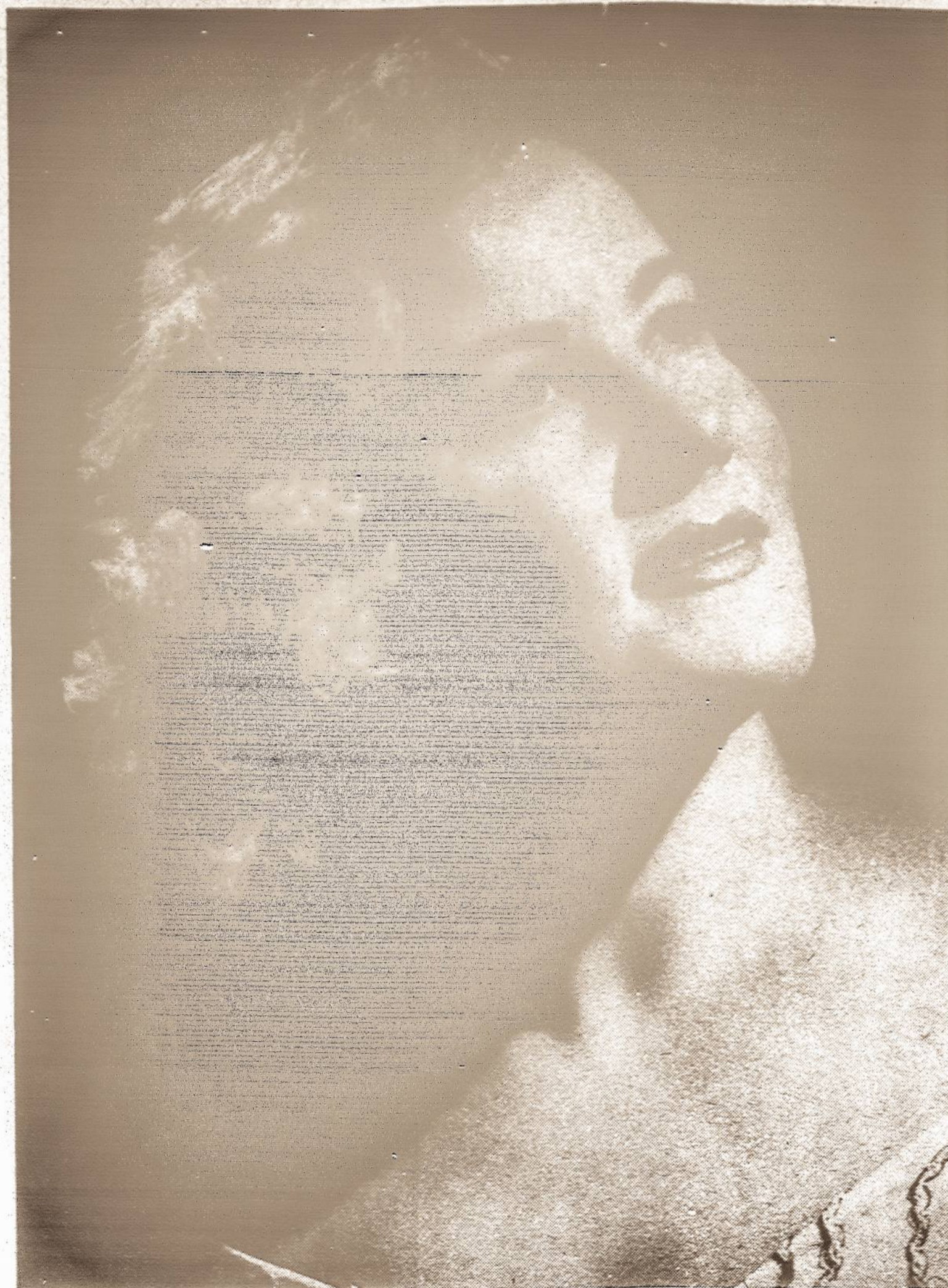

Solistė Florence Korsakaitė Vienybės banketui padovanojo 5 bilietus, kuriuos skiria muzikos studentams. Studentai, atsiliepkite, telefonuokite Vienybei 277-7257. Korsakaitė žada atvykti į banketą iš Los Angeles ir jeigu tikrai tai įvyks, tai, aišku, dalyvaus ir meninėje programoje.

Dail. Aleksandra Merker nuo spalio 27 iki gruodžio 3 d. dalyvauja Bergen Community muziejaus parodoje. Ji išstatė keturias didžiules skulptūras ir vieną aliejaus tapybos kūrinių, vaizduojantį lietuviškus kopyltstulpius.

Dr. K. Valiūnas, VLIko pirmininkas, buvo susitikęs su Ukrainos prezidentu egzilyje Mykolu Lyvyckiu, pastarajam lankantis JAV. Susitarė ateinančiais metais susaukti VLIko ir Ukrainos egzilinės vyriausybės atstovų konferenciją.

Kariuomenės minėjimas, rengiamas I.KVS Ramovės New Yorke skyriaus, birutiečių ir šaulių, įvyks lapkričio 21 d. Apreiškimo par. salėje. Kalbės philadelphietis inž. Vyt. Grudzys, meninę dalį atliks Jūratė Veblaitytė-Litchfield, akompanuojant Daliai Sakaitei.

Lionė Jodytė, visiems gerai pažįstama dainininkė, dalyvaus Vienybės meninės programos atlikime.

VIENYBĖS BANKETAS JAU CIA PAT

Iki lapkričio 25-osios d. Biltmore viešbučiui turime pranešti kiek konkrečiai Vienybės jubiliejiname bankete turėsime svečių. Todėl prašome visų iki to laiko išsigyti ar rezervuoti bilietus, telefonuojant Vienybei [212] 277-7257. Bilietus taip pat platina Liet. Darb. Dr-jos pirm. Bronė Spūdienė, Moterų Vienybės pirmininkė Elena Andriušienė ir kiti.

Is jau užsakytu ir parduotu bilietu pastebėjome, kad naujakuriu dalyviu nuosimtis, palyginti, dar nedidelis. Sunku patikėti, kad jie boikotuotu Vienybę, kuri yra tiek daug padėjusi jiems atvykti ir isikurti Amerikoje, skatindama savo skaitytojus rašyti afideivitus ir kitaip padėti.

Labai prašome bankete dalyvauti visus lietuvius: senosios kartos imigrantus ir jų vaikus, jau Amerikoje gimusius, ir ypač vėliausiai atvykusius, kurie dabar jau sudaro didesnę mūsų visuomenės dalį.

Kai kurie klausia, kodėl Vienybė pasirinko 90 m. sukaktį minėti viešbutyje?

Mums atrodė, kad Vienybė, sulaukusi 90 metų, užsitarnavo iškilesnio minėjimo, todėl pasirinko puošnesnę ir patogesnę salę is visur atvykti. Be to, Vienybė jau per eilę metų nėra surengusi jokio didesnio koncerto ar parengimo. Šio — 90 metų minėjimo, tačiau negalėjo praleisti. Kas žino, gal kito minėjimo ir nebesulauksime.

Atvyksiantiems automobiliu nebus sunkumų surasti vietos auto pastatyti, kadangi tai šeštadienio vakaras ir prie Grand Central stoties pakankamai vietos.

Kiti klausia, ar reikia formaliai rengtis? Ne, kiekvienas svečias ar viešnia rengiasi, kaip kas nori.

Toliau — bilietas į banketą \$20.00. Norintiems dalyvauti tik šokiuose įžanga nuo 9 val. \$5.00, ir jokių rezervacijų nereikia.

Banketas vyksta Biltmore viešbutyje, Grand Ballroom, kuris randasi The Biltmore viešbučio 19-ajame aukšte.

Meninėje programoje: solistai Algirdas Brazis, Lionė Jodytė, gal būt solistė Florence Korsakaitė is Los Angeles ir akordeonistas-virtuozas Charles Daubaras is Philadelphijos. Šokiams gros Juozo Thomas orkestras. Visi menininkai per daugelį metų yra dalyvavę Vienybės koncertuose ir Vienybę nuoširdžiai remė.

Dalyvaus eilė Vienybės veteranų-veteranių, kurie bankete bus pagerbti, taip pat dalyvaus žymesnių svečių is arčiau ir toliau.

Bus dalis dr. Jono Lenktaičio ankstyvųjų lietuvių istorinės parodos liečiančios Vienybę, eksponatų.

Tad iki pasimatymo Vienybės 90 m. jubiliejiname bankete The Biltmore viešbutyje, [43rd St. ir Madison Ave.] lapkričio 27 d. 6 val. vakare! [vt]

Vienybė, 1976 m. lapkričio 12 d.

BUVO GRAŽUS MUZIKOS RUDUO

Lietuvoje, pasibaigė penktasis Muzikos ruduo. Jam buvo ruošiasi iš anksto, nes jis jau surado vietą muzikiniame gyvenime.

Dėl sėkmės pergyveno kiekvienas, kam brangi lietuvių muzika. Koncertai-susitikimai su kompozitoriais jau tapo laukiami kolūkių ir gamyklų kultūros namuose, vidurinėse mokyklose, kur susirenka pilnutėlės salės muzikos bičiulių, norinčių pamatyti mėgstamų kūrinių autorius, išgirsti jų naujus kūrinius. Muzikos kūrėjai dažnai lankėsi įvairiuose rajonuose, ten vyko jų autoriniai koncertai, susitikimai dainų šventėse, konkursuose, apžiūrose. Muzikos ruduo tarsi apibendrino metų darbus.

Praėjęs Muzikos ruduo buvo naujesnis ir įdomesnis. Pagrindinis dėmesys buvo sutelktas į kompozitorių bendravimą su klausytojais. Kalbėjo visi renginio dalyviai. Žinoma, vienas kūrėjas įpratęs kalbėti daugiau, kitas mažiau. Bet jų mintys, pasakytos susitikimų metu, galėjo sujaudinti kiekvieną klausytoją. Susitikimų dalyviai ilgai prisimins E. Balsio, V. Laurušo, K. Kavecko, S. Vainiūno, V. Paltanavičiaus ir daugelio kitų pasisakymus, kuriuose buvo paliesti įdomūs kūrybinio proceso momentai, padėję geriau įsiminti tą ar kitą kompozitoriaus kūrinį.

Po Lietuvą keliavo trys kompozitorių, muzikologų ir atlikėjų grupės. Tačiau ši kartą jos buvo skaldomos, kad su kūrėjų darbais susitiktų kuo didesnis ir įvairesnis klausytojų būrys. Dieniniuose koncertuose-susitikimuose dalyvavo mažesnės kompozitorių grupės, o vakariniuose — visi išvykos dalyviai. Du susitikimai per dieną visiškai atitiko šios šventės dalyvių — Kompozitorių sąjungos narių bei atlikėjų išgales.

Muzikos ruduo — tai susitikimai ne su kuriuo nors vienu kompozitorium, bet su visais kartu. Todėl čia svarbų vaidmenį vaidino ir programų sudarymas, atlikėjų parinkimas, muzikologo — susitikimo šeiminko — apskrumas. Kiekvienas koncertas-susitikimas buvo savitas, originalus, pokalbiuose liečiami klausimai buvo siejami su tomis vietovėmis, kuriose vyko renginiai.

O ir į Muzikos rudenį kompozitoriai nesistengė vežti vien harmonizuotas liaudies dainas.

Pokalbiuose su muzikos mokyklų dėstytojais buvo aptartos glaudesnio bendradarbiavimo problemos, su Šiaulių muzikinės bibliotekos darbuotojais — lietuvių kompozitorių kūrinių spausdinimo klausimai. Daugelis bibliotekų Muzikos rudens dienomis sulaukė gražių suvenyrų — kompozitoriai padovanojo ką tik išleistų kūrinių natas, šio renginio plakata su visų dalyvių parašais.

Muzikos ruduo atmintinas ir iškilėmis Rokiškyje. Ten atidengta memorialinė lenta primins R. Limano vadovaujamą muzikos mokyklą (1883-1904), kurioje mokėsi M. Petrauskas, J. Tallat-Kelpša, J. Gruodis ir kiti muzikai. Lenta atidengė prof. K. Kaveckas. Iškilėse kalbėjęs akademikas J. Gaudrimas perdavė Rokiškio vaikų muzikos mokyklai retą nuotrauką, kurioje užfiksuotas R. Limanas su mokiniais.

Penktasis Muzikos ruduo buvo skirtas Tarptautinei muzikos dienai. Ankstesnieji renginiai buvo dedikuoti M. K. Čiurlioniui, J. Gruodžiui, B. Dvarionui. Jo dalyviams liko malonūs prisiminimai, kuriuos padėjo sukurti Druskininkų, Šiaulių ir Panevėžio miestų, Varėnos, Pasvalio, Rokiškio, Joniškio, Pakruojo, Kupiškio, Radviliškio ir Biržų rajonų vadovai.

Gastroliaivo užsienio operų solistai

Rugpjūčio pabaigoje Vilniaus operos ir baletų teatras, savo sezoną pradėjęs tradiciniu Verdi "Traviatos" spektakliu, spalio mėnesį tikrai susilaukė svečių dainininkų iš užsienio. Dainavo trys žymios solistės: Metropolitan operos solistė Bambri, La Scalos — Guljelmi ir Varšuvos operos solistė Jaroszewicz.

Iš saviškių ši sezoną į operą atėjo penki konservatorijos solinio dainavimo katedros diplomantai: R. Tumiliauskaitė, J. Ciurilaitė, I. Milkevičiūtė ir jau tam tikrą laiką teatre dirbę A. Čiplys ir A. Stasiūnaitė. Iš Čiurlionio meno mokyklos choreografinio skyriaus atėjo grupė absolventų. Blogiau esą su choru, nes

Dalis Lietuvos liaudies ansamblio "Sutartinė" narių su norvegų studentais po koncerto Tronheimo universitete.

niekas neruošia kvalifikuotų choro dainininkų.

Tai jau 57-asis operos sezonas. Šiame sezone, šalia nuolatinio repertuaro, bus ir naujų premjerų. Pirmąją eis Puccini "Madama Butterfly", o pagrindines roles (Butterfly) ruošia G. Kaukaitė ir E. Kornejeva. Pinkertono partiją ruošia S. Antanaitis ir E. Eidukaitis. Spektaklį režisuoja Vlada Mikštaitė. Diriguos vyr. dirigentas Jonas Aleksa.

Maskvos Didysis teatras atvyks gastroliauti su Puccini "Tosca". Rež. E. Domarkas, dail. F. Navickis ir dirigentas V. Viržonis ketina statyti V. Belinio operą "Norma". Bus atnaujinta Vyt. Klovos opera "Pilėnai" ir pastatyta J. Juzeliūno opera "Sukilėliai".

Iš baletų ketinama statyti Strauss "Žydrijai Dunoju" ir Prokofjevo "Romeo ir Juljeta".

Mažosios teatro scenoje, kurioje ligšiol buvo tik vienintelė Pergolezi opera "Tarnaitė-ponia", po N. Metų bus pastatyta F. Pulenko "Žmogaus balsas" ir Bacho "Kavos kantatos" inscenizacija.

Iš ankščiau statytų operų vilniečiai vėl matys Šcedrino operą "Ne vien tik meilė" ir baletą "Anna Karenina", Barkausko operą "Legenda apie meilę".

BIRŠTONE

Pernai Birštone įvestas vandentiekis, nutiesta kanalizacija, išasfaltuotos visos gatvės. Kurortas pasipuošė gėlynais, rūpestingai prižiūrimais želdiniais. Prie gražiųjų Druskupio šlaitų išaugo naujas Birštono mikrorajonas. Daugiabučiuose jo namuose apsigyveno kurorto darbuotojų šeimos. Visos pagrindinės miesto įstaigos įsikūrė naujuose trijų aukštų Tarybų rūmuose. Nemuno krantinę padabino originalios architektūros Olimpinės irklavimo bazės statinys.

Neseniai atvėrė duris kurorto prekybos centras. Pastatytas naujas kino teatras "Pušynas", buitės tarnybos paviljonas, vasaros kavinė, knygynas, vaikų darželis, pirtis.

Gražiausioje kurorto vietoje atidaryta puošni "Versmės" sanatorija žemės ūkio darbuotojams. Jauno pušynėlio paūksmėje statomas 250 "Spalio" sanatorijos miegamasis korpusas. Šalia kyla sanatorijos klubo pastatas, kuris turės 350 vietų salę, erdvius poilsio ir žaidimų

LIETUVOS MENININKAI KONCERTAVO NORVEGIJOJE

Lietuvos menininkų grupė spalio pirmąją pusę lankėsi Norvegijoje ir koncertavo keliuose miestuose Norvegijos-TSRS kultūrinio apsikeitimo rėmuose.

Baigminis koncertas įvyko Bergen mieste, didžiojo norvegų muziko Edvardo Griego gimtinėje. Miesto koncertų salėje programą atliko Lietuvos liaudies instrumentų ansamblis "Sutartinė" ir operos solistai Edvardas Kaniava ir Giedrė Kaukaitė. Prieš tai Lietuvos menininkai buvo nuvykę į vidurinę Norvegiją. Tronheimo mieste jie koncertavo studentams ir darbininkams. Lietuviai buvo susitikę ir su Tronheimo universiteto liaudies šokių ansamblio dalyviais. Studentams buvo parodyti lietuvių šokiai, kuriuos jie ketina įtraukti į savo repertuarą.

Lietuvos nusipelnęs styginis kvartetas surengė keletą koncertų Oslo priemiesčiuose. Moso mieste vyko lietuvių liaudies kūrybos, grafikos ir meninės fotografijos paroda.

Lietuvių pasirodymai visur buvo sutikti labai nuoširdžiai. Publika žavėjosi lietuvių liaudies šokiais, muzika ir dainomis.

salonus. Ant Nemuno kranto baigiama įrengti stilinga pliažo stotis.

Senosios kurorto vilos rekonstruojamos. Atjaunės ir pagražės senoji "Baltoji gulbė". Nuo Vytauto kalno papėdės kurortas pasistūmęs prie Žvėryno šilo. Šioje išpuodingoje miškų užuoglaudos apsuptoje Nemuno kilpoje numatoma pastatyti dvi modernias vilas.

110 METŲ SENUTĖ LIETUVOJ

Anykščių rajono vidurinės Kavarsko mokyklos vyresniųjų klasių mokiniai ir Pavasario kolchozo jaunimas aplankė 110 metų amžiaus Rožę Šakalienę. Ji pasižymėjusi tautosakos rinkėja, senovės papročių puoselėtoja. Svečius R. Šakalienė supažindino su dainomis, kurios Lietuvos kaime skambėjo po baudžiavos panaikinimo, papasakojo, kaip mokydavo kaimynų vaikus skaityti ir rašyti. Ji tais laikais buvo vienintelis raštingas žmogus Mackeliškių kaime. R. Šakalienė, jau 90 metų telkianti žinias gimtojo krašto istorijai, daug savo užrašų yra padovanojusi rajoninei bibliotekai.

Dail. Jono Kuzminskio medžio raizinyt tautosakos motyvais. 1964 m. Vienybė, 1976 m. lapkričio 26 d.